

Møte fredag den 8. juni kl. 10

President: **K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l**

D a g s o r d e n (nr. 98):

1. Innstilling fra næringskomiteen om SND: Ny giv, ny vekst, nytt næringsliv (Innst. S. nr. 305 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 36 (2000-2001))
2. Innstilling fra næringskomiteen om organisering av investeringselskap (Innst. S. nr. 308 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 38 (2000-2001))
3. Innstilling fra næringskomiteen om samtykke til godkjenning av beslutning i EØS-komiteen nr. 6/2001 av 25. januar 2001 om endring av EØS-avtalens vedlegg XV (Innlemmelse av kommisjonsdirektiv 2000/52/EF om endring av innsynsdirektivet) (Innst. S. nr. 291 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 73 (2000-2001))
4. Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Lars Sponheim og Gunnar Kvassheim om at Stortinget skal få seg forelagt som egen sak en overordnet politikk for bruk av kryptering i Norge, inkludert en prinsipiell drøfting av avveininger, blant annet om personvern, som er knyttet til internettutviklingen og sammenmeltingen mellom Internett og mobiltelefoni (Innst. S. nr. 268 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:105 (2000-2001))
5. Innstilling fra samferdselskomiteen om fyrstasjonene – posisjon og betydning i en moderne navigasjonsinfrastruktur (Innst. S. nr. 288 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 28 (2000-2001))
6. Referat

Presidenten: Fra representanten *John Dale* foreligger det søknad om permisjon i tiden fra og med 11. juni til og med 15. juni for å delta i møter i regi av NATO-parlamentarikerforsamlingen i Washington og Boston.

Første vararepresentant for Hordaland fylke, *Bjørge Hope Galtung*, er for tiden utenlands og av den grunn forhindret fra å møte i Stortinget.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Andre vararepresentant for Hordaland, *Magnar Lussand*, innkalles for å møte i permisjonstiden.
3. *Magnar Lussand* innvelges i Lagtinget for den tid han møter for representanten *John Dale*.

Presidenten: Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet om nødvendig fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 15, til dagens kart er ferdigbehandlet.

Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra næringskomiteen om SND: Ny giv, ny vekst, nytt næringsliv (Innst. S. nr. 305 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 36 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 35 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 35 minutter, Kristelig Folkeparti 15 minutter, Høyre og Fremskrittspartiet 10 minutter hver, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Tverrpolitisk Folkevalgte og én av de uavhengige representantene 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Karin Kjølmoe (A) (ordfører for saken): Stortinget slutter seg i dag til hovedtrekkene i Regjeringens melding om Statens nærings- og distriktsutbyggingsfond, SND. Dette er en viktig melding, som dreier seg om å tilrettelegge for at vi skal kunne ta ut den viktigste ressursen vi har i landet, nemlig de menneskelige ressursene i form av nyskappings- og arbeidsevne. Meldingen er offensiv, noe tittelen bærer preg av: «SND: Ny giv, ny vekst, nytt næringsliv». Dette gir positive og fremtidsrettede assosiasjoner.

I meldingen står det:

«Næringspolitikkenes mål er å gjøre Norges verdiskapningsevne så stor som mulig ved å legge til rette for konkurransedyktige og lønnsomme bedrifter og næringer med høy verdiskapningsevne.»

Det er en høy og krevende målsetting, som krever mange og samordnede grep.

SND er et viktig virkemiddel for å sikre de næringspolitiske mål. Meldingen tar helhetlige grep for å nå disse målene. SND skal fremme en bedriftsmessig og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling både i distriktene og i landet for øvrig. SND skal fremme nyskappings- og innovasjonsbasert næringsutvikling ved å finne, foredle, finansiere og følge opp interessante prosjekter og bedrifter i de fleste næringer over hele landet. SNDs samarbeid med bl.a. Norges forskningsråd, Norges Eksportråd, SIVA og en rekke andre organisasjoner må videreutvikles og forsterkes. SND skal bistå næringslivet med både kapital og kompetanse, og arbeidet skal først og fremst være rettet mot små og mellomstore bedrifter og entreprenører og gi tilbud som ikke dekkes av det private markedet.

Egenkapital tilbys fra datterselskapet SND Invest AS, som er ett av flere egenkapitalvirkemidler. SND Invest sitter i styrene i mange bedrifter hvor de har eierandeler. Dette skal sikre den nødvendige langsiktighet og kompetanseoverføring til bedriftene.

Det er komiteens oppfatning at SND har utført sine oppgaver på en god måte siden institusjonen ble opprettet. Midlene har hovedsakelig gått til de formål og målgrupper som har vært forutsatt. Det viser en evaluering.

De nye utfordringer som utviklingen i norsk økonomi gir, og som krever at det tas nye grep, må bygges på de gode erfaringer som er gjort.

Det er viktig at innsatsen framover spisses mot å bidra til økt innovasjonsevne og høyere kompetanse i norsk næringsliv. En slik konsentrasjon av innsatsen er nødvendig for å følge opp de ambisjonene som ligger i forskningsmeldingen.

Ordningene må bli mer fleksible, og distriktskontorene skal bli gode inngangsporter til statens virkemidler for næringslivet. Dagens næringspolitikk må bedre tilpasses de utfordringer vi står overfor, med stadig sterkere konkurranse i et internasjonalt marked. Derfor må det framover i sterkere grad tas offensivt tak i behovet for nyskaping og kompetanseheving.

Tilbakemeldinger fra næringslivet tyder på at bedriftene er mest fornøyd med de aktiviteter der SND har en aktiv og oppsøkende rolle, og komiteen er av den oppfatning at dette må skje i større grad enn i dag.

Det må understrekes at skal man oppnå langsiktige effekter av å investere i næringsutvikling, bør politikken og virkemidlene ta utgangspunkt i en tidshorisont på fem–ti år. Politikken må legges opp slik at den støtter de tiltak man mener vil være viktigst for verdiskapningsevnen om flere år, og holde på prioriteringene. Komiteen finner det ønskelig at midlene som bevilges og stilles til rådighet, må inngå i et langsiktig perspektiv.

Norge har i dag en høy andel av sysselsettingen i små og mellomstore bedrifter. Dette tilsier en større offentlig medvirkning innenfor områder som kompetanse, nettverksbygging og finansiering. Det vil være myndighetenes ansvar å sørge for at virkemiddelapparatet løser slike oppgaver. Her er SND en sentral aktør.

I dag framstår arbeidskraft som en knapphetsfaktor. På den bakgrunn er det viktig at arbeidsplassene er framtidrettede, og at en stor andel av disse har en høy inntjenning for å sikre den framtidige norske velferden.

Næringspolitikken må ta utgangspunkt i lokale forutsetninger med sikte på at levedyktige og nyskapende bedrifter skal kunne utvikle seg. Derfor er det et viktig grep som nå gjøres gjennom den nye modellen for de regionale styrene, og ved at de regionale styrene får vedtaksfullmakt. Forsterket samhandling mellom fylkeskommunen og SND og andre aktører er viktig og nødvendig.

Det er et mål at norske bedrifter skal ha konkurranse-dyktige rammebetingelser. Det er av stor betydning at små og mellomstore bedrifter har tilgang på ordninger og virkemidler innenfor forskning og utvikling som er minst like gode som i andre land det er naturlig å sammenlikne seg med.

Kvinner er en viktig ressurs for norsk næringsliv. Kvinner skal være en prioritert målgruppe innenfor SNDs distriktsrettede virkemidler. Kvinner i næringslivet bidrar både til økt verdiskapning og trygger bosettingen i distriktene.

Jeg vil også peke på at design spesielt er nevnt som en konkurransefaktor, og at dette skal være en integrert del av SNDs vurderinger.

Distriktskontorstrukturen har vært positiv og brakt virkemiddelapparatet nærmere kunden. For å oppnå enda bedre effekter bør SND utnytte sine virkemidler mer på kundenes premisser og bli bedre på samordning av virkemidler fra andre aktører. Dette bør også sees i sammenheng med at regionalkontorene nå får vedtaksfullmakt, som jeg har nevnt tidligere.

Hovedtrekkene i meldingen er det enighet om i komiteen. Jeg går ut fra at de andre partiene vil redegjøre for sine særmerknader og standpunkter.

I Arbeiderpartiet mener vi at ordningen med skattestimulering av forskning og utvikling bør vente til den nye tilskuddsordningen, kalt FUNN, får virket en stund. Ordningen er et produkt av budsjettavtalen mellom sentrum og Arbeiderpartiet fra i høst. Dessuten vil en tilskuddsordning være mer oversiktlig og synliggjøre satsingen på FoU, noe som er viktig for at ordningen senere kan evalueres og avveies i forhold til prioriterte mål.

Arbeiderpartiet har med noe forundring registrert at det er motvilje mot å videreføre og styrke ordningen med betingede tilskudd. Denne ordningen ville kunne tilbakeføre midler til SND fra bedrifter som går godt, midler som igjen kan brukes på andre prosjekter.

Forundringen gjelder også motviljen mot at departementet skal kunne vurdere om dagens organisering av SVO er den mest hensiktsmessige.

Jon Lilletun (KrF): Stortingsmeldinga om SND gjev oss sjølvstøtte høve til å ta opp ulike spørsmål knytte til SND, men ho opnar òg for å ta opp andre spørsmål som er viktige i næringspolitikken, ikkje minst spørsmål som er viktige for små og mellomstore verksemdar, og spørsmål som er viktige for næringsutvikling i distrikta.

Eg vil gje departementet honnør for meldinga. Ho følgjer opp Stortingets tidlegare intensjonar og er i det heile ein god gjennomgang av SND. Det er òg kjekt at ein institusjon som SND har vore gjennom ei evaluering som gjev så gode tilbakemeldingar som evalueringa av SND gjev.

Det er likevel sjølvstøtte alltid rom for forbetringar, og det er òg opplagt at så dynamisk som næringsutviklinga er, så sterkt som internasjonaliseringa, globaliseringa, påverkar oss, må vi heile tida leggje opp til fleksible ordningar.

Ein liten, gledeleg ting som denne innstillinga ber preg av, er òg ei sterkare fokusering på gründerverksemda, nyskaping og forskning. Når det gjeld gründerverksemda, ber ein om at SND tek eit hovudansvar for ei grunnfinansiering av ungdomsbedriftsordninga og ein del andre tiltak i forhold til det. Svenske undersøkingar viser at det faktisk er slik at det er fem gonger så mange av dei ungdomane som har vore innom ei ordning med ungdomsbedrifter, som vert etablerarar, enn andre.

Så til nokre konkrete punkt. Det er andre talarar som vil ta opp andre punkt frå Kristeleg Folkeparti.

Regjeringa tek i meldinga opp dei regionale styra sine fullmakter. Stortinget har tidlegare lagt opp til at SND-

styra i fylka får vedtaksfullmakt i alle saker. Dette har Regjeringa følgd opp. Regjeringa har òg lagt opp til ei endring i samansetjinga av styra. Dei vil ha to medlemmer med politisk tilknytning, ein frå NHO og ein frå LO, to frå organisasjonane innan primærnæringane og tre frie medlemmer.

Stortinget tek i desse dagar stilling til oppgåvefordelinga mellom staten, fylka og kommunane. Frå Kristeleg Folkeparti si side er vi nøgde med at fylka skal få ei viktigare rolle med omsyn til regional utvikling og arealplanlegging. Dette kan òg gje fylka ei viktigare rolle i utviklinga av næringslivet i regionen. Vi meiner det er gledeleg at vi samstundes kan sikre dei fylkesvise styra i SND meir reell makt. Frå Kristeleg Folkeparti si side ynskjer vi å formalisere tilknytninga mellom fylkeskommunane og SND-styra noko meir. Difor vil vi gje fylka rett til å oppnemne – ikkje berre foreslå – sine kandidatar til dei fylkesvise styra. Det er likevel avgjerande at dei som sit i dei fylkesvise styra, har næringslivskompetanse, og at dei har tillit i næringslivskrinsar. Difor er vi ikkje med på forslaget om at fylkeskommunen skal oppnemne heile styret.

Vi har merka oss at SND har ei umenneskeleg stor mengd målformuleringar dei i utgangspunktet skal ta omsyn til. Eg er samd i at det er naudsynt å forenkle målstrukturen. Men frå Kristeleg Folkeparti si side vil vi åtvare mot at ein ikkje lenger har eit særskilt fokus på landbruket. SND har teke over oppgåver som før var meir direkte knytte til landbruket, m.a. Landbruksbanken. Landbruket skil seg frå andre næringar, og det er heilt avgjerande at SND framleis skal ha eit særskilt fokus på landbruket. Regjeringa meiner verkemidla som er retta mot fiskeri og landbruk, skal få utvida verkeområdet for å medverke til breiare næringsgrunnlag og høgare innovasjonsaktivitet. Eg er samd i at det er viktig å sikre eit breiare næringsgrunnlag og å auke innovasjonsaktiviteten, men det må ikkje skje ved at det vert mindre midlar til disposisjon til dei tradisjonelle formåla knytte til landbruk og fiskeri.

Eg vil seie at det er svært gledeleg at fleirtalet i komiteen her slår fast at ein skal gjennomføre alle forslaga frå Hervik-utvalet. Tilskotsordninga Regjeringa har foreslege, er eit godt steg. Men skal vi nå dei ambisiøse måla vi i fellesskap har sett, er det heilt naudsynt at vi òg gjennomfører den ordninga som det er framlegg om her i dag, som er ei skattefrådragsordning for godkjend forskning. Dersom vi ikkje gjer dette, vil vi miste konkurransekraft, og SND sine verkemiddel elles vil ikkje ha så godt gjennomslag. Så eg vil seie: Sjølv om det er ei god melding, ei god innstilling og eit godt arbeid frå saksordføraren, er det aller mest gledelege som skjer her i dag, at Stortingets fleirtal vedtek at Hervik-utvalet sine forslag skal gjennomførast. Dermed er det håp om at vi kan nå det målet som vi har sett oss når det gjeld forskingsmeldinga og behandlinga av den.

Ansgar Gabrielsen (H): Det var en glad Jon Lilletun vi hørte nå. Han var glad for det meste av det som stod i meldingen og for så vidt i innstillingen, og SND blir møtt

med en mur av velvilje i meldingen og kanskje forsterket i innstillingen. Jeg vil anta at de som jobber i SND, i mindre grad har registrert det i de årlige budsjettforhandlingene med de samme partiene.

Forutsigbare rammebetingelser er myndighetenes viktigste bidrag til et lønnsomt og nyskapende næringsliv. Skal Norge være et attraktivt land å investere i og drive virksomhet fra, må de samlede rammebetingelsene tåle internasjonal sammenlikning. I en nylig utkommet årbok som viser i hvor stor grad hvert enkelt land har lagt forholdene til rette for et konkurransekraftig næringsliv, rangerer Norge stadig dårligere. De siste fire årene har Norge falt fra en femte til en tjuende plass på listen over konkurransedyktige land. På sentrale områder som skatte- og avgiftsbetingelser, forutsigbarhet, forskning og utvikling, tilgang på kvalifisert arbeidskraft og et entreprenørvennlig regelverk ligger Norge svært dårlig an.

Istedenfor å forbedre disse sentrale rammebetingelsene har Regjeringen i inneværende års budsjett foreslått, og faktisk fått gjennomslag for, rekordhøye skatte- og avgiftsøkninger som direkte rammer bedriftenes konkurransevne. Sammenliknet med slike grunnleggende rammebetingelser for verdiskaping blir SNDs betydning for næringsutvikling og nyskaping begrenset.

Høyre vil derfor fortsatt prioritere bedre rammebetingelser for alt næringsliv fremfor bedriftsrettet støtte gjennom SND. Et reformert SND kan på den annen side fungere som et nyttig supplement til gode generelle rammebetingelser.

Jeg er fornøyd med at den gjennomførte evalueringen av SNDs virksomhet viser at institusjonen har gjennomført sine oppgaver på en god måte siden den ble opprettet i 1993. Det er samtidig viktig å ta innover seg at de mange retningslinjene for SNDs virksomhet kan være innbyrdes motstridende og gjøre det vanskelig å ha et klart fokus på SNDs arbeid. Og disse motstridende målsettingene fortjener nok Jon Lilletuns bemerkning om umenneskelig mange retningslinjer.

Jeg mener det er behov for å nedfelle en mer enhetlig målsetting for SNDs arbeid. Selv om Regjeringen legger opp til større fleksibilitet i bruken av virkemidler og peker på nyskaping som et viktig satsingsområde, mangler en avklaring av hvilke typer virkemidler SND skal prioritere. Stortingsmeldingen bærer derfor i stor grad preg av å være et pliktlop fra Regjeringens side. SNDs virksomhet beskrives, men det foretas få politiske veivalg for den fremtidige virksomheten. Høyre mener at målet med virkemidlene som formidles gjennom SND, må være:

1. å skape lønnsomme bedrifter som gir gode og varige arbeidsplasser
2. å få mest mulig privat næringsliv ut av hver statlig krone
3. å sikre at samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter også blir bedriftsøkonomisk lønnsomme, ved bruk av virkemidler som tilskudd, garantier og risikolån

SNDs virksomhet må være rettet mot områder der markedet og private tilbud ikke fungerer tilfredsstillende. Evalueringen tilsier at markedssvikten er størst innenfor kompetanseutvikling rettet mot små og mellomstore

bedrifter. SND bør derfor rette en betydelig større del av innsatsen mot kompetanseheving og rådgivning overfor nyskaping og små og mellomstore bedrifter. Fokus bør dreies fra å avhjelpe en situasjon med markedssvikt i kredittmarkedet, til å rette økt oppmerksomhet mot markedssvikt i kompetansemarkedet.

Jeg mener at idé-, utviklings- og kommersialiseringsfasene er de vanskeligste fasene i bedriftenes utvikling. I mange tilfeller er det i denne perioden vanskelig å hente inn nødvendig investeringskapital. Dette skyldes både at det er forholdsvis få investorer som er interessert i og har kompetanse til å vurdere prosjektene på så tidlige stadier, og at mange gründere er skeptiske til å dele ut ideene sine før de kan patenteres. Offentlig medvirkning i form av direkte tilskudd, ansvarlige lån eller garantier kan bidra til at mange prosjekter kommer over denne første kneika. Skal en treffe de potensielt mest lønnsomme prosjektene, krever det imidlertid at det offentlige har eller er i stand til å kjøpe inn kompetanse som kan vurdere potensialet i prosjektene. SND bør derfor konsentrere sine virkemidler til disse fasene i bedriftenes liv. Sårkornmodellen er i denne sammenheng et egnet virkemiddel. Høyre mener midlene Stortinget har bevilget til et statlig investeringselskap, isteden bør brukes til å styrke ordningen med sårkornfondene. Det kommer vi imidlertid tilbake til i en senere sak i dag.

Vi har også vist til at det i en del områder der næringsvirksomheten fra før er svakt utviklet, kan være vanskelig å finne alternative anvendelser for investert kapital. Driftsmidler og andre verdier knyttet til den lokale virksomheten er derfor mindre egnet som sikkerhet. Resultatet er at banker og private investorer kvier seg for å engasjere seg i prosjekter med så stor risiko. Jeg mener at det er en målsetting å legge til rette for lønnsomt næringsliv i hele landet, og mener derfor at det i enkelte tilfeller kan være riktig av det offentlige å avlaste risiko i slike prosjekter enten gjennom sårkornfond eller gjennom å garantere for deler av lånebeløpet. Det understrekes imidlertid at slik statlig risikoavlastning ikke må svekke incentivene til lønnsom drift og budsjett disiplin for selskapet og aktiv medvirkning og oppfølging fra investorer og kredittinstitusjoner. Av samme grunn bør det offentlige heller ikke gå inn på eiersiden.

Høyre ønsker at SNDs virkemiddelbruk skal konsentreres om fem hovedelementer:

1. støtte til kompetanseheving, f.eks. internasjonalisering, i små og mellomstore bedrifter der dette ikke tilbys i det private markedet
2. støtte og risikoavlastning i de første fasene av nyskappingsprosjekter
3. risikoavlastning i venturefond, som i START-fondet og de regionale sårkornfondene
4. risikoavlastning i prosjekter med stort potensial, men der den alternative anvendelsen av kapitalen er liten
5. samfunnsøkonomisk lønnsomme fellesprosjekter, FoU, infrastruktur, nettverksbygging osv. der verdien av tiltaket er større enn nytten for hver enkelt bedrift

De delene av SNDs virksomhet som konkurrerer med privat kredittformidling, investeringsfond eller kompetanseutvikling, bør følgelig avvikles. Høyre ønsker derfor å avvikle lavrisikoordningen, som i stor utstrekning opererer på det ordinære lånefinansieringsmarkedet, og SND Invest, som opptrer som strategiske investorer i modne bedrifter. Tilskudd, risikolåneordninger og garantiordninger bør samtidig rendyrkes som støtte til nyskaping og bedrifter i etableringsfasen.

Jeg tar opp forslagene nr. 1, 2 og 3 i dagens innstilling.

Presidenten: Ansgar Gabrielsen har tatt opp de forslag han refererte til.

Øystein Hedstrøm (Frp): Fremskrittspartiet står fast ved sitt primære syn om å avvikle SND, fordi vi ikke har noen tro på at denne typen politiske konstruksjoner kan ha noen særlig positiv innvirkning på næringslivet rent generelt. Selv om det har skjedd visse endringer i arbeidsoppgavene siden fondet ble etablert, og deler av SNDs virksomhet har hatt en viss grad av suksess, rokker ikke det ved helhetsinntrykket, mener vi. Fremskrittspartiet hevder fortsatt at milliardbeløpene som sirkulerer i SND-systemene, med fordel kunne benyttes til å bedre skatte- og avgiftsbetingelsene for våre virksomheter.

Næringsutviklingen vil først og fremst være et resultat av bedriftenes generelle rammevilkår. Derfor er det på høy tid å gjennomføre en radikal sanering av overføringsordningene, også de overføringsordninger som vil hjelpe bedrifter på kort sikt. Vi hadde håpet at det i dag, med en relativt god tilgang på kapital til attraktive prosjekter og i en situasjon med fare for overoppheting av norsk økonomi, ville være flere partier enn Fremskrittspartiet som ville redusere den massive kapitalinnsprøytingen som i stor utstrekning er selektive, skattefinansierte garanti-, støtte- og låneordninger.

Det er ikke til å komme forbi: Det er uheldig når det offentlige spiller en sentral rolle i næringsutviklingen gjennom politiske prosesser som kan komme som en erstatning for markedet. Vi risikerer at virksomheter som er ulønnsomme på sikt, oppmuntres fremfor mer konkurransedyktige prosjekter som har større forutsetninger for å skape et lønnsomt næringsliv. Det må være langt bedre å erstatte dagens statlige virkemidler med et mer næringsvennlig regelverk og betydelig lavere skatter og avgifter. Da kan de statlige fondsmidlene i stor utstrekning erstattes av kapital fra private investorer og finansinstitusjoner. Men en forutsetning for å få risikovillig kapital, bl.a. til virksomheter i distriktene, er å ha forståelse for nødvendige fortjenestemarginer. Skal kapitaltilgangen bedres, må ikke aksjer og bankinnskudd beskattes høyere enn i andre land. Med andre ord: Det må bli mer lønnsomt å ta risiko og hente ut en fortjeneste. Det må bli mer attraktivt og fornuftig å foreta investeringer i denne type virksomhet. Tiden er moden for en gradvis erstatning av virkemiddelapparatet gjennom en dreining mot mer marked og systemer som styrer seg selv, mener Fremskrittspartiet.

Hva er det egentlig som skjer i dag? Jo, i etableringsfasen tar det offentlige tilbake minst 40 øre av hver krone som investeres i ny virksomhet, bl.a. i form av arbeidsgiveravgift, personlige skatter, merverdiavgift av verdiskapingen i bedriften, investeringsavgift og kommunale avgifter, for å ha nevnt noe. Det knekker svært mange gründere i starten. Eller sagt på en annen måte: Myndighetenes fordelingspolitikk river grunnlaget bort for gründere og industrialister, samtidig som de samme myndigheter må tre til med fond og offentlige støttemidler for å prøve å rette opp de skadene de selv er med på å gjøre. Da har politikere og byråkrater oppnådd noe i tillegg. Man har gjort etablererne avhengig av offentlige systemer for etablererhjelp og pengestøtte.

Derfor ønsker Fremskrittspartiet et annet system. Det må bli mer attraktivt å foreta investeringer og hente ut en fortjeneste. I stedet for det offentlige må det bli interessant for den krevende kunden, underleverandøren og miljøene rundt å ta del i virksomhetene. På denne måten får vi aktivisert positive krefter i et markedssystem som satser sine egne penger og ikke andres.

Det er et politisk flertall som prioriterer å videreføre og videreutvikle SND som et sentralt apparat i nærings- og distriktpolitikken. Vi ønsker derfor å gi uttrykk for subsidiære holdninger og prioriteringer og vil stå sammen med andre partier i merknader om dette.

Innenfor det bestående virkemiddelapparat mener vi finansieringen av utviklingsprosjekt med høy risiko bør prioriteres. Jeg tenker da på områder hvor det ordinære bank- og finansvesen ikke vil gå inn, men hvor det samtidig er et potensial for tilstrekkelig høy avkastning for samfunnet. SNDs mulighet for en friere stilling med økt fleksibilitet og satsing på såkornfond kan være veien å gå. Mye tyder på at det i den tidlige såfasen er særlig kritisk å få frem ideene til det stadiet hvor det er lettere å få til en kommersiell investering, og hvor etablerte ventureselskaper er mer aktive. Derfor bør en betydelig del av midlene som disponeres av SND, rettes inn mot den tidlige såfasen i utviklingsprosessen. Det er også viktig at de signaler som gis angående risikoinvesteringer, ses i sammenheng med meldingen om organisering av investeringsselskap.

Morten Lund (Sp): Jeg syns SND har kommet godt ut av evalueringen, av departementenes vurderinger og av næringskomiteens behandling av denne meldingen. Kanskje det som oppfattes som mest dramatisk for SNDs ledelse, er Senterpartiets forslag om å flytte hovedkontoret fra Oslo-området. Senterpartiet har lagt mest vekt på resten av landet, på SNDs kunder og på SNDs rolle som viktig premissgiver for de rådene som skal gis til departement og direktorat. Vi tror SND vil gjøre en bedre jobb, og ikke minst at rådene til statsråder og andre vil bli annerledes om de kommer fra et område av landet der verdiene i størst grad skapes.

Utfordringene for SND i dag er ikke mindre enn da SND ble etablert. Ansvarsfeltet har blitt videre og organisasjonen større og til stede på langt flere plasser. Samarbeidspartnerne på myndighetssiden har blitt flere – de

overordnede departementene likeså. Fiskarbanken og Landbruksbanken er borte, og kundene har kommet til SND. Nye statsråder har kommet og gått, og de har lansert sine favorittprogram som skal bringes ut til folket så fort som mulig. Sentraliseringskreftene har ikke blitt svakere, men arbeidsledigheten har forsvunnet i mange deler av landet. I noen områder er mangelen på arbeidsplasser fortsatt stor. Samtidig har det i disse områdene blitt mindre av det lokale eierskapet, og dermed har risikokapitalen blitt mangelvare.

Jeg er ikke i tvil om at det er i distriktene SND trengs mest. Kapitalen mangler, kompetansen er lavere, men mulighetene er bedre. Det er fortsatt fra distriktene eksporten går. Det er kysten som akkurat nå har de beste muligheter for den store verdiveksten. Det er innlandet som synes å mangle mest kraft til nyskaping, og det er der det må satses ekstra.

Sentrumspartiene vil at SND skal spille en viktig rolle for desentralisering – primært ved å styrke næringslivet i distriktene. Vi vil gi SND en ny informasjonsoppgave for å realisere den utflytting av statlige arbeidsplasser fra Oslo som Regjeringen sier skal skje. Kommunene skal få vite fra SND hvilke arbeidsplasser som skal ut fra departement og direktorat. Bedriftene skal få vite fra SND hvilke tjenester staten skal kjøpe, og som kan leveres ved hjelp av IKT. Det er etter hvert god dokumentasjon på at staten kan drives billigere ved å bruke arbeidskraft som bor der lønningene og husleiene er lavere, og der arbeidskrafta er mer stabil enn i Oslo.

Senterpartiet er fornøyd med mange av de tiltak som lanseres i de tre meldingene om oppgavefordeling, distriktpolitikk og SND. Så gjenstår det å gjennomføre de gode tankene om tyngdepunktforskyvning fra det statlige nivå til det fylkeskommunale og få hver fylkeskommune til å bli den sentrale utviklingsaktøren, erstatte sentralstyring med lokale utviklingsprogram, øke samarbeid og samhandling på fylkesarenaen og redusere detaljstyring, tilsyn og rapportering. Hele denne tankegangen må kunne frigjøre store ressurser i departement og direktorat. Samtidig må ressursene økes i SND og på fylkesplanet for at de skal kunne bli troverdige og langsiktige partnere for næringslivet. Det trengs kraft for å flytte ressurser på denne måten. Ledelsen i en slik prosess må sitte høgt.

Køene for å få hjelp fra SND må ikke bli borte, og de må bevege seg med jevn fart. Behovet for forutsigbarhet i SNDs ressurser innser jeg fullt ut. De omlegginger som nå skjer, med bl.a. sammenslåing av budsjettposter og med felles tapsfond for flere år, vil bidra noe til at SND kan gi hjelp der det trengs mest. Bevilgende myndigheter må uansett ta ansvar for at bevilgningene holder tritt med nye oppgaver og forventninger. Det trengs statlige ordninger for lån og støtte der de private ikke strekker til eller er villig til å ta risiko, og slik vil det bli framover også.

Senterpartiet mener at Hyttne-SND er betydelig bedre enn Tønne-SND på mange vis. Jeg vil likevel tillate meg en merknad. Da media gjengav SNDs argumenter mot at det ble innført eierbegrensninger i oppdrettsnæringsen, ble jeg fortvilet. Jeg deler ikke på noe vis den tanke-

gangen at en slik mild regulering skal være til skade for en næring som Stortinget har forutsatt skal gi store lokale ringvirkninger. Jeg mener SND må ha slike politiske mål og føringer i botn for sine vurderinger og sine råd.

Meldingen følger opp Stortingets bestemmelse om at de regionale styrene skal gis vedtaksfullmakt. Senterpartiet er betenkt over reduksjonen i representasjonen og mener det vil bli krevende å dekke godt nok det store mangfold av næringsliv som fins.

Senterpartiet foreslår at styrene oppnevnes av fylkestinget for å markere fylkeskommunens sentrale oppgave som koordinerende og styrende utviklingsaktør.

Jeg er glad for enigheten i komiteen om at søkere som får avslag på en søknad, skal få begrunnelse for avslaget.

Til slutt vil jeg få ta opp de forslag som Senterpartiet har i innstillingen.

Presidenten: Morten Lund har tatt opp de forslag han refererte til.

Rolf Reikvam (SV): Man kan av og til få en følelse av at denne type debatter blir mer politiske besvergelses enn kunnskapsbasert argumentasjon.

Det er faktisk en bra melding. Den evalueringen som er gjort, viser at SND fungerer tilfredsstillende på de fleste områder; på en del områder gjør de det ikke, og det blir problematisert på en bra måte i meldingen.

Det finnes mye kunnskap og mange studier når det gjelder næringsutvikling. Det virker som om vi tar ganske lett på det. Vi har uttalelser fra den tidligere styreleder da han gikk av, om hva som er, slik han ser det, noen av problemene – kanskje ikke hovedproblemene, men noen av problemene – bl.a. det som har med forutsigbarhet å gjøre. Det er noe vi i alle fall har muligheter til å gjøre noe med, og ikke bruke de årlige budsjettene til å skape unødvendig uforutsigbarhet for SNDs virksomhet.

I Norge blir det årlig registrert ca. 10 000 nye bedrifter, og den andelen har vært økende utover på 1990-tallet. Det blir deregistrert ca. 8 000 bedrifter, og det betyr at vi har en rimelig god utvikling. Dette er jo egentlig rimelig bra, men det som er det grunnleggende spørsmålet, og som vi må se på, er om det er de riktige bedriftene som blir etablert. Blir det lagt til rette for at vi får etablert de riktige bedriftene? Det vet vi faktisk en god del om. Vi har en omfattende forskningsrapport om det verdiskapende Norge, som er utført av BI. Rapporten sier en del om næringsklynger, og hvilke forutsetninger som bør være til stede for at vi skal få næringsvekst.

Vi har andre rapporter. I Forskningsrådets program, der de analyserer små og mellomstore bedrifter, er det utført flere prosjekter. Et av dem er utført av NTNU, Nordlandsforskning og Agderforskning, hvor det fokuseres på entreprenørskap og hva som skal til av stimulering, og hva vi kan gjøre for å stimulere til entreprenørskap og innovasjon innenfor bedrifter. I prosjektet konkluderer man på bakgrunn av empiriske funn med fem hovedutfordringer. Det er hovedutfordringer for oss, og det er hovedutfordringer for SND, om vi legger til rette for at bl.a. SND kan ta disse utfordringene.

For det første må vi stimulere til at flere ønsker å starte egen virksomhet. Personrettede virkemidler må inn. Det fokuseres også på at skolen må ta et ansvar for dette. Utdanningssystemet må mer bevisst brukes i langsiktig rekruttering til starting av selvstendig næringsvirksomhet.

For det andre må nyetablerte bedrifter ha hjelp i startfasen når det gjelder ekstern kapital. Det største potensialet for oss ligger i å legge til rette for at nyetablerte bedrifter får hjelp i startfasen, og derfor legger vi inn vårt forslag, nr. 10, som har med tilskudd og risikolån å gjøre. Vi ønsker å lære av den kunnskap vi får tilgang til, derfor tar vi konsekvensen av det og legger inn dette forslaget.

For det tredje må saksbehandlingstiden i det offentlige bli kortere.

For det fjerde må vi samordne arbeidsmarkedsetaten og utdanningssetaten.

For det femte må vi få til en bedre informasjonsflyt mellom offentlige institusjoner, kunnskapsinstitusjoner og bedriftene, altså det vi kaller næringsklynger. Det må legges til rette for og stimuleres til utvikling av næringsklynger. Vi tar også konsekvensen av den type kunnskap som vi får gjennom disse rapportene, og legger derfor inn et nytt forslag, nr. 9. Vi ønsker at SND skal få et budsjettansvar for å utvikle sin kompetanse innenfor dette med næringsklynger.

Vi tar også konsekvensen av det som står i meldingen, nemlig at SND må bli bedre når det gjelder det som har med kompetanseutvikling i små og mellomstore bedrifter å gjøre, og at de må utvikle sin rolle som samtalepartner for disse bedriftene.

Til slutt tar jeg opp SVs tre forslag – forslagene nr. 8, 9 og 10.

Presidenten: Rolf Reikvam har tatt opp de forslag han refererte til.

Leif Helge Kongshaug (V): Den stortingsmeldingen om SND som vi behandler i dag, kom til som en følge av sentrumsregjeringens og næringsminister Lars Sponheims utforming av en helhetlig næringspolitikk for det 21. århundret som ble behandlet her i Stortinget våren 1999. Sentrumsregjeringen slo her fast at SND fortsatt skal være en sentral organisasjon for statlig næringsfinansiering og et best mulig samordnende organ for bedriftenes kontakt med det offentlige apparatet, særlig på regionalt og lokalt nivå.

Som et ledd i arbeidet med meldingen satte sentrumsregjeringen også i gang brede eksterne evalueringer av SNDs virksomhet. For Venstre har det hele tiden vært sentralt at SND skal konsentrere sin virksomhet om områder med svikt i det private kapitalmarkedet, og om områder hvor det er nødvendig med en særlig innsats for å ivareta samfunnsmessige hensyn i næringsutviklingen. For Venstre er de tre viktigste av disse områdene små og mellomstore bedrifter, nyskaping og distriktsutvikling.

Jeg er tilfreds med at den nye Regjeringen har ført dette arbeidet videre og lagt fram en melding som i det store og hele følger opp de prinsippene som sentrums-

regjeringen la til grunn i 1999, og som Stortinget sluttet seg til. Jeg vil minne om at det allerede har skjedd en klar dreining i SNDs virksomhet i den retningen som denne meldingen peker ut: småbedrifter og nyskaping over hele landet. SND er ikke alene et godt nok svar på det kolossale nyskappingsbehovet Norge har de neste 20 årene, og skal heller ikke være det. Skal SND ha en funksjon i å stimulere til nyskaping, må også den øvrige næringspolitikken dra i samme retning – det være seg skatte- og avgiftspolitikken, det være seg en oppfølging av «Et enkle Norge» for småbedriftene, det være seg utfordringen med næringslivets voksende problem med å skaffe arbeidskraft, og sist, men ikke minst, en aktiv forskningspolitikk som er næringsrettet.

Min største utfordring til næringsministeren må derfor være å sørge for at SND får lov til å virke i et langt mer nyskappingsvennlig politisk klima, hvor den helhetlige næringspolitikken står i fokus. Først da får vi fullt utbytte av den verdifulle jobben SND gjør for å hjelpe dem som vil skape verdier i landet vårt.

SNDs regionkontorer har de siste årene fått tilført stadig mer ansvar for å være fylkenes samlede inngangsport til det offentlige verkemiddelapparatet. Dette ser Venstre på som svært viktig å forsterke ytterligere. Det må på alle områder være et mål å gi fylker og regioner en større slagkraft i egen næringsutvikling. De regionale såkornfondene er spesielt viktige i den sammenhengen. Såkornfondene ble kraftig bygd ut under sentrumsregjeringen og utvidet ytterligere gjennom et nytt fond for det indre Østlandet. Såkornfondene bør etter Venstres syn bli et stadig viktigere virkemiddel i nyskapingen, ved å fungere som møteplasser for offentlig og privat kapital og nye forretningsideer.

I en tid der kommunegrensene har mindre eller ingen betydning for næringsutviklingen, er det viktig å være oppmerksom på den betydelige rolle fylkeskommunen kan og bør spille som regional samordner og pådriver av næringspolitikken. I Europa ellers ser vi hvor utpreget og sterkt samarbeidet i regionene er – dette er noe det også må stimuleres ytterligere til i vårt land.

Det er en samlet komite som vektlegger betydningen av at ungdom og unge allerede i skolen bør få innsikt i behovet for verdiskaping og nyskaping i næringslivet. Det må i økende grad rettes fokus mot samspillet og samarbeidet mellom det lokale næringslivet og skolen. Venstre vil understreke viktigheten av at Regjeringen støtter opp om og er aktiv i forhold til intensjonene i læreplanformuleringen om et tettere samarbeid mellom skole og næringsliv som en varig satsing. I den forbindelse bør det også vurderes en høvelig låneordning for ungdomsbedrifter. Ungdom må settes i stand til å realisere prosjekter på grunnlag av egne ideer. Opprettelse av et ungdommens SND burde vært et godt tiltak i den sammenhengen.

Ellers deler jeg gleden som representanten Lilletun uttrykker når det gjelder Hervik-utvalgets konklusjoner om forskning, og signaler som blir gitt av komiteen i den sammenheng.

Når det gjelder styring og organisering, er det et steg i riktig retning at de fylkesvise styrene får beslutningsfull-

makt i alle saker som avgjøres regionalt. I den forbindelse mener Venstre at det er viktig at det er fylkeskommunen som utnevner de regionale styrenes medlemmer med politisk tilknytning.

Til slutt: Venstre er glad for at det ikke nå blir såkalt betinget tilskudd. Vi synes det ligger en dårlig drivkraft i det: Går bedriftene bra, skal tilskuddet betales tilbake, og går det dårlig, skal tilskuddet beholdes.

Helt til slutt tar jeg opp de forslagene som Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har fremmet i innstillingen.

Presidenten: Representanten Leif Helge Kongshaug har tatt opp de forslag han refererte til.

Rita Tveiten (A): Me har eit variert næringsliv i Noreg med hovudvekt på små og mellomstore bedrifter. Det er svært mange små og bitte små verksemdar i dette landet. Når det skal utformast eit verkemiddelapparat som skal vera tenleg for alle desse verksemdene, seier det seg sjølv at det er krevjande. Men her må me lukkast. Det er eit sentralt mål at SND sine distriktskontor skal vera reelle inngangsportar for næringslivet. Vidare må desse kontora vera nær verksemdene. Det er nødvendig at verksemdene lett kan finna fram og få rettleiing om eventuelle andre aktørar som SND samarbeider med og har kunnskap om. SND må vera sjølve navet.

Det er nødvendig å lukkast med auka satsing på kompetanse, forskning og nyskaping for at norsk næringsliv skal styrkja konkurransevna i framtida.

Innslaget av små bedrifter er svært stort i Distrikts-Noreg. Felles for dei er at dei kvar for seg har lita kraft til å driva aktiv kompetanseheving og nettverksbygging. Her må SND spela ei sentral rolle.

Noreg er eit lite land. Det er lett å gløyma, men høve til samhandling mellom dei ulike verksemdar, anten dei er plasserte i distriktet eller i meir sentrale strøk, vil verta stadig viktigare. Det vil verta lettare etter kvart som breiband vert bygt ut over heile landet. Avstand vert ein drivande faktor for å få utvikla kommunikasjonsmoglegheiter.

Det er liten tvil om at heile verksemdsfloraen lir av at rammevilkåra for SND er for lite stabile. Fleire av oss må ta innover seg at me ikkje kan driva og høvla av dei landsdekkjande ordningane kvar gong andre gode formål skal stettast. Med framhald av ein slik praksis vil dette ramma alle verksemdar, også dei som ligg i områda for distriktsretta verkemiddel. Dette er nettopp fordi nettverksbygging og kompetanseutvikling ofte finn sine mønster over det som er kommune- og fylkesgrenser.

I Noreg må me nytta alle talenta me har. På den bakgrunnen er det klart at norske verksemdar har eit stort potensial som dei enno ikkje har utnytta i særleg grad, nemleg kvinner – på alle nivå i næringslivet. Dette vil gje auka breidd og mangfald og auka utviklingsevne.

SND-programmet «Kvinner i Fokus» har som mål å synleggjera og ta i bruk kvinner sin kompetanse i næringslivet, og det rettar seg særleg mot to grupper kvinner. Det er høgt kvalifiserte kvinner som ynskjer å starta

eiga verksemd, og det er kvinner som på kort og lang sikt kan gå inn i leiarsstillingar i næringslivet. Eg er spesielt glad for at næringsministeren har synt ei så aktiv haldning på dette området, m.a. med å laga kvinnenettverk, som kan vera med og få intensjonane om auka innslag av kvinner sentralt i norsk næringsliv til å verta ei røynd.

Fyrtårnprosjektet, der vellukka kvinnedrevne verksemdar vert lyfta fram som fyrtårn for andre kvinnelege gründarar, er også svært positivt. Eg vil i den samanhangen nemna at kvinner som har teke del i dette prosjektet, no ynskjer å ta eit ansvar ved å vera med på nettverksbygging for kvinnelege gründarar i Russland. «Brigde to business» er eit godt døme, som eg vil henta fram. Dette vil eg kalla eit tilleggsresultat av investeringane som er gjorde av SND.

Stortinget er oppteke av å styrkja nyskapingssklimaet i norske bedrifter. Det er også eg. Eg meiner både SND og næringslivet i langt større grad skulle sett seg om etter ressursbasar som kunne skapa eit slikt nyskapingssklima. Eit grep kunne etter mi meining vera at norske bedrifter tok i bruk kunstnarar og samtidskunst. Det er få som pr. langtidsutdanning er meir innretta på nyskaping enn nettopp desse. Det vert dessutan lita nyskaping om ikkje det fysiske vert lagt til rette for at vårt daglege miljø gjev oss mentale utfordringar, t.d. gjennom dagleg kontakt med nyskapingselement, som samtidskunsten er. Eg har merka meg at næringsministeren og kulturministeren nyleg hadde eit felles samråd for næring og kulturliv. Det er etter mi meining eit steg i rett retning. Eg vil òg nemna at medveten bruk av design er eit anna felt med eit stort potensial for verksemdene.

Til slutt nokre ord om vekstsektor nr. 1 i Noreg – norsk fiskerinæring. SND har eit sjølvstendig ansvar for å sjå kva potensial som bør utviklast. Eg er glad for dei satsingsprogramma SND har for både skjel og nye artar i oppdrett som t.d. torsk.

Vidare har SND hatt ansvar for Statens Fiskarbank sine område alt frå 1997. Her gjeld det å ha eit vake auga for at fangstkapasiteten må stå i forhold til ressursgrunnlaget, og at også den fysiske arbeidsplassen som ein fiskebåt er, må utviklast slik at det vert attraktive arbeidsplassar for unge som skal inn i næringa, og som har andre krav til komfort og tryggleik på arbeidsplassen enn det som er å finna på den eldre delen av dagens flåte.

Vidare er eg glad for at kystfrakteflåten no kjem inn under SND sitt verkemiddelapparat. Her er verksemdene sitt eige høve til fornying omtrent fråverande, noko som klart kjem til uttrykk gjennom å sjå på gjennomsnittsalderen på denne flåten, som er på rundt 50 år. Det er for gale for ei tradisjonsnæring som høyrer til på kysten, og som me har god bruk for òg i framtida.

Statsråd Grete Knudsen: I stortingsmeldingen om SND trekker Regjeringen opp de langsiktige linjer som det næringspolitiske verkemiddelapparatet generelt og SND spesielt skal arbeide etter. Jeg er glad for at næringskomiteens innstilling gir sin støtte til dette fundamentet. Behandlingen i dag av stortingsmelding og innstilling vil danne et grunnlag for SND og det øvrige virke-

middelapparatet til å utforme både offensive og målrettede strategier.

De nærings- og distriktpolitiske virkemidlene må utformes og dimensjoneres i forhold til hovedutfordringene i norsk økonomi. Disse utfordringene spenner over et vidt felt. Virkemiddelapparatet må gjenspeile bredden i disse utfordringene, samtidig som institusjonene må ha så klare målsettinger at de kan arbeide effektivt. I Regjeringens arbeid med å utforme en mer helhetlig næringspolitikk står videreutvikling av virkemiddelapparatet sentralt.

Jeg legger stor vekt på at de ulike institusjonene samarbeider godt. Det er særlig to områder det må settes fokus på: samkjørt aktivitet og god tilgjengelighet. Kundene skal føle at institusjonene tar ansvar for helheten og ikke bare enkeltdeler. Finansieringsordninger og programmer må være tilpasset ulike behov, men også forskjellige faser i selve prosjektet. Hele virkemiddeltilbudet må være tilgjengelig for kundene på en enkel og oversiktlig måte, jf. også den 24-timersordningen som nå etableres i SND. Her er det institusjonene som må tilpasse seg kundene og dem som etterspør tjenestene, ikke omvendt.

For SNDs vedkommende ønsker Regjeringen å sette to hovedmålsettinger for arbeidet: SND skal arbeide for økt innovasjonsevne og høyere kompetansenivå blant de små og mellomstore bedriftene. Meldingen fokuserer på den viktige sammenhengen mellom forskning og utvikling, nyskaping, distriktsutvikling og internasjonalisering. Derfor er det veldig positivt at komiteen følger opp den vekt som nå legges på gründervirksomheten. Vi vil vise til at det er veldig mange som etablerer seg i Norge, langt flere enn f.eks. i Sverige, selv om de har entreprenørskap i skolen. Vi har en god finansieringsordning, men det er ulike faser i nyskapingssituasjonen, og fasen når man vel er kommet i gang, må ha ekstra søkelys og oppmerksomhet på seg. Derfor blir det den totale gründervirksomheten som nå må få et ekstra fokus og settes på dagsordenen. Videre skal SND også sørge for at det blir tatt miljøhensyn i alle prosjekter, og at de ulike behovene som menn og kvinner har, blir ivare tatt.

Et flertall i næringskomiteen går inn for å iverksette en ordning med skattestimulering av bedriftsbasert forskning og utvikling. Det samme flertallet mener også at det bør vurderes å gjøre den såkalte IFU-ordningen om til en ordning med skattestimulering, for å øke store bedrifters kjøp av FoU-tjenester i små bedrifter. Regjeringen mener imidlertid, som vi har omtalt i vårt forslag til revidert budsjett, at en tilskuddsordning best ivaretar målsettingen om økt FoU-innsats i næringslivet. Samtidig bidrar dette til å bevare en helhet i vårt skattesystem.

SND er en viktig utviklingspartner for små og mellomstore bedrifter og gründere. Behovet for kompetanse og gode nettverk blir stadig større for hele næringslivet. Det er derfor naturlig at SND legger økende vekt på denne delen av sin virksomhet. Jeg mener at de første forslagene til SND faktisk er innebygd i hele meldingen slik som den ligger akkurat nå. Som utviklingsaktør skal SND være aktivt ute blant potensielle og aktuelle kunder for å

finne prosjekter som gir fremtidsrettede og lønnsomme bedrifter. Det er som utviklingsaktør at samspillet med øvrige virkemiddelinstusjoner står særlig sentralt. Regjeringen ønsker at fylkeskommunene skal ha betydelig ansvar for regional utvikling. Fylkeskommunene må arbeide på et overordnet nivå, hvor man innenfor nasjonal politikk setter regionale mål og strategier. SND er den operative aktør med ansvar for å sette disse strategiene ut i livet.

SND vil fortsatt ha som kjernevirksomhet å tilby kompetent risikokapital. Vi ser at kundene blir mer og mer forskjellige, prosjektene likeså. Det krever at SND får et større register å spille på for å få tilført den finansieringen som trengs, og også at de kan tilby nærmest en pakkeløsning med de ulike ordningene i sammenheng, noe som var vanskeligere tidligere. Det er grunnen til at vi nå foreslår å gi SND større fleksibilitet til selv å sette sammen ulike løsninger, kombinert med at deres ansvar for egen økonomi også styrkes. I det finansielle arbeidet er samspillet med private finansinstitusjoner svært betydningsfullt. SND bør ikke engasjere seg uten deltakelse fra privat side. Et flertall i næringskomiteen går inn for å avvikle ordningen med betingede tilskudd. Det tar jeg til etterretning, og legger opp til at det blir gjennomført fra og med neste år.

SND skal videreutvikle sin rolle som inngangsport til de bedriftsrettede virkemidlene. Dette gir distriktskontorene en mer sentral rolle enn de har hatt til nå. Kontorene må ha en egen kompetanse på andre områder enn SNDs egne ordninger, og de må kunne henvise kunder videre i systemet. Men det er ikke bare SND som stilles overfor store krav på dette området. Institusjoner som Norges forskningsråd og Norges Eksportråd vil måtte ta et betydelig ansvar for å gjøre sine virkemidler tilgjengelige ute i regionen. Det kreves både at distriktskontorene har tilstrekkelig kompetanse på deres områder, og at beslutninger kan tas raskt og nær kunden. Og de samarbeidsavtalene som vi nå ser utvikle seg både mellom SND og Forskningsrådet og SND og Eksportrådet, er positive, og det gode samarbeidet med SIVA er også positivt.

SND har også en samarbeidsavtale med Norsk Designråd. Jeg er svært glad for at Designrådet mener samarbeidsavtalen nå har gitt betydelig sterkere og bredere kontakt med norsk næringsliv. Design som konkurransefaktor har vært undervurdert i Norge, og her må alle gode krefter trekke sammen.

I stortingsmeldingen om distrikts- og regionalpolitikken foreslår Regjeringen å styrke det regionale nivåets ansvar for egen utvikling. Dette skal følges opp i praksis, og vi vil derfor gi SNDs regionale styre vedtaksfullmakt i alle saker. Forslaget tar sikte på å gjøre de regionale styrene til kollegiale organer hvor alle medlemmer har like rettigheter og plikter. Styrene skal settes sammen på et bredere grunnlag enn før, dvs. at styrenes samlede kompetanse i større grad må gjenspeile næringslivets utfordringer. Sammensetningen vil gi styrene bredere regional forankring. Vedtaksfullmaktene vil knytte SNDs arbeid nærmere til de aktuelle regioner. For å ivareta behovet for at ansvar og myndighet følges ad foreslår Regjerin-

gen at SNDs hovedstyre oppnevner de regionale styrene. Jeg er tilfreds med at næringskomiteen har sluttet seg til de foreslåtte endringene i SNDs regionale styringssystem.

Jeg har nevnt gründere som en spesiell kundegruppe som blir stadig viktigere i SNDs arbeid. Næringspolitikken må være innrettet slik at ideene blir til konkrete prosjekter, men også holder over tid. For disse små spirene, som i vårt land faktisk skjer uavhengig av store industrielskaper, noe som skiller oss ganske mye fra andre land, betyr veldig mye for de lokale og regionale arbeidsplassene. Arbeid med entreprenørskap spenner videre enn rådgivning og finansiering. For at samfunnet skal ta ut det potensialet for verdiskaping som gründere representerer, trengs det forandringer på mange plan, ikke minst når det gjelder holdning og kultur. Regjeringen ønsker å forsterke satsingen på dette området, og dette må ikke minst, som det har vært nevnt av flere, også være en naturlig del av skolens aktivitet. Jeg er glad for at næringskomiteen deler denne oppfatningen.

Alle menneskelige ressurser bør tas i bruk for å øke velferdsnivået i Norge. Det er derfor viktig med et større innslag av kvinner i næringslivet, både i lederposisjoner og som bedriftseiere. Her må hele virkemiddelapparatet ta et ansvar. Virkemidlene må være tilpasset kvinners behov, og kompetansen på området må bli høyere i de ulike institusjonene.

I stortingsmeldingen signaliseres det at tilsynet med SNDs virksomhet skal forsterkes. Departementet vil se på problemstillingen nå som næringskomiteen har sluttet seg til denne vurderingen. Det vil være naturlig å komme tilbake på et senere tidspunkt til Stortinget.

Jeg mener at vi gjennom stortingsmeldingen og næringskomiteens innstilling nå legger et godt grunnlag for å utvikle det norske virkemiddelapparatet videre. Meldingen inneholder en rekke konkrete forslag. Jeg vil til slutt nevne nærskipsfarten, og at næringskomiteen har sluttet seg til at den skal vurderes lagt inn under SNDs virkemiddelområde.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jon Lilletun (KrF): Det er eit punkt eg gjerne vil ta opp, og det er det punktet som dreier seg om stimulering av forskning og det vedtaket som fleirtalet vonleg kjem til å gjere i dag. Eg registrerte at når det gjeld dette med å avvikle ordninga med at vilkårsbundne tilskot kan gjerast om til lån, så tok statsråden det til etterretning. Det er greitt, og det er i komiteen gjort greie for kvifor ein ynskjer ei anna ordning.

Når det gjeld fleirtalet sitt syn på stimulering av forskning i næringslivet, så sa ikkje statsråden noko om at ho tok det til etterretning. Eg synest det er viktig å få klargjort allereie no at dette er eit punkt som Regjeringa vil følgje opp – slik vonleg eit stortingsfleirtal gjer vedtak

om i dag – og at Regjeringa vil leggje opp til at det kan innførast frå 2002, som det står i forslaget.

Med dei ambisiøse måla som er lagde, vil truleg dette forslaget utløyse forskning for milliardbeløp. Det argumentet som er ført imot frå Finansdepartementet, er at det vert eit uoversiktleg skattesystem. Men det kan brukast i alle samanhengar. Og eg vil seie det så sterkt at i denne saka må det vere betre at nokre få får til utviklingsprosjekt som ikkje er gode forskingsprosjekt, sjølv om det skal kvalitetssikrast av Forskningsrådet, enn at vi ikkje innfører ordninga og får denne uttellinga.

Mitt eine spørsmål til statsråden er difor: Korleis har ho tenkt å følgje opp det som innstillinga seier, og det forslaget som vonleg kjem til å verte vedteke?

Statsråd Grete Knudsen: Jeg vil selvfølgelig følge opp Stortingets vedtak også når det gjelder forskning og utviklingsarbeid. Det jeg ikke kan konkretisere, er om dette er en ordning som kan gjennomføres fra 1. januar, for som kjent, også for representanten Lilletun, var bl.a. Skattedirektoratet meget skeptisk til ordningen og hvordan den i tilfelle skulle innføres. Den samme skepsis kom også til uttrykk fra Statistisk sentralbyrå.

Når vi gikk inn for en ordning som var en mer regelbundet tilskuddsordning, var det ut fra en oppfatning av at det antakelig, slik vi har oppfattet det, ville stimulere mer til den nye forskningen, altså til å gå videre fra den enkelte bedrift, enn det kun en skatteordning ville gjøre som da gjerne gikk på å få fradrag for en forskning som allerede var etablert i bedriften. Men nå forstår jeg av det som foreligger fra næringskomiteen, at en mener en skal ha to typer ordninger, slik at en også får stimulert til den nyskapende delen i bedriftene. Og den ordningen som vi har fremmet, er nå ute til høring og skal settes i verk den 1. juli.

Øystein Hedstrøm (Frp): Norge er inne i en langvarig høykonjunktur. Siste rapport fra Aetat viste at arbeidsledigheten, altså antall helt ledige, lå betydelig under 3 pst., og antakeligvis er vi på toppen i Europa. Private banker og finansieringsinstitusjoner er villig til å ta en relativt stor risiko hvis det er gode prosjekter. Men økonomene er bekymret, de snakker hele tiden om overoppheting av økonomien, fare for inflasjon og andre negative virkninger for næringslivet. I denne situasjonen sirkulerer det milliarder av kroner innenfor SND-systemet til SND-bedrifter, og nye milliarder kommer til.

Jeg vil derfor spørre statsråden om hun har gjort noen vurderinger av om hvordan disse milliardinnsprøytningene av kapital gjennom SND-systemet kan virke negativt gjennom å stimulere til økt inflasjon, slik at konkurranseedyktigheten i norske SND-bedrifter blir redusert, slik at man får negative ringvirkninger, og at man i neste omgang må tre til med nye fond og støtteordninger i SND osv.

Statsråd Grete Knudsen: Det aller viktigste er at vi kan føre en balansert økonomisk politikk, som selvfølgelig verken er inflasjonsdrivende eller driver prisene i væ-

ret, og jeg har ikke noe grunnlag for å si at SND er noe særlig inflasjonsdrivende. Det jeg tvert imot har lagt til grunn, både gjennom evalueringen og den behandlingen som har vært i komiteen, er at i mange lokalmiljøer der det er gode ideer og et grunnlag for virksomhet, spiller SND en meget stor rolle for arbeidsplassene og for aktiviteten og faktisk også for bosettingen. Jeg tar til etterretning at det er et stort flertall som støtter dette synet i Stortinget.

Morten Lund (Sp): Noe av fokuseringen i media rundt denne evalueringen og meldingen har vært de mange mål og strategier som SND har, og oppstillingen til 180 kan jo gi et bilde av en organisasjon som må være fullstendig forvirret. Jeg tror ikke det på noe vis er slik, og det er litt uheldig at en får en slik fokusering.

Da næringskomiteen besøkte SND, ble vi fortalt litt om de relativt mange nye program som ble introdusert, og som tok mye av kapasiteten i hele organisasjonen, de skal altså utover til de enkelte kunder gjennom fylkesledene. Så legges det opp til nye strategier gjennom denne meldingen. Fylkeskommunen skal være den sentrale utviklingsaktøren. Den skal sette i gang utvikling av lokale program, og det skal på et eller annet vis skaffes midler, slik at når de programmene er laget i samarbeid mellom næringsliv, banker, forskningsparker og kommuner, skal de kunne settes ut i livet.

Jeg vil tro at noe må reduseres for at det skal bli plass til de lokale prioriteringene. Det må rett og slett bli færre sentralt initierte program. Erkjenners statsråden at omfanget av disse sentralt initierte programmene må reduseres for at en skal få til dette? Og kan det enkelte fylket, hvis det setter i gang arbeidet med tre lokale utviklingsprogram, være sikker på at på den tiden de er ferdig og søknadene er kommet inn, er det også midler der, slik at de kan si ja til dem som bør få ja?

Statsråd Grete Knudsen: Høyst sannsynlig vil Stortinget i dag slutte seg til et nytt relativt stort og sentralt program, nemlig å innføre hele nærskipsfarten i SNDs virkeområde fordi vi faktisk synes det er viktig.

Like fullt har Stortinget tidligere sluttet seg til at det har vært meget viktig å sette i gang sentrale programmer, f.eks. for e-handel, for å sikre de minste bedriftene. FORNY-programmet har man tidligere også sluttet seg til. Samtidig er det også en realitet at ordningene og rammebetingelsene for SND når det gjelder de sentrale programmene, som dette hus har vært enig i, og som har vært veldig avgjørende og viktige, er blitt redusert midt i året. Det er en veldig ugunstig situasjon for en institusjon, og det gjelder ikke alene det som Morten Lund nevnte, nemlig de lokale og regionale programmene. Det gjelder også hele institusjonens selvtilit til å gå løs på oppgavene. Og det er et ambisiøst program som det legges opp til her, både det sentrale og også det regionale, fordi vi tror at SND er svært avgjørende for bosettingen. De er faktisk inne i så mange av våre bedrifter når de etablerer seg, at det å lage en motsetning mellom sentrale og

regionale programmer – noe som heller ikke komiteen har gjort i sin innstilling – synes jeg ikke er riktig.

Rolf Reikvam (SV): Jeg også registrerer at komiteens flertall går inn for å bruke skattesystemet for å stimulere til investeringer i FoU. Jeg tror nok at den beste måten å gjøre det på er den som Hervik-utvalgets mindretall gikk inn for, nemlig å bruke tilskuddsordninger. Det er et vesentlig bedre og mer treffsikkert tiltak hvis vi ønsker å stimulere til dette.

Så til statsråden. Da tidligere styreleder sluttet, var han opptatt av at det har vært for mye uforutsigbarhet. SND har ikke fått ro til å arbeide skikkelig. Og han hadde et ganske sterkt angrep både på politikere og departementet og byråkrater. Er statsråden enig i noe av den kritikken, at det har vært for mye uforutsigbarhet, at vi som politikere gjennom de årlige budsjettene har grepet inn og regulert virksomheten nesten fra dag til dag, i hvert fall fra år til år, og at dette har vært med på å gjøre det vanskeligere for SND enn det det bør være, eller mener statsråden at denne kritikken skyter langt over målet?

Så til vårt forslag nr. 10, som har med tilskudd og risikolån å gjøre. Vi vet at SND har hatt gode prosjekter – en kan alltid diskutere hva som er gode prosjekter – prosjekter som de vurderer som gode, men som de ikke har hatt muligheten til å innvilge fordi rammene har vært for små for å ta stor risiko.

Er statsråden enig i at det er behov for og at det er ønskelig å utvide disse låne- og tilskuddsrammene i forhold til det som er dagens nivå? Kan vi forvente at statsråden vil følge opp i forhold til statsbudsjettet for neste år?

Statsråd Grete Knudsen: Jeg tar den kritikken fra styrets leder meget alvorlig, for det er helt klart at det gjør noe med en institusjon når man må arbeide med så uforutsigbare rammebetingelser. Det gjør noe med hele organisasjonen, hvor vi nå har satt inn så mye krefter for at den skal være veldig sterkt til stede ute i fylkene. Dermed blir den en krumtapp også for kompetansehevingen i fylkene, i og med at man har dette samarbeidet med Forskningsrådet, som vil bli kanalisert gjennom SND, og samarbeidet med Eksportrådet, i og med at så mange av bedriftene våre både er lokale og internasjonale. Og denne uforutsigbarheten kan ikke en sånn tung institusjon leve lenge med. Det blir vi som politikere nødt til å ta innover oss.

Samtidig er det til dels et skjørt flertall som er for at SND skal være den tunge aktøren. Da blir det en stor oppgave både for styrene og for oss politikere som støtter SND, å arbeide for det positive og for hele tiden å få frem det positive som SND gjør. – Så det er denne balansen vi må klare. Vi må sikre de forutsigbare rammebetingelsene, og samtidig må vi alle sammen snakke positivt om og ta på oss å arbeide for SND og den merkevarebyggingen som trengs i den sammenhengen.

Og så til statsbudsjettet. Når vi kommer til de tunge avgjørelsene og må prioritere, har jeg når det gjelder næringspolitikken, to områder jeg prioriterer: Det er forskning, og det er SND.

Leif Helge Kongshaug (V): Frakteflåten langs norskekysten, har jeg hørt, har en gjennomsnittsalder på ca. 40 år, og det er et enormt behov for fornying. Situasjonen slik den er i dag når det gjelder alder og kvalitet på denne flåten, er faktisk ikke skipsnasjonen Norge verdig.

I går diskuterte vi konsesjoner innen havbruk, og de fleste talerene hadde store forventninger til det potensial som ligger i havbruk, under gitte forutsetninger. Det ble nevnt begrensninger på før, men en annen ting som jeg ser vil være en stor utfordring, er transporten ut av landet av alle disse produktene, og hvor man nå forventer en økning. Det er helt klart at alt dette ikke kan transporteres på vei, så sjøen må bli den framtidige transportåren når det gjelder disse produktene, ikke bare ut fra den forventede økning i mengde, men også ut fra miljøhensyn.

Jeg er glad for at statsråden tidligere har vist engasjement når det gjelder skipsfarten og problematikken rundt frakteflåten vår langs kysten. Det som kunne være ønskelig fra min side, er å utfordre statsråden på hvordan hun vil møte de utfordringene som synes å komme når det gjelder økt behov for transport. Det er opplagt at mer må over på båt. Og har statsråden en strategi med hensyn til å øke fornyelsestakten når det gjelder den norske frakteflåten, spesielt nå etter at SNDs virkemidler kan tas i bruk? Jeg er redd for at midlene i første omgang kanskje er for små til at vi skal kunne ta et skikkelig krafttak her.

Statsråd Grete Knudsen: Jeg er glad for at næringskomiteen så sterkt har støttet det vi går inn for når det gjelder nærskipsfarten. Jeg har etablert en egen gruppe, der bl.a. fraktefartøyenes representanter og også SND er med, for å gå gjennom dette og se hvordan en ordning skal utformes. Vi ser da også hen til fiskeflåten, hvor man hadde en ordning med kondemnering av fiskefartøy, slik at man kunne bruke det som base for en ny virksomhet. Det er ett av de områdene vi ser på. Hvis vi betrakter nærskipsfarten som en fastlandsnæring alene, må vi samtidig diskutere: Hva da med refusjonsordninger eller andre ordninger? Skal de utgå? Hvis man legger opp til at det skal være en ren fastlandsordning, følger det noen rutiner av det. Men alt dette går vi inn i nå og vurderer sammen med næringen selv og sammen også med SND. Samtidig har også folk fra Havnevesenet sterkt signalisert, i og med at også EU nå kommer med hvitbok om å overføre langt mer av transporten til sjøen, at de ikke har nok terminaler, at de ikke har jobbet godt nok med å få kanalisert dette samarbeidet mellom bane, vei og sjø. Det foregår også her et arbeid i Fiskeridepartementet som vi også er knyttet til.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Randi Karlstrøm (KrF): Det vi behandler i dag, er en viktig distriktspolitisk sak og en viktig næringspolitisk sak. Før jeg kom på Stortinget, jobbet jeg litt i første linje på det kommunale nivået, og jeg er veldig opptatt av at SND her skal bli mer tydelig og mer til stede. Jeg mener at SND slik det er i dag, har et forbedringspotensial.

Spesielt for kvinner virker det negativt at SND er for lite til stede i første linje.

Jeg vil også, som vår hovedtalsmann i denne saken, Jon Lilletun, gi Regjeringen ros for den meldingen som er lagt fram. Jeg syns også vi er kommet fram til veldig mange gode løsninger i komiteen.

Jeg vil så spesielt kommentere lavrisikolån. Jeg syns flertallsmerknadene i den forbindelse er veldig viktige. Det er viktig at de langsiktige biologiske primærnæringene får tilsvarende finansieringsordninger som de hadde i Landbruksbanken og Fiskarbanken. Denne ordningen er også veldig viktig for reiselivet, som i veldig mange tilfeller i distriktene har lav avkastning, og som nå framover får betydelige utfordringer. Jeg har hørt om erfaringene til mange av dem som har små reiselivsbedrifter, og hvor lykkelige og glade de har vært over å ha SND som partner når de får økonomiske problemer, at de har en statlig partner som kan hjelpe dem i vanskelige perioder overfor andre kreditorer.

En annen ordning som jeg er veldig glad for at vi nå får videreført, er nettverkskreditt for kvinner. Det er en ordning jeg håper kan bli mer synlig og tydelig som SNDs virkemiddel. Det er en mulighet til å få små lån, og det er en flott måte å introdusere småforetak og kreative ideer for SNDs virkemiddelapparat på. Det er faktisk mange kvinner i dag som ikke en gang har nok egenkapital til å kunne ta opp små lån i private banker. Det er også virkeligheten i 2001.

Jeg er også glad for den fellesmerkningen som gjelder gründervirksomhet, der vi går inn for å få mer varige ordninger når det gjelder entreprenørskap i skolen. Det hadde også vært artig om vi kunne få til ungdommens SND. Dette er et viktig område også for SND i det lange løp, for det er jo en måte å introdusere SND på for morgendagens bedriftsledere.

Jeg vil så fremme det forslaget fra Kristelig Folkeparti som er omdelt i dag:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å lage en plan for ytterligere desentralisering av SNDs hovedkontor der en vurderer utflytting av rene administrative oppgaver og også faglige seksjoner til enkelte fylkeskontor som kan fungere som SND-organisasjonens faglige knutepunkt.»

Jeg syns det er litt rart at SND faktisk utbetaler lønning til hele organisasjonen fra Oslo. Jeg syns SND bør se nærmere på om ikke dette kan desentraliseres.

Når man skal satse på å bygge opp avdelinger i SND, bør tanken bak være at man skal vurdere om disse kan bygges ut ved regionkontorene, slik at de på en måte blir organisasjonens knutepunkter. Jeg kan ta et eksempel: Når statsministeren reiser til Finnmark og sier at man får satse på nye oppdrettsarter i Finnmark, er en logisk oppfølging at man vurderer om SNDs avdeling for nye oppdrettsarter kan bygges opp ved SND-kontoret i f.eks. Finnmark. Det som jeg er ute etter, er en slik måte å tenke på, en plan for en slik tenkemåte, der SND også utnytter kirketårnteorien for sin virksomhet, og er en strategisk og fleksibel organisasjon.

Presidenten: Representanten Karlstrøm har tatt opp det forslaget hun refererte.

Erling Brandsnes (A): For en som har vært bruker av SNDs tjenester helt fra omorganiseringen i 1993, men også som bruker av DU før den tid, er det godt å se at de endringer som er gjennomført i disse årene, har ført til et bedre virkemiddelapparat og et bedre SND. Fra distriktene ble det spådd at denne samlingen av kreftene i 1993 ikke ville være heldig. I dag er det vel få som ønsker seg tilbake til den tidligere organiseringen.

Mange brukere opplever SND og SNDs distriktskontorer som raske og serviceinnstilte. Dette må en bygge videre på. Det fordrer også at SND har krav på langsiktighet fra bevilgende myndigheters side.

Det er mange eksempler på at statlig kapital og privat kapital i samvirke har vært nødvendig for å få til en ny og god utvikling av næringer og arbeidsplasser i ulike deler av landet. Her har SND også hatt en rolle som kunnskapsformidler og som kvalitetssikrer. Særlig gjelder dette kommuner og regioner med ensidig næringsgrunnlag, som har mistet mange arbeidsplasser på svært kort tid, fordi en hjørnesteinsbedrift har lagt ned driften. Disse omstillingskommunene og regionene har hatt god nytte av kontakten med SND. SND har spilt en konsultativ rolle og fungert som en kanal for løsninger mellom lokale utviklere og sentrale instanser. De lokale næringsutviklerne har vært godt fornøyd med innsatsen til SND. Gjennom sitt lokale engasjement har SND satt mye inn på å utvikle en lokal forståelse for å tenke næringsutvikling, og har slik bidratt til å forbedre lokal næringskultur.

En skal her ha i minne at store hjørnesteinsbedrifter er et gode når de er i drift, men de har sjelden utviklet en kultur for ny næringsutvikling utenfor bedriften, nettopp fordi så mange har hatt sitt trygge virke i firmaet.

Når en kjenner til de positive effektene av arbeidet med omstilling der SND har vært involvert, og nødvendigheten av et slikt engasjement, er det underlig at Fremskrittspartiet vil avvikle SND, og at Høyre skriver i en merknad at det i utgangspunktet ikke skal gis støtte til omstilling.

Slike synspunkter finner en lite begrunnelse for i de erfaringer som er gjort. Jeg vil her vise til den forskningen Nordlandsforskning har foretatt rundt disse spørsmålene, og i særlig grad til rapport nr. 5/1997, «Evaluering av arbeidet med omstilling i kommuner/regioner med ensidig næringsgrunnlag», rapport nr. 8/1998, «Omstillingspolitikk i møte med praksis – spørsmål om forankring» og doktorgradsavhandlingen til Asbjørn Karlsen, «En utlegning om institusjonelle perspektiver på næringsomstilling».

En hovedkonklusjon er her at et statlig engasjement er nødvendig gjennom Kommunal- og regionaldepartementet og SND. Det er nettopp ved et slikt engasjement at privat kapital har blitt utløst. Målet er jo ikke for det offentlige å subsidiere og eie bedrifter, men å gi kunnskap, kompetanse og hjelp for å få til økonomisk sunne bedrifter på lengre sikt. Det betyr at omstilling av virksomheter er nødvendig, ofte med hjelp av SND. I dette samspillet

er det at lokale idéer og krefter også kan få utløp og bli realisert. For til sjuende og sist er næringsutviklerne og det lokale engasjementet avgjørende for ny virksomhet og om denne skal bli lønnsom og varig.

Så det er greit at Høyre og Fremskrittspartiet har de prinsipielle standpunktene jeg viste til, men det er enkelt å se at disse holdningene ikke er til fordel for omstillingsbedrifter og omstillingsområder. Det er mange tilfeller der en må være mer praktisk og handlingsrettet enn bare prinsipiell. For lokalsamfunn med stort og plutselig frafall av arbeidsplasser er det god økonomi i å gjøre en ekstra innsats. Det betyr at mange familier slipper å måtte flytte, men kan beholde hus og heim og få seg nytt arbeid på det stedet de er etablert. For samfunnet er dette god økonomi.

Det var vel slike prinsipielle holdninger som også førte til at Høyre og Fremskrittspartiet her i Stortinget gikk imot et prosjekt som i ettertid har vist seg å bli en suksess, både økonomisk, miljømessig og i antall arbeidsplasser. Så det går utmerket an å bli mer katolsk enn paven i slike spørsmål, hvis en ikke ser på de praktiske muligheter som kan ligge der ved å støtte omstilling i bedrifter og kommuner, også fra SNDs side.

Modulf Aukan (KrF): Etter å ha arbeidd som privat næringsdrivande sidan 1970, og etter å ha vore med i politisk arbeid lokalt og regionalt i det meste av denne tida, er mi erfaring at det å ha eit tilgjengeleg verkemiddelapparat, er svært viktig.

Førstelinetenesta, dei lokale næringsfonda, har ei viktig rolle her. I mange bygder er dette nøkkelen inn til dei andre dørene, slik som SND.

Bondevik-regjeringa var svært oppteken av å utforma verkemiddelapparatet, slik at det skulle verta *ei* dør inn til dette apparatet. Dette arbeidet må halda fram, slik at kritikken ikkje vil råka det offentlege verkemiddelapparatet i framtida.

Under arbeidet med fiskerimeldinga i denne stortingsperioden bad eit fleirtal i næringskomiteen om at Finansdepartementet skulle greia ut om ei fondsavsetjingsordning til klassing og fornying av fiskeflåten. Eit spørsmål til statsråden vert da: Kvar står denne saka no?

Når ein ny gjennomgang av verkemiddel som gjev mindre utgifter til skatt, også på land, eller avsetjingsfond, skal sjåast på med nye auge, bør slike verkemiddel få ein distriktsprofil. Dette ville vera eit klart signal frå storsamfunnet om at vi meiner noko med satsing i viktige distriktsnæringer, som oppdrettsnæring – ei sak som vi behandla i går. At saksordføraren åtvarar mot slike verkemiddel, forundrar meg noko.

Kristeleg Folkeparti har tru på det private initiativet og vil også i framtida vera ope for å laga ordningar som inspirerer enkeltpersonar til først å satsa eigne pengar og krefter og så i neste omgang gjera seg nytte av dei tilboda som m.a. SND har – altså storsamfunnet som stiller opp.

Når det gjeld SND si rolle i landbrukssamanheng, er det i dag grunn til å setja spørsmålsteikn ved denne. Næringsringa har eit kapitalslit på rundt 3 milliardar kr pr. år –

fornyng og vedlikehald ligg langt, langt under dette. Sunn fornuft tilseier at dette ikkje kan halda fram.

Fleirtalet i Stortinget har staka ut kursen i landbruket. Landbruket skal skaffa fram trygge, gode matvarer til befolkninga. Produksjonen skal skje på ein småskala måte. Denne næringa skal i tillegg syta for at Noreg er grønt og i god stand, slik at eit veksande reiseliv også i framtida skal ha eit produkt som eit internasjonalt publikum er villig til å gjera seg nytte av og betala for. Derfor er det viktig at også SND har auga opne for det som skjer i norsk landbruk no – for den nedbygginga som skjer – og er villig til å strekkja seg langt når det gjeld å fornya hus og apparat.

Inger Stolt-Nielsen (TF): Da Kystpartiet ikke er representert i næringskomiteen og derfor ikke kan gå inn i eller ut av de merknader som komiteens skiftende flertall har, har vi et behov for gjennom debatten å tilkjenne vår tilslutning til de ulike områder.

Vi vil slutte oss til alle de merknader der komiteen står samlet, også til de merknader der komiteen minus Fremskrittspartiet står samlet. For øvrig vil vi signalisere litt vekslende støtte.

Jeg vil spesielt henvisse til sentrums innledende merknader, som vil få støtte fra Kystpartiet. Disse merknadene konkluderer i et vedtak som vi vil støtte. Vi vil understreke det spesielle ansvaret SND har for å gå inn med risikovillig kapital i områder som har et spinkelt næringsgrunnlag.

Kystpartiet er enig i at både det tradisjonelle og det nyskapende næringsliv må sikres gode vilkår og utviklingsmuligheter. Kystpartiet mener at enhver god idé skal ha en sjanse, og at det derfor er ønskelig å bruke en del offentlige midler på prosjekter der det private lånemarked ikke er villig til alene å bære risikoen ved etablering av ny virksomhet. Vi mener imidlertid at det er en god sikkerhet i at offentlig og privat lånekapital deler ansvaret. Det gir en viss sikkerhet for at det ligger en realistisk forhåndsvurdering bak finansieringen av prosjektets muligheter.

Selv om Kystpartiet støtter sentrum i synet på behovet for satsing i distriktene, ser vi ikke at dette kommer i konflikt med de prioriteringer som Høyres Ansgar Gabrielsen trakk opp i sitt innlegg, som vi kan slutte oss til. Her er det vel mer snakk om et både – og enn et enten – eller, og både – og må det være rom for i en sak som gjelder bruken av SND-midlene.

Kystpartiet er også enig med Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Terje Knudsen i at SNDs kapital ikke bør brukes som konkurransekapital i forhold til det private lånemarked. Vi vil derfor støtte forslaget om å avvikle SND Invest, med den samme begrunnelse som er gitt i disse partienes merknad til dette. Vi mener at SND skal være et kompletterende og ikke et konkurrerende finansieringsorgan. Men skal en sikre såkornfondene – og noe av hensikten med å avvikle SND Invest, er jo at såkornfondene skal styrkes – må det ikke på noen måte bli slik at tilgangen på kapital går ned. Såkornfondene må styrkes, og skal det kunne skje, må vi få et aldeles an-

nerledes skatteregime for bedriftslivet enn det som Arbeiderpartiet bestyrer, for med det skatteran og avgiftsran som de begår i forhold til private investeringer, får vi ikke tilgang på privat kapital! Og vi kan ikke få en utvikling i dette landet hvor staten bruker skatteredskap for å tiltvinge seg fullstendig kontroll over næringslivet. Vi må sikre det private næringsliv gjennom et fornuftig skatteregime, så det kommer sammen med behovet for lånekapital. Dette er så viktig at det bare *må* understrekes.

Kystpartiet vil også slutte seg til fellesmerknaden om kvinner i næringslivet. Kystpartiet vil vise til resultatet av vurderinger som er gjort av bedrifter som kvinner har etablert, bl.a. gjennom etablererstipend. Det viser at graden av vellykkethet i forhold til å etablere bedrifter som er levedyktige over tid, er meget høy der hvor kvinner har etablereransvar. Kystpartiet vil også påpeke at dette er bedrifter som i stor grad er etablert i områder der arbeidsmarkedet for kvinner i all hovedsak har vært i offentlig sektor, og at større grad av kvinneetablering i det private næringsliv er positivt.

Det er vel heller ingen grunn til å legge skjul på at menns nettverk i større grad enn kvinners gir menn fordel i det private lånemarked. Det er nok å vise til den overveldende mannsdominans i bedriftsstyrer, der de samme mennene treffes i de ulike styrene, og det utvikler seg da nettverk som går inn i styresammensetningen også for bank og forsikring, som altså er hovedkilden til den private lånefinansieringen. At ikke et mannsdominert parti som Fremskrittspartiet ser dette som et problem, er i og for seg ikke oppsiktsvekkende, men det er verdt å merke seg.

SND må også tilby kapital til omstilling og investering i primærnæringer som får problemer på grunn av politiske prioriteringer som endrer disse næringers forutsetninger for inntjening. Slike politiske prioriteringer har stor innvirkning på situasjonen både i landbruket og i fiskerinæringen.

– Nå ser jeg at min tid løper ut. Da kan jeg bare henvise til det den foregående taler sa om behovet for investeringer i jordbruket, og si at Kystpartiet deler fullt og helt disse synspunkter og slutter seg til dem.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Bjørn Hernæs (H): I innstillingen om SND blir skogbrukets interesser nok en gang satt utenfor i SNDs styre. Dette føyer seg inn i rekken av saker hvor skogbruket får en stemoderlig behandling i forhold til andre primærnæringer. At skogbrukets vitale betydning for norsk økonomi og distriktene skal ivaretas av Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norges Fiskarlag, er verken riktig eller anstendig. Jeg føler meg ikke trygg på at skogens vitale betydning vil stå øverst på listen når Fiskarlaget setter dagsordenen. Men alt i alt er jeg tryggest på Fiskarlaget enn på Norges Bondelag. Fiskarlaget representerer en fri, uavhengig og stolt primærnærings-

Skogbrukets interesser skal ivaretas av en organisasjon som mer enn noen annen bidrar til at «Bøndene er i bur». Dette er ikke en formulering fra Høyres viktige utredning om landbruket under tittelen «Slipp bonden fri». «Bøndene i bur» er en overskrift i Nationen 7. juni og refererer seg til en uttalelse fra lederen i Norges Skogeierforbund, Lars Wilhelm Grøholt. «I dag sitter bøndene innesperret i bur i det gjennomregulerte landbruket», sier Grøholt. Og han føyer til: «Middelmådighet og de likegyldige i landbruket vil overta mer og mer».

Fra Høyres side stiller vi et selvfølgelig krav om at Norges Skogeierforbund skal være representert i SND-styrene i skogfylkene. Dessverre blir vi bare støttet av Fremskrittspartiet og representanten Knudsen. De såkalte sentrumpartiene vil ha medlemmer med fylkeskommunal politisk tilknytning i styrene. Velbekomme!

I innstillingen om rikets miljøtilstand, som ble behandlet i går, fortsatte trakasseringen av skogbruket i noe som må betegnes som en omkamp i forhold til det nederlaget daværende landbruksminister Gjønnes led om miljøsertifiseringen. Frivillighet og en fri næring tåles ikke. Målet om å legge også skogbruket inn under fangarmene til middelmådigheten og de likegyldige har dessverre – i enda tre måneder – flertall i Stortinget, selvsagt kjærlig støttet av Verdens Naturfond og Norges Naturvernforbund. Nok er nok, sier Høyre. Det gjelder skatter og avgifter, men sannelig også reguleringer, konsesjoner, tvang og politikerstyring. Det er en skam at skogbruket skal måtte la seg representere av en organisasjon som Norges Bondelag, som mer enn noen annen står for den middelmådighet og likegyldighet som Grøholt så riktig refererer til.

Jørn L. Stang (uavh): Fra 1. april gjelder offentlighetsloven for Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, SND. Dette innebærer at alle vedtak om medvirkning og finansiering blir gjort tilgjengelig for offentligheten. Det blir resultatet etter justiskomiteens behandling og Stortingets behandling av større offentlighet rundt bruk av skattebetalernes midler.

Når SND i dag har bortimot 55 000 kundeforhold – og av disse er 40 000 knyttet til landbruket – samt har utestående lån på 14,4 milliarder kr, hvorav 4,2 milliarder kr er tilknyttet landbruket, sier det seg selv hvor viktig det er med offentlighet rundt dette. I tillegg har fondet 17 distriktskontorer og hele 500 ansatte.

Som tidligere fylkespolitiker i Østfold fylkeskommune fikk jeg i sin tid innblikk i den gang hemmelige dokumenter med oversikt over tildelte midler til områder som produksjon av tørkede blomster og til oppdrett av papegøyer – for å nevne noe. Dette blekner i forhold til SNDs bruk av penger hvert år til å etablere arbeidsplasser i eksempelvis Øst-Europa «for norske bedrifter», som det heter. Men som en følge av SNDs investeringer i utlandet blir norske arbeidsplasser faktisk lagt ned, spesielt i Distrikts-Norge.

Men fondet skaper også arbeidsplasser, bare det at det er sørgelig lite i forhold til bruken av skattepenger, den risiko og gambling man tar med skattepenger fra næ-

ringslivet, som må klare seg selv i skatte- og avgiftsjungelen i landet.

I tillegg er det en viss frustrasjon over hvordan staten utøver eierskapet. Sentrale personer mener at SND-systemet er i ferd med å miste sin troverdighet fordi man ikke er fornøyd med de politikere som snakker om innsats og forskning, nyskaping, utvikling og etablering. Så oppstår de problemene som det oftest gjør, når det offentlige – politikere og byråkrater – later som om de er bedriftsledere eller forretningsmennesker og driver detaljregulering uten faste og langsiktige strategier og bruker andres penger uten å måtte føle den samme risiko og direkte ansvar for bruken av midlene.

Det politiske flertallet velger å videreføre SND-ordningen med offentlig støtte. Det samme flertallet legger opp til reformer som går i retning av å styrke fylkeskommunen. Det er beklagelig at man på denne måten prøver å gi det unødvendige tredje forvaltningsleddet nye oppgaver for å videreføre fylkeskommunen som en enhet. Det er vel heller en hemske for SND, som blir for sterkt knyttet til fylkeskommunen og det politiske miljøet der. Ønsker man en fremtidsrettet politikk for nyskaping, kreves en helt annen fremgangsmåte når man skal skaffe flere levedyktige arbeidsplasser.

Det bør ikke være slik i et velutviklet industrialisert land at man må være avhengig av det offentliges gunst ved overføring av offentlige lån. Det er øvrige rammebetingelser som må bedres overfor gründere og bedrifter, uten innblanding fra byråkrater og politikere.

Ivar Kristiansen (H): Høyre har jo tidligere redegjort for sine primære syn på denne meldingen, og det skal jeg ikke bruke noe særlig tid på å komme noe mer inn på. Jeg bare konstaterer i debatten at de som var de største skeptikerne til dagens organisering av SND, nå er de som fremstår som de mest fornøyde tilhengere av dagens organisering. Det tar vi vel ganske enkelt bare til etterretning, men jeg tror det som kanskje er mer bekymringsfullt i denne debatten, er å se den veien og de marsjordrene som stortingsflertallet gir til SND. Jeg tror den avgående styreformannen illustrerte dette ganske godt da han slo fast at SND blir møtt med en mur av velvillighet. Og jeg er sannelig ikke sikker på at dagens nye 100 sider, som skvulper over med enda mer velvillighet overfor SND, administrasjon og systemet som sådant, gir noe mer klare svar på veivalget og hva slags marsjordre SND skal vandre videre på sin ferd med. Her er det suset i hop så mange kryssende hensyn, som i sum til slutt ikke lar seg forene, og dette kombinert med det faktum at de økonomiske rammene til SND blir mindre, gjør det soleklart at muligheten for å løse utfordringene naturlig nok ikke kan stå i forhold til forventningene.

Jeg har atskillig mer tro på Høyres modell, gjerne kombinert med en tettere og mer forpliktende organisering rundt synergien som vi kunne ha fått ut fra en SND-organisasjon som får god karakter, kombinert med et nærmere og tettere samarbeid eksempelvis med Forskningsrådet og Eksportrådet. Etter min oppfatning har dagens debatt ikke dratt SNDs organisering noen særlig

videre skritt fremover. SND hadde fortjent klarere marsjordre fra stortingsflertallet og klarere retningslinjer. Men velvilligheten mangler det jo ikke på. Den finner man gjengitt på over 100 nye, tettskrevne sider.

Karin Kjølmoe (A): Som en kort oppsummering av dagens debatt vil jeg si at det ser ut til at de fleste partier i Stortinget fortsatt har høye ambisjoner på SNDs vegne, og da får vi håpe at det gjenspeiler seg også i høstens budsjettdebatt.

Ellers har jeg bare lyst til å signalisere at for Arbeiderpartiets del kommer vi til å stemme mot forslagene i innstillingen. Så har det kommet fire nye forslag på bordet i dag. Når det gjelder forslagene nr. 8 og 9, fra SV, mener vi at de egentlig er unødvendige, for hele meldingen bærer jo preg av det som foreligger i forslags form her. Men vi ønsker jo ikke å stemme mot noe som vi er for, så vi vil stemme for de to forslagene. Forslagene nr. 10, fra SV, og nr. 11, fra Randi Karlstrøm på vegne av Kristelig Folkeparti, som kom veldig sent i dag, kommer vi derimot til å stemme imot.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1 (Votering, se side 3525)

S a k n r . 2

Innstilling frå næringskomiteen om organisering av investeringsselskap (Innst. S. nr. 308 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 38 (2000-2001))

Presidenten: Denne innstillingen har ikke ligget ute i den reglementsbestemte tid, altså 48 timer. Med hjemmel i forretningsordenens § 32 vil presidenten foreslå at Stortinget likevel behandler denne saken nå. – Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og dette anses vedtatt.

Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Kristelig Folkeparti og Høyre 10 minutter hver, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter hver. En av de uavhengige representantene gis 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Jon Lilletun (KrF) (ordfører for saken): Den norske kapitalmarknaden er ikkje perfekt. Det er ikkje alle som treng kapital til gode prosjekt, som finn den kapitalen dei treng. Ulike verksemdar kan ha ulike behov. Nokre har berre ein idé og treng kapital for å vidareutvikle ideen. I denne fasen har vi såkornfonda. Nokre har ein idé som er

(Lilletun)

temmeleg ferdig utvikla, dei har kanskje ein prototyp og er i gang med produksjonen, men treng kapital for å vidareutvikle verksemda med tanke på fortene. Ikkje minst vil mange verksemdar trengje ekstra kapital og ekstra kompetanse om dei skal prøve seg på marknader utanfor landet sine grenser.

I budsjettinnstillinga frå næringskomiteen var Arbeidarpartiet, Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og Venstre samde om at det er trong for risikokapital i det nyskapande næringslivet utover det såkornfonda og andre offentlege verkemiddel ein har i dag, yter. Dei same partia – med unntak av Venstre – bad Regjeringa leggje fram ei eiga sak om korleis staten kan medverke til å styrkje tilgangen til slik risikokapital, og løyvde 2 450 mill. kr til dette. Ein bad Regjeringa i den samanhengen m.a. å gjere greie for formål og organisering av eitt eller fleire investeringselskap.

Fleirtalet bad om at fondet/fonda i hovudsak skulle rette seg mot det forskingsbaserte, nyskapande næringslivet innanfor dei fire hovudsatsingsområda i forskingsmeldinga. Departementet har på ein god måte følgd opp dette. Det er òg stor oppslutnad om etablering av eit slikt fond i departementet sin høyringsrunde, i høyringa og i førespurnadene til komiteen.

Eit fleirtal i komiteen slår no fast at formålet med eit investeringselskap skal vere å betre tilgangen til risikovillig kapital og eigenkapital for det nyskapande, forskingsbaserte næringslivet. Manglande tilgang til risikovillig kapital er i dag ein bremsekloss for auka verdiskaping og utvikling av næringslivet. Selskapet skal vere ein langsiktig investor som skal medverke til å styrkje norske kompetansmiljø og kontakten mellom desse. Vi legg vekt på følgjande mål:

- å styrkje norsk næringsliv si konkurransevne og framtidige verdiskaping
- å utløyse nye moglegheiter innan bransjar og næringsklyngjer der Noreg allereie står sterkt
- å mobilisere privat kapital til investeringar i nyskapande og forskingsbasert næringsliv
- å bygge verdifulle nettverk mellom eigarar, forvaltarar, FoU-miljø og verksemdar

Det skal i tråd med Regjeringa sitt forslag opprettast eit heileigd, statleg investeringselskap. Dette investeringselskapet skal investere i ulike fond innanfor ulike bransjar. I kvart av desse fonda skal private investorar ha majoritet. Staten skal aldri ha meir enn 49 pst. eigardel. Ved å ha eit statleg selskap som investerer saman med dei private i ulike fond, kan private velje kva for bransjar dei vil satse i. Dei kan òg i større grad ta på seg ei rolle som aktiv eigar i eit fond enn dei kunne gjort om dei private skulle ha direkte eigardel i eit samla investeringselskap med nesten 2 450 mill. kr i statleg kapital.

Fleirtalet er samd om at ein storleik på 300 mill. kr eller meir i kvart fond kan vere høveleg, men vi gjev òg styret høve til å gå inn i mindre fond ved særskilde høve.

Vi har vorte samde om at SND og SIVA skal eige selskapet med like store delar, men at næringsministeren skal vere den som er konstitusjonelt ansvarleg overfor

Stortinget. I tråd med det fleirtalet la til grunn ved handsaminga av budsjettet, har vi peika på dei utvalde satsingsområda for forskinga som område der det vil vere naturleg å etablere fond. Tilgangen til privat kapital og dei private investorane sine preferansar med omsyn til bransjar vil imidlertid verte avgjerande for kor investeringselskapa hamnar.

Vi legg stor vekt på at selskapet skal vere ein langsiktig eigar og ein profesjonell eigar. Det er ikkje aktuelt å påleggje selskapet politiske føringar for investeringane. Eg vil òg tilføye: Styret som skal oppnemnst i det statlege selskapet, er eit profesjonelt styre som vert oppnemnt ut frå kompetanse og profesjonalitet.

Eitt av dei formåla som har vore nemnde knytt til eit investeringselskap, er etablering av eit såkalla PE-fond. Eit slikt fond vil i større grad kunne investere i meir modne verksemdar som treng kapital f.eks. til restrukturering eller til internasjonal satsing. Innanfor dei rammane som er lagde med 2 450 mill. kr, har vi ikkje funne rom for å opprette eit PE-fond, men vi meiner det er viktig med ei vurdering av eigenkapitalsituasjonen i den norske marknaden, m.a. med tanke på å sikre eigenkapital i den norske marknaden for strategisk viktige norske selskap. Difor ber vi om at departementet kjem attende til Stortinget med eit framlegg om retningslinjer og utvida ramme for eit eventuelt PE-fond. Det som er grunngevinga for det, er godt beskrive både i førre innstillinga frå komiteen vedrørande denne saka og i meldinga frå departementet.

Noko av det fleire har peika på som ein fordel med staten som medeigar, er høvet til betre tilknytning til nettverk for forskning. For Kristeleg Folkeparti er det viktig å leggje til rette for auka kontakt mellom næringslivet og forskinga. Difor er vi glade for at eit fleirtal har bedt om å få vurdert Norges forskningsråd si rolle i innovasjonsarbeidet, og om det kan vere naturleg at forskinga er representert i styret i det statlege investeringselskapet når det skal veljast.

I media i dag er der ein del oppslag som må byggje på galne føresetnader. Der står det at det vert eit selskap som skal ha spesielle føringar. Mitt innlegg må klargjere at det stemmer ikkje når det gjeld geografi, er det sagt, og når det gjeld kor det skal investerast, osv. Vidare vert det sagt at det skal verte eit blandingselskap av SND og SIVA.

Eg skal kort klargjere kva slags misforståingar dette er. Det er nemleg slik at for å få eit steg frå departementet til dei som oppnemner styret, har vi valt dei som er profesjonelle på innovasjon, som sit med eit verkemiddelapparat, og som kjenner desse miljøa i heile landet, altså SIVA og SND. Dei skal velje det profesjonelle styret. Det skal ikkje vere noka blanding av roller e.l. Det skal vere heilt klart at dette er eit nytt, statleg selskap. Men det må jo vere ein fordel for alle at ein ser ting i samanheng, og at desse selskapa som vert etablerte, kan ha kunnskap om og ha til disposisjon, når dei skal investere i nye bedrifter, eit verkemiddelapparat, slik som andre bedrifter har. Difor er det i og for seg påfallande at det er dei som har vore minst interesserte i at eit slikt selskap

og ei slik ordning skal etablerast, som i sine merknader skaper misforståingar som det ikkje er grunn til å hente ut frå innstillinga.

Gunnar Breimo hadde her overtatt presidentplassen.

Kjell Opseth (A): Då eg slo opp to av dagens aviser, fall eg i undring om det var 1. april vi opplevde i dag. Det er det nemleg ikkje, men det er nokre som prøver å framstille røyndomen så ein skulle tru det var ein aprilspøk.

I realiteten er dette ein stor dag for Regjeringa og Arbeidarpartiet, det at ein endeleg får på plass eit investeringsselskap som fører til at den kapitalrikdommen som staten rår over, kan vere med og utvikle norsk næringsliv. Det er ikkje ein ny tanke. Den er så gamal at første gongen ein prøvde å gjennomføre den, var i 1981, av regjeringa Harlem Brundtland og dåverande næringsminister Finn Kristensen. Så det er all grunn til å gratulere regjeringa Stoltenberg og statsråd Knudsen med at ein no har fått dette selskapet på skjenene.

Men eg vil, når eg først deler ut blomstrar, også få lov til å gje ein blomster til Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet. Utan deira støtte i samband med budsjetthandsaminga til løyving av desse 2,45 milliardane hadde vi ikkje hatt denne saka her i dag, og ikkje hatt denne debatten her i dag.

Eg finn det, for å seie det rett ut, rimeleg ryddig at dei som er med på å skape grunnlaget for at dette fondet ser dagens lys, også får høve til å vere med og påverke den vidare prosessen. Det viktigaste i den innstillinga vi i dag drøftar, er for det første at vi får dette selskapet på plass. For det andre har vi gjennom det fleirtalet som er etablert, fått klare signal om at Stortingets fleirtal ønskjer ei påfylling til dette selskapet, og vi ønskjer at spørsmålet om eit PE-fond blir greidd ut og lagt fram for Stortinget på nytt. Det er først då, når dette er på plass, at vi har eit verkemiddel overfor det totale norske næringslivet, nemleg også dei som er modne bedrifter, som er inne i omstilling eller strukturendringar, noko som blir stadig meir aktuelt, noko som vi ser kvar dag.

Så er det nokre som har prøvd – og det er sjølvsagt dei som er imot heile selskapet – å framstille det som at den måten ein organiserer eigarskapet på, er uheldig. I Arbeidarpartiet hadde vi ikkje behov for den endringa. Det er heilt openbert. Men at ein er nærmast til å skulle øydeleggje heile tanken – det har eg inga tru på vil skje. Endringa blir nok slik at avstanden mellom Stortinget og dette selskapet vil bli lengre. Er det noko alle høyringsinstansane vi har hatt, har framheva, er det nettopp det. Alle vi som har hatt nokre år her i denne salen, veit at det er rimeleg stor vilje til å gå inn og styre i detalj den slags verkemiddel som dette. Sånn sett trur eg ein er komen eit stykkje på veg når ein har fått den avstanden som ein her har fått, nemleg at det blir vanskelegare for Stortinget å komme med klare direktiv. Men det er jo ikkje slik at næringsministeren ikkje har styringsretten og det konsti-

tusjonelle ansvaret for dette selskapet. Vi har eksplisitt sagt at det er det som skal liggje til grunn.

Eg vil også så sterkt eg kan få understreke at det er Nærings- og handelsdepartementet som skal utarbeide dei retningslinene eller vedtektene som skal gjelde for dette selskapet.

Vidare skal det, som saksordføraren har sagt, vere eit uavhengig og fagleg forankra styre for dette selskapet. Det skal ikkje vere ei rolleblanding mellom selskapet og SND og SIVA. Det er nokre som faktisk har komme med den tanken at desse skal samlokalisierast. Det finn dei ingen stad i innstillinga. Det er ingen som har tenkt den tanken, andre enn dei som er imot heile ordninga.

Så vil eg gjerne også presisere at administrasjonen for dette selskapet ikkje treng vere særleg stor. Det er jo dei underliggjande fonda eller selskapa som utformar idéen for sitt fond. Det er dei som må syte for at dei får tilsegn om privat kapital. Og er det slik at det er private som går inn med kapital med den forretningsidéen som ligg der, burde det vere kvalitetssikring nok for dei som skal sitje og avgjere om staten skal gå inn med sin part i dette selskapet.

Arbeidarpartiet har vore drivkrafta for at vi skal bruke statens kapitalrikdom til å hjelpe fram norsk industri. 20 år har det som sagt teke å få gjennomslag. Høgre har vore imot, og er imot, sjølv om dei har sagt at dei subsidiært kunne stø det forslaget som kom frå Regjeringas side. Det er heilt greitt, og det gjorde dei klart rimeleg tidleg i fasen, så det skal ikkje vere nokon tvil om at det er tilfellet. Men eg er ikkje sikker på om det var for å sikre dette selskapet. Eg trur nok meir at det var eit forsøk på å få merksemda vekk frå det saka gjaldt, og kva dette kunne ha å seie for norsk næringsliv.

Eg er glad for at det pr. i dag er stor oppslutnad om at ein må kunne bruke statens kapitalrikdom inn mot norsk næringsliv. Det har ikkje alltid vore sånn. No er det faktisk slik at både næringslivet og mange økonomar nettopp tek til orde for dette. Og dersom det er slik at Høgre, Framstegspartiet og Venstre verkeleg meiner at vi skal ha dette fondet, er det jo eit samrøystes storting som meiner at vi no skal bruke statens kapitalrikdom på denne måten, og det må eg seie er ei fantastisk utvikling i løpet av den seinare tida.

Så får vi i fellesskap syte for at dette blir så vellukka som vi alle trur det vil bli. Og skulle nokon av desse skeptikarane få rett, så er det jo ikkje sånn at dette er laga til evig tid. Vi veit at det alltid går an å endre ting og tilpasse det røyndomen, dersom røyndomen er annleis enn det vi meiner den er.

Ansgar Gabrielsen (H): Som det har vært sagt fra representanten Opseth, var Høyre imot å bevilge nesten 2,5 milliarder kr til dette fondet i budsjettet for dette året. Det er helt riktig. Det argumenterte vi sterkt for og skrev inn i forbindelse med statsbudsjettet. Det er også riktig, som Opseth sier, at Arbeiderpartiet har vært en pådriver i 20 år for å få dette til. Han nevnte Finn Kristensen, som vel da var industriminister, og som har vært en pådriver

mens han var politiker, og en bakspiller etter at han sluttet som politiker.

Det Høyre har hatt som alternativ, har hatt det motsatte utgangspunkt av det som har vært Arbeiderpartiets politikk de 20 siste år. Og bare for å anskueliggjøre dette med dette års statsbudsjett: Det er faktisk nærmest litt komisk at i dag er det beløpet som staten skal kjøre inn i dette fondet, identisk med det beløpet som staten får inn i ekstra skatt bare ved å redusere avskrivningssatsene for det samme næringslivet som de i dag er så opptatt av å gi blodoverføring. Dette har vært Arbeiderpartiets politikk i 20 sammenhengende år – årelate norsk næringsliv, slik at redningsmenn, enten de heter Opseth, Knudsen eller Kristensen, kan stå og vifte med statlige penger som skal brukes til egenkapital i de samme selskapene. Og nå er vi altså i den situasjon at vi er det land i Europa hvor staten har den største eierandel av alle. Det har ikke vært Høyres politikk. Det må antas å bli svært lenge til det skulle bli det, og det må bli svært dårlige tider for at det skulle skje.

Så er det imidlertid slik at i statsbudsjettet for i år har – jeg vil si dessverre – dette blitt vedtatt av en eller annen nærmest underlig grunn. Og jeg tror det må ha kommet brått på næringsministeren at det ble vedtatt, for dette er jo noe av det mest uferdige som nærmest har vært født på denne jord. I forbindelse med statsbudsjettet var det jo veldig lite føringer, så skal man ha en melding om dette, og så holder man på et års tid før man finner ut hva man riktig vil. I mellomtiden har man altså lagt fram en melding, og beskriver en måte å organisere dette på.

Når Opseth er undrende til at Høyre kan gi sin subsidiære støtte til dette, vil jeg si at Opseth har vært så lenge i dette hus og trykket så mange ganger på knappen subsidiært at han burde vite at av to onder velger man det minste. Det har han lang, sikker og god erfaring i.

Når Høyre i innstillingen påpeker det åpenbare, nemlig faren for sammenblanding, må jeg jo si, når jeg leser avisartikler av folk som i dag sitter i diplomatlojken, at vi er ikke helt alene om det. Det er et relativt sammensatt publikum til høyre for meg hva gjelder anbefaling om hva vi burde gjøre. Det er ikke mange i den boksen som anbefaler Opseths løsning, og det skjønner jeg egentlig veldig godt.

Når Opseth i sitt innlegg uttrykte sin store glede – det var da han var på sitt mest harmdirrende – og gratulerte Knudsen, la jeg merke til at hun ikke løftet blikket engang. Det skjønner jeg også veldig godt, for for meg er det komplett uforståelig at ikke det opplegget som forelå, var interessant for Arbeiderpartiet å få vedtatt. Jeg vil ikke spekulere fra denne talerstol i hva som kan være motivene for det. Jeg registrerte imidlertid at Opseth sa at det blir lengre fra Stortinget til dette fondet nå med den måten å organisere på, men det blir nærmere andre ting. Og det i dag å høre Opseth stå og hylle Senterpartiet, det er det faktisk første gang jeg har hørt Opseth har gjort fra denne talerstol.

Jeg synes for øvrig det er underlig at de signalene som står i denne meldingen, som har vært entydige råd som er gitt på høringer som har vært holdt, ikke har blitt fulgt i

det hele tatt. Vi ser at sågar Norsk Venture Kapitalforening i dag skriver brev til Stortingets presidentskap hvor de på det sterkeste fraråder det som er flertallets innstilling, fordi det ikke ville bli mulig å få inn den kapitalen. En slik samrøremodell som det er lagt opp til her, er det jo aldeles utrolig at man skulle oppleve.

Jeg tror ikke vi skal behøve å vente lenge før vi ser eksempler på og beskyldninger vil komme om samrøre mellom SND/SIVA og dette fondet og disse selskapene som skal inn, om hvem som får støtte derfra, og hvem som ikke får. Det var noe av den vesentlige begrunnelsen i denne meldingen fra statsråd Grete Knudsen, nemlig det som går på samrøre. Det ville undre meg, og – jeg holdt på å si – statsråden ville gjøre en forsømmelse hvis hun ikke i sitt innlegg i dag ber Jon Lilletun som saksordfører redegjøre for noe av det som ikke står, men som man kan se mellom linjene. Og jeg vil anta at statsråden har behov for ganske klargjørende ting i forhold til dette.

La meg gjenta, som jeg sa innledningsvis, at fra Høyres side har vi i denne saken lagt til grunn at vi foretrekker det minste av to onder. Jeg synes det er betryggende å se i dag at direktøren i SND Invest i et innlegg i Dagens Næringsliv og i en replikk i Finansavisen sterkt fraråder dette, basert på mulig mistanke om sammenblanding. Og bare en mulig mistanke om dette på et slikt område vil jo gjøre at hele konstruksjonen faller som et korthus, men det tror jeg norsk næringsliv vil kunne overleve åkkesom.

Presidenten: Vil representanten ta opp forslag?

Ansgar Gabrielsen (H): Det gjør jeg herved.

Presidenten: Ansgar Gabrielsen har tatt opp det forslag han refererte til.

Oystein Hedstrøm (Frp): Opprettelsen av et investeringselskap med både statlig og privat kapital har vært aktuelt gjennom flere år. Forslaget om organiseringen som ligger til behandling her i dag, er en videreutvikling av det selskapet som ble brakt på banen av regjeringen Jagland i St.prp. nr. 1 for 1997-98, og som ble foreslått på nytt i statsbudsjettet for inneværende år og har vært gjenstand for behandling i næringskomiteen. Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet bad Regjeringen komme tilbake til Stortinget, basert på en del gitte forutsetninger, slik at næringslivet skulle gis mulighet til en styrket tilgang på risikovillig kapital.

Fremskrittspartiet har hele tiden vært motstander av å etablere et halvstatlig investeringselskap. Vi mener at privat eierskap er den naturlige og mest effektive eierform i næringslivet. Samtidig med forslaget i statsbudsjettet om et statlig/privat investeringselskap som skal kjøpe seg inn i bedrifter, kom det forslag om å tappe de samme bedriftene for egenkapital. Det ble foreslått en rekke skatteskjerpelser i statsbudsjettet, som konjunkturavgift, økt utbytteskatt, merverdiavgift på nye områder, økt elavgift, forverret formuesbeskatning og innstramning i delingsmodellen. Selv om ikke alle disse forslag

fikk gjennomslag, var det utvilsomt negative signaler til markedet om å være mer restriktiv i holdningen til investeringer. Det virker paradoksalt at man da foreslår å opprette et halvstatlig investeringsfond for å føre en mindre del av pengene tilbake til bedriftene. Det er vanskelig å se at man oppnår bedre lønnsomhet i næringslivet på dette vis. Etter først å ha svekket norsk næringslivs private eierkapital gjennom skyhøye skatter og avgifter, skal fondsmidler benyttes til å sikre norsk eierskap av enkelte bedrifter.

For Fremskrittspartiet har betydelige skatte- og avgiftslettelsestiltak førsteprioritet. Norge er – i hvert fall gjelder det fastlandsbasert virksomhet – ikke noe attraktivt investeringsland. Vi ligger i utkanten av Europa, har dårlig infrastruktur, lite hjemmemarked og mye annet som trekker ned. Derfor må vi ha skatte- og avgiftsbetingelser i verdensklasse som kan trekke interessen for investeringer opp. Da kan norske bedrifter ha betingelser som i sum er mer likeverdig med utenlandske konkurrenter ute og hjemme. Det er altså ikke halvstatlige konstruksjoner som er løsningen. Tvert imot – de kan virke i motsatt retning gjennom å låse bedriftene fast, og samtidig kan dynamikken og vekstevnen i næringslivet bli redusert.

Fremskrittspartiet erkjenner imidlertid at det i dag ikke finnes et politisk flertall som vil gå inn for betydelige skatte- og avgiftslettelsestiltak, som er en nødvendighet for å fremskaffe tilstrekkelig risikokapital til norske virksomheter. Videre er det et flertall som støtter etableringen av et statlig/privat investeringsselskap. Vi ønsker derfor å gi uttrykk for subsidiære holdninger og prioriteringer innenfor rammen av de løsninger som kan bli etablert.

Risikoen og finansieringsproblemene er erfaringsmessig størst i såfasen. Det er derfor grunnlag for at staten engasjerer seg i dette stadiet. Bruken av midler bør organiseres slik at en betydelig del av dem settes inn for å ta risiko og fremme utvikling i tidlige faser. I NOU 2001: 11, Fra innsikt til industri, blir det påpekt at det er et sterkt behov for investeringer i kommersialiseringsarbeidet før man kommer inn i den fase hvor ordinære eksterne investorer oppfatter prosjektet interessant som investeringsobjekt. Derfor er det viktig at såfasen prioriteres i utviklingsprosessen gjennom å benytte statlig investeringer i såkornfond, fremfor f.eks. venture- og private equity-fond. Statlige investeringer kan løfte frem gode prosjekter til stadier der venture-selskaper og annen privat, risikovillig kapital er beredt til å bidra i større grad. For oss er det også riktig at denne saken ses i sammenheng med SND-meldingen og de signaler som her gis om at dette fondet skal få en friere stilling. SND representerer staten i alle såkornfondene. Dette bør det tas hensyn til, slik at de samlede ressurser kan utnyttes mer rasjonelt.

Fremskrittspartiet finner det altså legitimt og riktig at den modell som ble presentert fra Regjeringens side, best ivaretar disse hensyn, fremfor den modellen flertallet – bestående av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet – har gått inn for.

Morten Lund (Sp): Jeg er enig med Kjell Opseth i at det er en stor dag for oss som ønsker å få dette halvstatli-

ge investeringsselskapet. Det er på høy tid at vi får det. Jeg mener det i mange år har vært et flertall på Stortinget for en slik ordning, men på et eller annet vis har vi ikke kommet så langt. Jeg synes det er overraskende at det har tatt så lang tid og at fondet har blitt av så beskjedent omfang i forhold til det vi har snakket om. Det kan selvfølgelig skyldes at det også i Arbeiderpartiet er en viss skepsis til statlig eierskap. Fordi dette er et spleiselag med private investorer, er det selvsagt også av betydning at skepsisen mot statlig eierskap blant de private synes å være voksende. Det er beklagelig, men jeg tror det er et faktum.

Det er nå en hovedoppgave å få denne ordningen til å fungere godt, samtidig som det må tas et krafttak for å gjenreise tilliten til og respekten for det statlige eierskapet. Det må rett og slett gjøres noe.

For det første må statens formål med det å eie bli tydeligere, for selvfølgelig skal staten ha et formål. Jeg mener det er tredelt: 1) Det må være til beste for Norge når det gjelder hovedkontor og kompetansemiljø. 2) Det må gi best mulig økonomisk avkastning. 3) Det må bidra til at vi skal være ledende innenfor nyskaping og utvikling.

For det andre må man få bort sammenblanding av eierrolle og myndighetsrolle. Fagdepartement kan ikke være generalforsamling.

For det tredje må risikoen ved eierskap erkjennes og flyttes bort fra politikere for å unngå handlingslammelse.

For det fjerde må det være et forutsigbart, aktivt og langsiktig eierskap. Sier man at vi vil ha tre forretningsbanker, kan ikke staten selge den ene neste måned.

For det femte må statsråder og direktører slutte å snakke negativt om staten som eier og gjøre noe for å forbedre det statlige eierskapet. Hvordan skulle det ha tatt seg ut om en direktør sa så mye negativt om private eiere som enkelte direktører i statlige selskap får seg til å gjøre?

For det sjette må de ulike statlige eierne samles under én ledelse – de må i det minste ha én vilje.

Det haster etter min mening med å få forbedret det statlige eierskapet. Derfor inviterte Senterpartiet i går Stortinget til en debatt på direkten for å gi Regjeringen et utredningsoppdrag. Jeg tror det er et stort flertall som støtter den konklusjonen, men debatten om det var ikke ønsket likevel.

Den statlige kapitalstyrken er en realitet, og må utnyttes som en konkurransefordel for næringslivet i Norge. Selvsagt skal det legges politiske føringer. Alt som behandles i Stortinget, er politiske føringer. Selvsagt er det de folkevalgte som skal bestemme i stort og sitte med ansvaret overfor folket, som eier denne kapitalen. Så trengs ekspertisen fra næringslivet og fra finansmiljøene. Det er de som skal ta de daglige avgjørelsene, f.eks. om hvilke fond det her skal investeres i, og i hvilke selskap de fondene skal investere i. Det skal ingen politikere borti.

Dette må ikke bety at staten skal sitte med all risikoen i alle spleiselag. Jeg synes det er greit at staten tar den største risikoen i såkornfondene ved at statens penger er lån, og at gevinsten er begrenset. Jeg synes ikke det skal være tilfelle i en ordning for venturefasen, som dette fon-

det skal bli. Etter Senterpartiets mening må utlån fra dette fondet helst ikke skje. Jeg synes ikke det er greit at SND Invest i visse tilfeller konkurrerer med den private kapitalen i områder med rikelig kapitaltilgang og på prosjekter med lav risiko.

Den ekstrarunden som nå avsluttes om investeringselskap, kunne vært unngått, på samme vis som ekstrarundene om laksekonsesjoner, som vi avsluttet i går. Det trengs et flertall med felles politiske føringer for å få på plass viktig politikk på nye områder. Arbeiderpartiet vil stått seg på å samarbeide med noen for å få disse føringene på plass tidligere.

Ut fra det jeg har sagt, er jeg godt fornøyd med at det blir SIVA og SND som skal være generalforsamling i det statlige selskapet. De sitter til sammen med en enestående erfaring og kunnskap om norsk næringsliv. Kontaktnettet er stort mot private interesser, bl.a. finansinstitusjoner. SIVAs nettverk innen innovasjon kan vise til gode resultater. Jeg er overbevist om at disse to som hovedeiere vil finne et kompetent styre. De vil kunne bidra til å finne de riktige samarbeidspartnerne for å bygge opp de enkelte fond, og ikke minst sørge for at de nye bedriftene som er i gang, får vite om at det her finnes fond som forvalter bl.a. statlige millioner.

Det er riktig at det er gitt nokså sprikende råd fra investormiljøene. Jeg er redd for at vi nå har prøvd å tilfredsstille for mange. Jeg håper vi kan styrke såkornordningene på annet vis, og jeg håper at det finnes langt mer kraftfulle virkemidler for å bidra med statlige midler i et såkalt private equity fond. Vi trenger et stort og kraftfullt redskap om vi skal hjelpe Statkraft, Norske Skog og andre ute, og samtidig bidra til at Storebrand og andre viktige eiermiljø ikke blir flagget ut. Dette bør Regjeringen komme raskt tilbake til.

Rolf Reikvam (SV): Representanten Gabrielsen svingte seg høyt. Han nådde vel et høydepunkt da han snakket om å velge mellom to onder. Det gjaldt hvordan man skal bruke statlig kapital, og om den skal brukes som egenkapital i næringslivet, da velger man ett onde. Altså: Det å bruke statlig kapital i næringslivet er et onde for Høyre.

Uansett er vi i en situasjon der staten sitter på en stor kapitalbase, og den vil vokse. Det skjer ved at vi omfordeler formuen til finanskapital. Det dreier seg egentlig om hvordan vi ønsker å disponere denne felles finanskapitalen vår. Det aller meste av dette må plasseres i utlandet, og det blir plassert i utlandet og går inn som kapital i utenlandske virksomheter. Vi har vært kritiske til en del av disse plasseringene, men vi har ikke så veldig mange alternativer.

Spørsmålet er: Skal vi bruke noe mer av dette innenlands til å styrke norsk næringsliv? Det er det det egentlig dreier seg om, og på hvilken måte vi ønsker å bruke det innenlands.

Jeg regner med at Gabrielsen og andre har registrert hva Victor Norman sa for noen dager siden i Aftenposten, der han var opptatt av at en større del av denne kapitalen bør brukes innenlands, kanalisert inn mot norsk nærings-

liv og styrke det. Vi velger å se på dette selskapet på denne måten. Derfor er vi også enig i at det blir etablert et selskap. Vi har tidligere vært enig i å avsette disse milliardene, slik at de kan gå inn som egenkapital i det private næringslivet.

Vi synes også at den merknaden som flertallet har i innstillingen om at det er SIVA og SND som skal gå inn på eiersiden, er en bra konstruksjon. Det er en bra konstruksjon fordi de sitter på en viktig kompetanse på dette, og det vil også på denne måten bli noe færre statlige aktører, og de har da også muligheten til å utvikle høy kompetanse på dette området. Vi mener også at staten skal være en aktiv eier, den skal engasjere seg i de virksomhetene som den plasserer i.

Vi er da enig i de merknadene som flertallet har kommet fram til, og støtter den innstillingen som foreligger.

Leif Helge Kongshaug (V): Å legge til rette for å øke tilgangen på risikokapital til det nyskapende Norge er et av de viktigste bidrag storting og regjering kan gi til framtidig verdiskaping. Det har vært viktig for Venstre, og det har vært viktig for våre gode kolleger i de andre sentrumpartiene. Sammen har vi bl.a. bidratt til en kraftig styrking av de regionale såkornfondene og til å bygge opp et slagkraftig fond for forskning og nyskaping, som senest nå i revidert nasjonalbudsjett blir styrket med 2,5 milliarder kr.

I motsetning til Høyre og Fremskrittspartiet synes Venstre at den modellen for et statlig investeringselskap som med støtte av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti i dag vedtas, er en betydelig forbedret utgave av det selskapet som Arbeiderpartiet opprinnelig ønsket. Arbeiderpartiets opprinnelige idé hadde etter Venstres mening svært lite med nyskaping å gjøre, men la opp til at de rette kontakter, som kjente de rette kanaler og offentlige korridorer, lettere fant veien til vår felles oljebinge. Jeg vil derfor gi ros for det arbeidet som har vært lagt ned for å endre mest mulig av Arbeiderpartiets formål med selskapet, ikke minst av saksordføreren, Jon Lilletun. Mange gode tanker og føringer ligger til grunn for modellen som her er valgt, med fokus på nyetableringer og utvalgte områder i forskningsmeldingen.

Likevel står det for meg og for Venstre fast at modellen med et statlig investeringselskap har alvorlige svakheter som gjør at vi ikke kan gi flertallet vår støtte i denne saken. Vi har store vanskeligheter med å se hva dette selskapet kan tilføre som ikke langt bedre og langt mer treffsikkert kunne oppnås ved å styrke de såkornordningene som allerede eksisterer, og som gir resultater over hele landet.

Bak dette selskapet ligger det ingen analyse som tar for seg hvor kapitalbehovet er størst i nyskappingsprosessen, en analyse som dermed kunne ha gitt en merverdi som vi ikke oppnår gjennom dagens ordninger. Og sist, men ikke minst: Det er fremdeles rikelig handlingsrom for Regjeringen til å bruke fondet til å foreta «majoritetsinvesteringer» i mer modne selskaper.

Flertallet forsikrer i innstillingen om at slike såkalte majoritetsinvesteringer ikke skal skje så ofte. Det skulle

da også bare mangle. Med en kapitalbase på 2,5 milliarder kr er handlingsrommet selvsagt begrenset når det gjelder tunge statlige investeringer i mer tradisjonelle, modne selskaper. Men det at Regjeringen gis så klare fullmakter til å bruke selskapet til statlige oppkjøp i eksisterende næringsliv ut fra høyst uklare kriterier, er i seg selv prinsipielt betenkelig.

Sammen med Høyre står derfor Venstre bak et forslag om å bruke de midlene som er bevilget, til å styrke START-fondet og de regionale såkornfondene. Det er et målrettet og framtidsrettet forsøk på å oppnå flertallets gode intensjoner uten å opprette nye statlige konstruksjoner med mangslungne formål og uklare kriterier.

Statsråd Grete Knudsen: Regjeringens hovedhensikt med investeringselskapet er å styrke norske kapitalmiljøer slik at norsk næringsliv i større grad kan delta på fremtidsrettede, spesifikke områder og dermed også takle strukturendringer og internasjonal konkurranse. Komiteens flertall har støttet disse intensjonene.

Næringskomiteen har i sin innstilling støttet opp om en modell for investeringselskap som baserer seg på at det etableres et rent statlig investeringselskap med et uavhengig og profesjonelt styre. Dette investeringselskapet får så i oppdrag å foreta investeringer i ulike bransjerettede fond, hvor de private er i flertall – i tråd med hensikten.

Det norske venturemarkedet er umodent i forhold til andre europeiske land. Sett fra Regjeringens side har det derfor vært et overordnet mål ved utformingen av modellen for investeringselskap at den skal bidra til å utvikle dette markedet. Dette gjøres etter min mening best ved å styrke kapitalforvaltermiljøene. Disse miljøene utgjør bindeledet mellom prosjekter og kapital. Det er hit innsatsen bør rettes, slik at flere av de kommersielt levedyktige ideene som springer ut av våre forskningsmiljøer, kan koples opp mot private, langsiktige investorer. Jeg er enig med komiteen i at en av målsettingene for investeringselskapet bør være å bygge verdifulle nettverk mellom eiere, forvaltere, forsknings- og utviklingsmiljøer og næringsliv.

Næringskomiteens flertall legger opp til at SND og SIVA sammen skal eie det statlige investeringselskapet – med Nærings- og handelsdepartementet som den konstitusjonelt ansvarlige – og at de to institusjonenes kompetanse skal benyttes ved etableringen av de bransjerettede fondene. Jeg vil i denne sammenheng påpeke at det her legges opp til en meget krevende modell, hvor faren for habilitetskonflikter er åpenbar i forhold til SNDs og SIVAs hovedvirksomhet, i og med at komiteens flertall understreker at SNDs og SIVAs egenkompetanse skal nyttes. Men dette regner jeg med at saksordføreren enda tydeligere avklarer, slik at vi vet hva vi har å forholde oss til, og slik at det heller ikke er noen tvil om at selskapet skal være kommersielt og selvstendig.

Det er viktig å holde fast ved den kommersielle innretningen av modellen, som vil være en grunnleggende forutsetning for å få med private investorer. Dette betyr at en ikke kan pålegge fondene de samme nærings-

distriktpolitiske mål som de som er bestemmende for SNDs og SIVAs virksomhet. Fondene må innenfor de aktuelle bransjene gis rom til å operere kommersielt. SNDs og SIVAs eventuelle medvirkning inn mot de bransjerettede investeringsfondene må være et tilbud, på lik linje med andre kompetansemiljøer, og ikke et påbud.

Når det gjelder SNDs kompetanse på investeringsområdet, er denne først og fremst knyttet til datterselskapet SND Invest, som både investerer direkte i bedrifter og indirekte gjennom fond. SND Invest har nylig etablert et eget datterselskap, hvor selskapets investeringer i regionale venturefond er samlet. I den videre organisering av investeringselskapet må det også være viktig å bruke den kompetansen som er opparbeidet i SND Invest på dette området. Det er jo dette de kan. Det er de som kjenner kapitalmiljøene.

Investeringsfondene bør heller ikke bli for små. All erfaring tilsier at små, geografisk avgrensede fond vil ha problemer med å oppnå akseptabel avkastning. I denne sammenheng viser jeg til venturefondet som ble etablert i 1989, og som bestod av statlige eierandeler i regionale venturefond. Evalueringen i 1998 av disse engasjementene viste at de regionale venturefondene samlet sett hadde oppnådd en avkastning på 1990-tallet som var lavere enn risikofri plassering i statsobligasjoner. Videre var tilførselen av kompetanse og nettverk fra fondene svært begrenset. Det nye investeringselskapet må innrettes på en slik måte at vi drar nytte av de erfaringene vi høstet gjennom venturefondet.

Jeg vil også vise til de emisjonene som er gjennomført for å hente inn privat kapital til de regionale såkornfondene. Selv om det her er lagt inn et betydelig element av statlig risikoavlastning, har det vært flere runder nå med emisjoner. Videre har vi måttet utsette de opprinnelige fristene for fulltegning flere ganger. Fortsatt mangler den private kapitalen i tre av såkornfondene.

Fondenes størrelse og eventuelle geografiske avgrensing må først og fremst baseres på en vurdering av lønnsomheten i fondene. Skal investeringselskapet brukes til å bygge opp fond med en faglig tyngde innenfor de aktuelle bransjer og klynger, bør en etter min mening forsøke å kople sammen FoU-miljøer innenfor de samme fagområdene i ett fond. Det vil gi fondet tyngde til å bli en motor for utvikling av verdiskaping innenfor det aktuelle fagområdet, for man kan se at mange av de direkte fondsmiljøene har manglet denne tyngden.

Det statlige investeringselskapet vil bli pålagt avkastnings- og utbyttekrav som et tilsvarende privat selskap ville blitt stilt overfor. Dette vil sikre at selskapet har den rette kommersielle innstillingen, slik at investeringene er bedriftsøkonomisk vel fundert, og – igjen – at vi får de private med. Innenfor disse rammene er det i stortingsmeldingen lagt opp til fleksibilitet i forhold til fondenes investeringsfaser, bransjefokus, størrelse og struktur. Denne fleksibiliteten bør også i noen grad gjelde for den type kapital investeringselskapet skal benytte. Det kan således i enkelte tilfeller være aktuelt å benytte ansvarlige lån og konvertible lån i tillegg til aksjekapital så lenge

dette er basert på rent forretningsmessige vurderinger fra selskapets side.

I stortingsmeldingen er det foreslått at det bør være en åpning for å etablere ett eller flere PE-fond. Jeg merker meg at komiteen ikke ønsker å bruke bevilgningen på 2,45 milliarder kr til å etablere slike fond, men at komiteen ber departementet komme tilbake til Stortinget med et forslag til retningslinjer og utvidede rammer for et eventuelt PE-fond.

Videre har jeg merket meg at flertallet i næringskomiteen i sin innstilling til SND-meldingen mener at departementet også bør se nærmere på organiseringen av de statlige egenkapitalvirkemidlene. Jeg er enig med komiteen i at det er behov for å se på de ulike virkemidlene, slik at vi kan se dem i sammenheng, og vi vil gjøre dette parallelt med etableringen av investeringsselskapet.

Nå er det viktig at alle involverte parter bestreber seg på, innenfor de rammer som er avtegnet her i dag, å utvikle selskapet til et verktøy for å møte de kommende verdiskapingsutfordringer, strukturendringer og den internasjonale konkurransen som norsk økonomi står overfor.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg vet nesten ikke hva jeg skal si om innlegget til statsråden. Jeg føler vel i stor grad at næringsministeren prøvde å balansere noe midt mellom stortingsmeldingen og innstillingen, og det lover for så vidt bra.

Statsråden er selvfølgelig klar over at det er et flertall for hennes prinsipale ønsker som er nedfelt i meldingen, og som det er redegjort rimelig greit for, ikke minst hva gjelder fleksibilitet på alle mulig måter og at kommersielle forhold må ligge til grunn også for dette selskapet, tilsvarende de private fond, som statsråden sa. Jeg har et inntrykk av at dette ikke er noe som to av dem som er med i forliket med Arbeiderpartiet, har tenkt seg. Og Morten Lunds innlegg bar jo for så vidt bud om det, der han nevnte Storebrand, Norske Skog og andre ting som man burde se på.

Når en først etablerer dette fondet, tror jeg det er viktig at en legger til grunn det statsråden sa, nemlig at nærings- og distriktpolitiske målsettinger må vike for kommersielle vilkår for at en i det hele tatt skal få inn kapital.

Statsråden har i stortingsmeldingen redegjort for arbeidet med selve meldingen. Der står det at det «har vært spesielt viktig for departementet å få en markedstest av ulike modeller». Så vidt jeg kan forstå, og det følger logisk av det som står der, gav den modellen som er valgt, best respons i markedet for å få inn kapital, som jo er en forutsetning for at det i det hele tatt skal bli noe av dette.

Jeg antar at statsråden er kjent med det brevet som er kommet til Presidentskapet i dag, hvor NVK sterkt advarer mot den modellen som er valgt, nettopp fordi den vil kunne føre til at man ikke får inn privat kapital. Deler statsråden NVKs bekymring for hele fondets framtid?

Statsråd Grete Knudsen: Det som er helt klart, er at styret og den daglige ledelsen må være profesjonelle, og

det må være kommersielt slik at man makter å få med seg de private aktørene, for de skal faktisk utgjøre flertallet. Det er 2,6 milliarder kr som skal løftes inn.

Samtidig er det viktig, og det håper jeg at saksordføreren klargjør på samme måte som Kjell Opseth klargjorde det, at her skal det ikke være noen rolleblending. Man kan ikke bruke SIVAs og SNDs kompetanse i selve investeringsselskapets styrende organer og daglige ledelse, nettopp fordi man ikke må komme i den situasjonen at de som skal bruke sine egne penger, lurer på om det er forskjellige roller inne i dette. Det har vi brukt veldig mye tid på å unngå i Regjeringens modell.

Vi har hatt tett kontakt med de ulike investormiljøene, og jeg forstår at de, når de har møtt i komiteen, har oppfattet at komiteens flertall faktisk går for en slik profesjonell og kommersiell holdning. Det at det er skapt en usikkerhet når man har lest deler av innstillingen, håper jeg kan bli avklart i løpet av debatten.

Øystein Hedstrøm (Frp): Fra næringslivets side har det hele tiden vært stor skepsis til dette investeringsselskapet. Både NHO og Norsk Bedriftsforbund har vært imot, men etter en god dialog, bl.a. med ventureselskaperne, har man akseptert den opprinnelige modellen som Regjeringen har lagt fram. Det er klart det kan være visse misforståelser inne i bildet, men en rekke personer som representerer venturemiljøene i Norge, har nå uttalt seg veldig negativt. De tror at den nye modellen som stortingsflertallet står for, vil bety at det vil være meget vanskelig å få privat kapital inn. Jeg ønsker derfor gjerne at statsråden utdyper mulighetene for privat kapital. Er sjansene for det nå sterkt redusert?

En annen ting er dette med ventureselskaper og momsreformen, at forvaltning av ventureselskaper skal omfattes av momsreformen. Da har en del av disse miljøene vært ute og sagt at de kanskje vil flytte utenlands, i hvert fall være mindre investeringsvillige her i Norge, og dette kan bidra til å svekke modellen for det nye investeringsselskapets rolle og muligheten for å få inn privat kapital. Jeg vil gjerne også ha noen synspunkter på det.

Statsråd Grete Knudsen: Det er riktig at det har vært skepsis i enkelte grupperinger av næringslivet, ikke minst i NHO. Men hos svært mange av deres medlemsbedrifter har det ikke vært noen skepsis, det har vært en konstruktiv holdning.

Jeg ser i den sammenheng med positiv interesse på den boken av Victor D. Norman som kom ut i går, om at man så at det var langt frem for en eventuell diskusjon og debatt om fondering av f.eks. våre pensjonsordninger, som enkelte har slått til lyd for. I mellomtiden bør man også da tenke på å bruke statens finansielle styrke konstruktivt hjemme for å forbedre våre egne bedrifters muligheter, spesielt innenfor nye områder. Så her har det vært mange runder, men jeg tror at alle sammen har vært i prosesser og nå er innstilt på det investeringsselskapet som kommer.

Så er spørsmålet om holdningene og mulighetene for investeringsselskapet er redusert etter den modell som nå

er lagt frem fra Stortingets flertall. Nei, det mener jeg ikke at den er. Men på noen områder er innstillingen uklar, bl.a. nevnes det i en skisse at selve selskapet skal være et innovasjonsselskap. Det er blitt veldig uklart oppfattet, og også dette at SNDs og SIVAs kompetanse skal brukes i selve selskapet, når det egentlig dreier seg om å få inn privat kapital.

Jon Lilletun (KrF): Det kan vere greitt for resten av debatten at ein klargjer noko. Alt no har eg eit spørsmål.

Om ein går gjennom referatet, trur eg nok at statsråden vil finne at eg hadde dei same presiseringane i forhold til selskapet som representanten Opseth hadde. Men det kan eg nokså enkelt kvittere ut med å seie at eg gjev mi tilslutning til den analysen og den tolkinga av innstillinga som statsråden sjølv gav. Den er heilt i samsvar med saksordførarens meining då innstillinga vart ført i pennen.

Det som likevel ligg av føringar, er sjølv sagt det som har lege heilt frå starten. Det skal rettast mot det nyskapande og det forskingsbaserte, og hovudområda skal vere slik som det er skissert. Eg vil be om at statsråden stadfester at ho er samd i den forståinga. I det ligg det jo fleksibilitet i lange banar, og eg vil seie det slik at når ein ser kva som er sagt i avisene må nokon ha fått god hjelp til å lese meir enn det som står i innstillinga.

Så til det konkrete spørsmålet, og det gjeld moms på ventureselskap. Det som svært mange seier, er at dei er positive til selskapet – statsråden har rett i at det har vore stor oppslutning om selskapet – men dei er urolege for at dersom moms kjem, vil ikkje det hjelpe, for da vil dette miljøet stoppe opp likevel. Er statsråden innstilt på å finne gode løysingar som gjer oss internasjonalt konkurransedyktige, at det ikkje skal leggjast moms på desse tenestene?

Statsråd Grete Knudsen: Jeg er glad for den ytterligere presiseringen som kom fra representanten Lilletun. Jeg tror at dette danner et godt grunnlag for å få til et bra selskap, når det ikke blir noen rolleblanding, og man skal bygge dette på et kommersielt og profesjonelt grunnlag. Det er klart at selskapet skal ha med seg det som flertallet i Stortinget tidligere også har gått inn for, de bestemte områdene og de nye områdene som kanskje ikke så mange private alene ville gått inn på over lengre tid. Her antyder vi f.eks. fra fem til ti år, at en skal stå over tid for å få dette til å vokse. Det er den forretningsideen som selskapet ble gitt, og det er jeg glad for at det er enighet om.

Når det gjelder dette med moms, har vi i Næringsdepartementet på et tidligere tidspunkt tatt også dette opp med Finansdepartementet. Man holder nå på med å se på avgrensningene, slik at vi kan regne med at vi skal kunne få akkurat de samme ordningene for våre selskaper som man har internasjonalt, for ellers er det ikke mulig for oss å konkurrere.

Ansgar Gabrielsen (H): Til det siste statsråden da når det gjaldt å prøve å avklare hva som ligger i momsreformen, er det vel egentlig ikke annet å gjøre enn å ønske

henne lykke til! Det er jo mange oppslag i avisene og nye interessante ting, og nå har det sågar rammet Stortingets bespisning, så her blir det vel nye runder.

Men jeg registrerte også Lilletuns utsagn, at han delte statsrådets analyse. Det opplever jo jeg som å være et skritt i riktig retning, at statsrådets syn deles i hvert fall av to av partiene. Nå skal jeg selvfølgelig ikke stille spørsmål til Morten Lund og Senterpartiet, men det skulle ha vært moro å høre Morten Lund si det samme.

Næringsministeren sa at habilitetsproblemene er åpenbare – altså at habilitetsproblemene er åpenbare med den valgte modellen. Jeg kunne tenke meg å spørre statsråden: Hvilke habilitetsproblemer fremstår for henne som de mest åpenbare i den modellen som er valgt?

Statsråd Grete Knudsen: Først til den første kommentaren når det gjelder moms og også når det gjelder dette med avgrensning av unntak for finansielle tjenester: Det som vi gjennomgår nå, gjennomgår vi jo for å sikre at det som er f.eks. verdipapirfond, og det som er investeringsselskap, behandles likt. Det vil jo være vanskelig ellers.

Så til dette med habilitet: Det som jeg tok opp i innlegget mitt der, og som jeg konkretiserte etterpå, er to forhold. Det ene er når en la inn en setning om å bruke SIVAs og SNDs kompetanse i selve selskapet, for de har andre målsettinger enn det som dette selskapet skal forholde seg til. På profesjonelt og forretningsmessig grunnlag skal selskapet sørge for å få inn privat kapital, og så skal det gå ut til de forskjellige forretningsområdene som ligger inne som premiss. Det har både saksordføreren og representanten Kjell Opseth nå avklart, at den kompetansen som SND og SIVA har, vil man kunne bruke når man konkretiserer dette nærmere i de enkelte fondene, på lik linje med den kompetansen som man ellers vil kunne bruke i regionene for øvrig.

Det andre forholdet gjelder den skissen som står i innstillingen. Der kalles selve selskapet for et innovasjonsselskap, men også saksordføreren har klarlagt at denne innovasjonen kommer i senere prosesser, og at SIVA og SND også der stiller på linje med andre profesjonelle miljøer.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg vil understreke overfor statsråden at momsspørsmålet er utrolig viktig. Det er kun ett signal som kommer fra venturemiljøene om dette: Hvis man får moms på dette området – forvaltning av investeringsselskaper – vil det bety mye lavere virksomhet i Norge og utflytting. Og vi vet alle, spesielt i Norge, hvor store problemer det er med å få frem risikovillig kapital, og knapt noen kan være tjent med at vi tar den sjansen. Erfaringene fra Sverige er jo helt klare, det er historikk: Etter at man innførte moms på et høyere nivå her, flyttet en god del av disse ventureselskapene ut av landet. Det er de faktiske forhold. Det er derfor jeg må få avklart dette noe nærmere med statsråden. Når hun sier at man skal se hvordan det er i sammenlignbare land, f.eks. i Sverige, hvor man flyttet ut mange av disse miljøene, skal vi da harmonisere forholdene med Sverige og få den

samme negative utflyttingen som man fikk der, eller hvordan er dette å forstå?

Statsråd Grete Knudsen: Det jeg nå i flere omganger har presisert, er at Finansdepartementet går gjennom avgrensningene når det gjelder unntak for finansielle tjenester. I den sammenheng er utgangspunktet det samme som for verdipapirfond og investeringsselskap – det må behandles likt.

Jeg forutsetter at Finansdepartementet kommer tilbake til dette, for vi kan ikke stille oss i den situasjon at enkelte av våre selskaper kommer dårligere ut enn andre – også sett i forhold til de internasjonale miljøene vi faktisk forholder oss til.

Presidenten: Replikorkordskiftet er omme.

Rita Tveiten (A): Dette er dagen då flagget skulle gått til topps – det håpar eg det har gjort heime hos meg. Eg har i alle fall gjeve beskjed om det.

Det er ei positiv melding til norsk næringsliv at me har fått på plass staten sin del av kapitalbasen i eit statleg investeringsselskap med ein kapitalbase på 5 milliardar kr. Meininga er at staten sin del skal vera med på å styrkja det norske kapitalmiljøet. Noreg er eit samfunn med ein høg allmenn kompetanse. Potensialet vårt ligg i evna til å utvikla nye, gode idear og å kommersialisera desse.

Ved fleire høve har me opplevd at gode norske verksemder har vorte kjøpte opp av utanlandske aktørar og flagga ut. Det er tydeleg at det trengst ei styrking av dei norske kapitalbasane for å motverka denne utviklinga. Kva kan vera meir rett enn at staten stiller til rådvelde litt av formuen sin og inngår eit samarbeid med private investorar? Og dette med eit signal som er av ein slik karakter at desse kan kjenna seg trygge på at staten meiner alvor når det i proposisjonen og innstillinga vert streka under at investeringsselskapet skal opptre som ein profesjonell eigar, med klare krav til avkasting på dei statlege innskota og krav om at formåla med dei ulike fonda vert etterlevde.

Slik innstillinga no ligg føre, er det SIVA og SND som skal vera eigarar av investeringsselskapet, og Nærings- og handelsdepartementet skal ha det konstitusjonelle ansvaret andsynes Stortinget.

Det er ufråvikeleg at investeringsselskapet sitt styre skal vera profesjonelt og uavhengig av eigarane. I fleire møte med investormiljø har det vorte peika på suksessfaktorar som må vera på plass, m.a. at når styret er oppnemnt, må det stå fritt til å gjera vurderingar og disposisjonar. Vidare vil det vera avgjerande at det vert rekruttert dyktige folk, at det må vera ein viss storleik både på selskapet og dei ulike fonda for å kunna ha eit engasjement med høve til å spreia risiko, at det er rom for å gå inn i fleire selskap, og at det vert rom for ein fornuftig forvaltningsstab innafor ei fornuftig kostnadsramme når det gjeld administrasjon.

Det er knytt stor interesse til etablering av fleire fond som skal ha eit nasjonalt virkeområde og vera forankra i regionale fagmiljø av brei karakter. Den industrielle og

kommersielle kompetansen i styra for desse fonda skal først og fremst takast vare på av dei private eigarane. Det er viktig. Det er også ein klar føresetnad at desse har fleirtal i styra. Investeringsselskapet sitt bidrag i styrearbeidet i dei einskilde fonda vil då hovudsakleg dreia seg om nettverk inn mot forskings- og utviklingmiljøet.

Fleirtalet i komiteen ynskjer eit mest mogleg uavhengig investeringsselskap, og dette knytt saman med investormiljøa sitt krav om ein slik uavhengigheit og ein slik profesjonalitet borgar for at det må vera dei tyngste og mest profesjonelle forvaltarmiljøa i landet som får ei slik oppgåve. Det er ikkje fleirtalet sin intensjon at dette selskapet skal etablerast i eit fysisk hopehav korkje med SND eller SIVA, tvert om. Det er eit uttalt mål at investeringsselskapet skal styrkja dei norske eigar- og kompetansmiljøa, ikkje berre ved at det tilfører næringslivet kapital, men ved at det tilfører næringslivet kompetanse og nettverk som fremjar langsiktig tenking.

Det er grunn til å gle seg over at ein i innstillinga ber Næringsdepartementet koma tilbake til Stortinget med eit framlegg om retningslinjer og utvida ramme for eit eventuelt «private equity»-fond som hovudsakleg skal gjera majoritetsinvesteringar i meir modne verksemder med eit utviklingspotensial. Eg reknar med at det vil ha rammer som står i forhold til dei utviklingsbehova store norske verksemder syner alt i dag. Eg håpar ei slik sak kan koma til Stortinget snart.

Eg vil streka under at organiseringa av investeringsselskapet må skje på ein måte som med all tydelegheit viser private investorar at her er marsjordren at det nye statlege investeringsselskapet skal opptre som ein profesjonell eigar som på kommersielt grunnlag skal spela ei sentral rolle i utviklinga av dei mest aktuelle områda for etablering av investeringsfond. Eg føreset at Næringsdepartementet utarbeider retningslinjer og vedtekter for selskapet som med all tydelegheit får dette fram. Eg ser òg positivt på dei avklaringane som har kome i løpet av denne debatten om korleis innstillinga er å forstå.

Til slutt: Når det gjeld debatten om kven som sikrar fleirtalet i innstillinga, vil eg seia at samarbeidet med Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet nok har ein betre slitestyrke også for ei vidare utvikling av det statlege investeringsselskapet og kapitalbasen på staten si hand. Kjell Opseth gjorde greie for historikken knytt til å få dei statlege pengane på plass til dette formålet. Høgre kom substansielt på bana – ikkje fem på tolv, men fem over. Lause utsegner om støtte til noko me visste Høgre var mot, var ikkje mykje å støtta seg på. Eg vil ikkje i same grad la dette henga ved Framstegspartiet si haldning.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Jon Lilletun (KrF): Det som står igjen, er at vi no får etablert eit fond som skal hjelpe til med å skaffe kapital

til viktig, nyskapande næringsliv. Komiteen har vore i høyring etter høyring og besøk etter besøk, til og med i Oslo kommune, der dei seier at det er mangel på kapital til den type verksemdar som vi her snakkar om. Mest alle høyringsinstansane har sagt det same. Det er mangel på kapital. I veldig stor grad har òg høyringsinstansane støtta opp om at det vert etablert eit selskap.

Ein kan gjerne seie – det står Kristeleg Folkeparti for òg – at det statlege eigarskapet ikkje skal aukast totalt sett og ikkje skal utviklast i klassisk tyding. Men fleire og fleire tek til orde for og fleire og fleire ser at det er eit paradoks at vi med den kapitalrikdomen vi har, lar vere å støtte eige næringsliv; vi investerer i staden ute. Difor er det viktig at vi no får så brei samfunnsmessig oppslutning om at dette er fornuftig. Men det er ein ny måte å tenkje og å bruke staten sine pengar på. Mens ein før etablerte statlege bedrifter, bruker ein no denne kapitalen som minoritetskapital for å kunne gjere den private kapitalen tilstrekkeleg. Og når det er eit privat fleirtal, vil det alltid vere det kommersielle som ligg til grunn.

Og så er det det siste som vi går for, der det òg kan vere mogne bedrifter der staten kjøper seg inn i ein fleirtalssituasjon. Det er snakk om bedrifter som er viktige innafor våre strategiske satsingsområde. Eg trur at om ein tek ei meiningsmåling og snakkar med norske bedrifter, vil det vere eit klart fleirtal som seier at det er vesentleg at eit hovudkontor, avdeling for strategi og avdeling for forskning, ligg i Noreg. Difor må det kunne gå an å ha to tankar i hovudet på ein gong – både at vi skal vere kommersielle og i stand til å konkurrere internasjonalt på den måten, og at vi skal bruke den kapitalen vi har for å sikre eit best mogleg norsk næringsliv.

Inger Stolt-Nielsen (TF): I Kystpartiet er vi enig i at det er et paradoks at vi som er en så kapitalsterk nasjon, allikevel ikke klarer å skaffe lånekapital, investeringskapital, til vårt bedriftsliv.

Et av hovedproblemene er jo at vi fører en skattepolitikk i dette landet som styrer den private kapital ut. Vi har store private kapitaleiere i Norge som foretrekker å investere sin kapital i utlandet, fordi de får for liten avkastning her. Jeg synes egentlig det er et større paradoks at vi bevisst styrer den kapitalen som skulle være tilgjengelig, ut gjennom skatter og avgifter, enn at vi har problemer med å finne lånekapital.

Jeg synes også at det er et stort problem at staten bruker sine økonomiske muskler til å gå inn og kjøpe opp privat næringsliv som kunne leve godt i det private investeringsmarkedet, dersom det var ført en forretningspolitikk som hadde som mål å sikre et langsiktig privat eierskap. Det som skjer ved Arbeiderpartiets måte å straffe det private eierskap på, er at en kveler de bedrifter som har vært basert på privat eierskap, og at en bruker statens økonomiske muskler til å gå inn og kjøpe opp til langt over den verdi den skulle ha hatt, for å sikre en statlig styring med utviklingsbedrifter. Vi kan bare vise til hvordan staten tilførte Norske Skog en uforsvarlig stor statlig kapitalmengde for at denne bedriften skulle være sterkere i konkurransemarkedet enn de private aktørene

innenfor en verdiskapende næringskjede som havbruk. Dette er et mye større problem – måten staten som kapitaleier opptrer på i forhold til den private kapital.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg hadde for så vidt ikke tenkt å ta ordet, men det var representanten Tveitens innlegg som fikk meg til det.

Jeg synes Kystpartiets representant har sunne instinkter på dette området. Lilletun refererte fra høringene hvor nesten alle sa at det er mangel på kapital, og nesten alle sa at de støtter opp om etablering av fondet. Det er det forståelig at de gjør, hensett til situasjonen.

Men det var som sagt representanten Tveiten som fikk meg til å ta ordet. Jeg synes Opseth hadde en redelig tilnærming til dette i sin innledning, der han viste til hva Høyre på et tidlig tidspunkt hadde meddelt om hva det var mulig å få flertall for i Stortinget, noe jeg antar at representanten Tveiten er blitt orientert om. Som Opseth sa, valgte han og Arbeiderpartiet å la Senterpartiet og Kristelig Folkeparti få innflytelse på det endelige resultatet – det må vi jo respektere – som en takk for at de skiftet standpunkt fra den gang det kom et tilsvarende forslag fra regjeringen Jagland. At de skulle ha noe igjen for det, er jo redelig. Men det er også viktig at det for ettertiden er alminnelig kjent at det ikke var fem over tolv Arbeiderpartiet fikk greie på det; det var en uke før komiteen avgav sin innstilling, at Arbeiderpartiet ble orientert om muligheten til å få vedtatt bokstav for bokstav, i den grad man var interessert. Men jeg respekterer det Opseth sa, nemlig å la Senterpartiet og Kristelig Folkeparti få innflytelse, gitt det forhold at de var med på å sikre flertall for det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 3526)

S a k n r . 3

Innstilling fra næringskomiteen om samtykke til godkjenning av beslutning i EØS-komiteen nr. 6/2001 av 25. januar 2001 om endring av EØS-avtalens vedlegg XV (Innlemmelse av kommisjonsdirektiv 2000/52/EF om endring av innsynsdirektivet) (Innst. S. nr. 291 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 73 (2000-2001))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3527)

S a k n r . 4

Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Lars Sponheim og Gunnar Kvasshheim om at Stortinget skal få seg forelagt som egen sak en overordnet politikk for bruk av kryptering i Norge, inkludert en prinsipiell drøfting av avveininger, blant annet om personvern, som er knyttet til internettutviklingen og sammensmeltingen mellom Internett og mobiltelefoni (Innst. S. nr. 268 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:105 (2000-2001))

Odd Einar Dørum (V): Overskriften var lang, brevet fra departementet var kort, og jeg skal heller ikke holde på lenger enn nødvendig.

Av brevet fra departementet fremgår det at man nå er i ferd med å avslutte arbeidet med en samlet krypteringspolitikk, og at Stortinget vil bli orientert om dette. Jeg vil be om at statsråden bekrefter at orienteringen blir i en slik form at Stortinget da får en sjanse til å gå inn i de prinsipielle avveininger som knytter seg til kryptering, i forhold til elektronisk handel, personvern og legitime politiinteresser, for å sikre disse interessene når man skal inn på nettet. Jeg ber bare om en slik bekreftelse, for da trenger ikke jeg å holde noe lenger innlegg her.

Statsråd Grete Knudsen: Jeg kan bare bekrefte det som representanten Dørum her tar opp. Som naturlig er når man skal ha økt bruk av kryptering, vil det også være noen grensedragninger man må gjøre, spesielt vis-à-vis politimyndighetene og hele justissektoren. Dette arbeider vi med, og vi regner med at dette skal være klarlagt i løpet av juni måned.

Odd Einar Dørum (V): Statsråden var forbilledlig presis når det gjaldt hva arbeidet består i. Jeg bad bare om å få en bekreftelse på at når dette arbeidet er gjort, legges det fram for Stortinget på en slik måte at Stortinget da får anledning til å gjøre sin vurdering av avveiningene.

Statsråd Grete Knudsen: Det var en glipp. Selvsagt skal Stortinget også her bli orientert og ha anledning til å komme med sitt i en meget viktig sak.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 3527)

S a k n r . 5

Innstilling fra samferdselskomiteen om fyrstasjonene – posisjon og betydning i en moderne navigasjonsinfrastruktur (Innst. S. nr. 288 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 28 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Kristelig Folkeparti og Høyre 10 minutter hver, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletiden, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Jan Sahl (KrF) (ordfører for saken): Det er bred enighet i dette hus om å øke innsatsen for sikkerhet på sjøen. I innstillingen til Nasjonal transportplan varslet

alle partier at de ønsket økte bevilgninger til havner og farleder. Det har derfor vært knyttet stor forventning til St. meld. nr. 28 om fyrstasjonene, som vi behandler i dag. Det har vært et påtrykk både innenfor og utenfor dette huset for å få fram fyrmeldingen, og interessen fra brukerne har ikke avtatt etter at meldingen ble lagt fram.

Fyrene har fortsatt en svært viktig funksjon for trygg navigering langs kysten. Bemanningen av fyrene har vært et stridsspørsmål tidligere og er det fortsatt.

I komiteens innstilling er det i hovedsak tre tema som er berørt: Det gjelder avbemannning av fyrstasjoner, eventuelt videreføring av Loran C og oppretting av fyrmuseum.

En samlet komite er enig i at den teknologiske utviklingen har redusert behovet for bemanning av fyrstasjonene. Av totalt 107 fyrstasjoner er kun 31 bemannet. Kristelig Folkeparti har ikke tenkt å foreslå at noen av de fyrstasjonene som allerede er avbemannet, skal bemannes på ny. Det var en viktig problemstilling ved forrige behandling av tilsvarende sak. Vi står heller ikke låst fast på dagens antall. 31 bemannede fyrstasjoner er ikke noe hellig tall. Men vi tar på alvor det Regjeringen selv skriver, nemlig at den fysiske tilstedeværelsen gir en trygghetseffekt, og at noen av fyrstasjonene utfører andre viktige oppgaver for ferdselen langs kysten.

Tryggheten er knyttet til øynene som ser, og den muligheten de som trafikkerer langs kysten, har til å kontakte fyrene før en legger ut i dårlig vær.

Alle bemannede fyrstasjoner er i dag automatisert hva driften angår, men fyrbetjeningen utfører i dag tilleggsoppgaver som ikke lar seg automatisere. Fyrvokterne står ofte for vedlikehold av merker i leia i området rundt. Det er en oppgave som må gjøres uansett, selve fyrstasjonene må vedlikeholdes uansett. Andre oppgaver er ikke direkte knyttet til Kystverkets behov, men værobservasjoner f.eks. har absolutt med trygghet for kystfarten å gjøre.

Rett nok kan mye måles med automatisk utstyr. Noe krever imidlertid manuell observasjon. Dette dreier seg bl.a. om tåke, særlig observering av tåke på avstand, og det dreier seg videre om høyde på skydekket osv. Derfor ønsker vi i Kristelig Folkeparti en avklaring av hvordan oppgavene i forhold til værobservasjoner kan ivaretas før det blir aktuelt med avbemannning. Fra vår side er det en forutsetning at tjenester som utføres for andre, også finansieres av andre. Dersom værobservasjoner blir en viktig oppgave for fyrvokterne, må oppdragsgiverne bidra med å dekke utgiftene.

Det er lagt opp til at 50 av 116 ansatte i dag vil få arbeid med vedlikehold innenfor Kystverket. Det er også beregnet en investering i størrelsesorden 75–80 mill. kr i utstyr for å kunne avbemanne de siste 31 fyrene. I forhold til investeringene er ikke innsparingen spesielt stor. Her bør etter Kristelig Folkepartis mening også trygghetsfaktoren veie med, av og til må kroner og øre vike for andre faktorer. Med de mulighetene som finnes for å utnytte fyrene som baser for vedlikehold og de andre oppgaver som bemanningen utfører, mener vi fra Kristelig Folkepartis side at det ikke er grunnlag for å konkludere med at alle fyr skal avbemannes. Vi ønsker en individuell

vurdering av hvert enkelt fyr før avbemanning, og vi ber om at brukerne, som også er med og betaler for trygghet gjennom kystgebyret, blir tatt med på råd før avbemanning skjer.

Meldingen har et kapittel med en generell drøfting av sikkerheten til sjøs. Her omtales det landbaserte navigasjonssystemet Loran C i vendinger som komiteen er innforstått med. Vi hadde allerede i budsjettet for inneværende år fått vite at Fiskeridepartementet ville foreta en nærmere vurdering av Loran C-systemet i forhold til framtidig engasjement med elektroniske navigasjonshjelpemidler, og at det var bestilt utredninger som grunnlagsmateriale for stillingtagen.

Norge er i føringen når det gjelder Loran C, og norske standpunkt vil være avgjørende for andre nasjoners interesse for å utvikle Loran C. Det er derfor oppsiktsvekkende at Regjeringen uten videre drøfting med samferdselskomiteen konkluderer i et kort avsnitt i St.prp. nr. 84. Og dette er ikke en drøfting fra Regjeringens side, det er en informasjon om at Regjeringen har trukket en konklusjon – Loran C skal nedlegges etter periodens utløp i 2005, dersom det ikke skjer noe i den teknologiske utvikling som aktualiserer videreføring. Det er ikke mindre oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiets fraksjon i samferdselskomiteen sier seg fornøyd med Regjeringens beslutning i St.prp. nr. 84, som overhodet ikke inneholder vurderinger, noe komiteen har bedt om å få seg forelagt. Et flertall i komiteen, alle unntatt Arbeiderpartiet, mener konsekvensene i altfor liten grad er drøftet i St.prp. nr. 84. Den korte omtalen gir et altfor lite beslutningsgrunnlag. Derfor ber et flertall om at Regjeringen foretar en grundigere vurdering og legger den fram for Stortinget i statsbudsjettet for 2002. I Kristelig Folkeparti er vi svært lite fornøyd med at Regjeringen allerede har varslet utfasing av Loran C i NELS-komiteen, fordi det vil påvirke de andre lands stillingtagen og minske muligheten for utvikling av utstyr til det nye Loran C-systemet.

Fra Kristelig Folkepartis side mener vi tidspunktet for å konkludere er senere, ikke nå. Regjeringen har rett i at annen teknologi kan føre til at Loran C en gang i framtiden vil bli lagt ned. Fra Kristelig Folkepartis side vil vi vurdere dette når avtaleperioden nærmer seg slutten. Hvorvidt det da finnes teknologi som gjør Loran C-systemet mer populært, eller om den teknologiske utviklingen har gått i en annen retning, kan vi ikke si noe om nå.

En nesten samlet komite er enig i prioriteringen med hensyn til når fyrstasjoner skal avhendes. Offentlige institusjoner, kommuner og foreninger med allmennyttige formål skal prioriteres først.

I Kristelig Folkeparti er vi opptatt av den store betydning frivillige lag, foreninger og organisasjoner spiller i det norske samfunn. Vi ønsker derfor at denne type organisasjoner må tilgodeses. Jeg er glad for at det også er flertall for en presisering utover det Regjeringen har omtalt i meldingen. Her er alle – unntatt Fremskrittspartiet – enige om at det må vurderes å avhende fyrstasjoner til offentlige institusjoner eller frivillige lag og foreninger med allmennyttige formål under takst, framfor å selge til private til markedspris. I noen tilfeller kan dette være en

nødvendig forutsetning for at de grupper vi har prioritert, i det hele tatt skal ha mulighet til å overta en fyrstasjon.

Det pågår et arbeid for å etablere en nasjonal museumsorganisasjon for norske fyr. Det er viktig at dette snart finner sin løsning. Det er et sektoransvar å ta vare på viktige kulturminner, og fyrstasjonene er absolutt viktige i så måte. Fyrstasjonene har ofte en spesiell beliggenhet og ruvende konstruksjoner som gjør dem til betydningsfulle kulturminner. 85 fyrstasjoner og 5 tåkeklokker foreslås derfor fredet. Fyrstasjonene har videre røtter i norsk kystkultur, og en samlet komite har derfor pekt på at det er et ansvar for de enkelte statlige etater å dokumentere sin egen kulturhistorie, både i form av bevaring av kulturminner og drift av museer. Komiteen viser til at det foreligger et forslag fra en arbeidsgruppe til etablering av et etatsmuseum etter en nettverksmodell. I Kristelig Folkeparti er vi glad for at det nå kan bli fortgang i denne nettverksmodellen, hvor Lindesnes, Tungenes, Dalsfjord og Lofoten skal få fyrmuseum. Det kan bli rimeligere enn etablering av en stor enhet, og er for øvrig i tråd med intensjonene i St.meld. nr. 22 for 1999-2000 og Innst. S. nr. 46 for 2000-2001 fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.

En samlet komite forutsetter at Regjeringen legger fram en orientering om framdriften når det gjelder fyrmuseum i forbindelse med statsbudsjettet for 2002.

Sigrun Eng (A): Stortinget blir i dag invitert til å fatte vedtak om å avslutte ein tidsepoke i vår kysthistorie. Automatisering av lykter og fyr som slår seg på ved behov, kameraovervaking, satellittnavigasjon, radarovervaking med mottak både på båtane og på land har innhenta oss. Vi sit berre att med nostalgien. Den skal vi ta vare på ved å legge til rette for at alle i størst mogleg grad skal ha tilgang til fyra og områda rundt. Etertida skal få sjå historia om kystfolket sin kvardag og kamp for det daglege brød. Den er det viktig å ta vare på, den fortel oss om uredde menn som tok vår langstrakte, vêrharde kyst i bruk både til fiske og fangst og som ferdselsveg.

Fyra hadde så absolutt sin misjon, det var lysa der som viste sjøfarande ein sjøveg full av holmar og skjer og kor det var tryggast å fare. Fyra vart bygde i ei tid da auga observerte alt. Slik er det ikkje i dag. Vi har tilgang til utstyr som gjer desse arbeidsplassane overflødige, og arbeidsfolka kan nyttiggjerast i arbeidslaga i rederifunksjonen i Kystverket. Men eg finn grunn til å understreke at i Kystverket skal det brukast andre metodar ved avbemanning av fyra enn det NSB har brukt ved tilsvarande avbemanningar på stasjonane sine.

Kvart fyr skal vurderast for alle samfunnsoppgåver dei har, t.d. vêrvarsling som blir utført. Og ikkje minst: Ny teknologi skal vere på plass før folka reiser til lands for siste gong. Eg tør minne om at fyra alt i dag er automatiserte – vi må ikkje la nostalgien styre utviklinga.

Vi har i dag 31 fyr som er bemanna. Arbeidstakarane og organisasjonane er innstilte på å samarbeide om praktiske løysingar. I tillegg er det eit nokså høgt aldersgjennomsnitt på fyrbeteninga, og mens vi tilrettelegg for ei ny tid og tida går, vil folk som skal halde fram, få nye og

truleg meir meningsfylte oppgåver enn dei har i dag. Ein reknar med at det dreier seg om om lag 50 personar. For er det noko vår langstrakte kyst skrik etter, er det meir merking og betre ettersyn og vedlikehald enn vi så langt har klart å ha. Arbeidarpartiet har sett auka sikkerheit og framkomelegheit i høgsetet, ikkje berre i ord, men i handling.

Omorganiseringa av Kystverket og flyttinga av Kystdirektoratet til Ålesund var, som eg sa i mitt innlegg den gongen, grunnmuren til at samfunnet skulle få auka sikkerheit til sjøs og ei betre ressursutnytting. Oversikta over mannskap, båtparken inn i rederifunksjonen, og ikkje minst effektiv drift, ville sikre slike resultat. I tillegg er det lagt inn auka midlar i Nasjonal transportplan til fyr- og merketenesta. Det er verkeleg sett inn tiltak som på svært kort sikt vil gi resultat. Og det trengst. Vi manglar godt kartverk, betre ettersyn og vedlikehald, og hurtigbåtleiene krev atter andre merkingar enn vi så langt har hatt. Eg skal heller ikkje la vere å nemne miljøfarane ved dårleg merking. Men installering av ny og betre teknologi krev investeringar. Ein reknar med at om lag 75–80 mill. kr vil gå med til dette. Likevel vil driftskostnadene gå ned på sikt. Lønsbudsjettet blir flytta til postar der det gir samfunnet best resultat. For det er vel auka sikkerheit som er vårt felles overordna mål, og ikkje upopulære vedtak der nokre av oss har eit fyr i eige fylke. For det er jo valkamp!

Skipsfartsnæringa ønskjer auka konkurransevilkår for sjøtransport. I dag er det slik at 30 pst. av kostnadene til denne delen av infrastrukturen blir dekt av det alminnelige kystgebyret. Resten legg staten i ein pott. Slik sett skal ein ikkje undre seg over at næringsorganisasjonane gjerne ser at vi forserer merking, lyssetting, bølgevarslingsinstallasjonar og kameraovervaking i leia.

Når det gjeld Loran C, og spesielt det engasjementet som er vist frå Bø i Vesterålen om å få behalde ekstrabemanninga, vil eg vise til statsrådens innlegg seinare. Men eg konstaterer at brukarane elles har mest fokus, for ikkje å seie alt fokus, på GPS og dGPS som navigasjonsutstyr. Sjølv om Regjeringa kom med signal i revidert nasjonalbudsjett om å seie opp avtala med NELS i 2005, er det moglegheiter for å halde fram og vurdere det på nytt heilt fram til år 2004.

Men når det å gi ei stikkpille til Regjeringa for tidspunktet signala kom, blir viktigare for ein del parti enn innhaldet i saka, då seier det sitt. Eg seier meg lei for det, men slik er det i politikken. Det er ikkje alltid ein tek innover seg at Regjeringa ikkje hadde dei gode råda å gi Stortinget på «rett» tidspunkt. Slik blir det av og til når ein er med i internasjonalt samarbeid.

Når avbemanninga av fyra er fullført om nokre år, når Kystverket får full oversikt over båtparken og arbeidslaga kan gjere seg nytte av arbeidsfolka best mogleg, når lyktene blir meir driftssikre enn i dag, da vil alle desse enkeltkomponentane, saman med utprøving og forskning på utstyr som best egner seg langs vår langstrakte, vêrharde kyst, gi oss det resultatet alle ønskjer: meir merking og sikrere ferdselsleier langs riksveg nr. 1.

Komiteen er samstemt om målet, det er meir om ve-gen å gå vi skriv litt forskjellig i innstillinga.

Vi er også alle saman einige om å ta vare på kulturarven og tilgjengelegheita for alle, men driftsforma på fyrstasjonane kan vera forskjellig. Vi inviteres til å fatte eit framtidsretta vedtak i dag – det er såleis ein god dag for kystfolket og for Noreg som ein sjøfartsnasjon.

Oddvard Nilsen (H) (komiteens leder): De siste årene har vi dessverre hatt flere tragiske ulykker langs kysten som på mange måter har vist at det er behov for økt fokusering på å bedre sikkerheten til sjøs. I tillegg til de allerede eksisterende utfordringer som vi har, tror jeg at man kan forvente en betydelig vekst også i sjøtransporten i årene som kommer, kanskje spesielt knyttet til farlig gods. Det kan også ventes en økt oljetransport langs norskekysten, hvis utviklingen i Nord-Russland fortsetter. Og vi vet jo alle sammen hvilke planer som er blitt lagt fra visse hold knyttet til transport av atomavfall langs norskekysten. Alt dette er åpenbart en utvikling som vil øke fokuseringen på hva vi gjør langs norskekysten for å sikre oss mot uhell, uhell som kanskje kan få helt andre konsekvenser enn de tragiske konsekvensene vi har sett inntil i dag, faktisk mer alvorlig enn som så.

Derfor er det viktig at det fokuseres på sikkerheten for å bedre den. Og det er riktig, slik saksordføreren presiserte, at i Nasjonal transportplan var dette et av de viktigste punktene for komiteen å fokusere på. I årene som kommer, tror jeg også at det vil være viktig.

I tillegg til det som skjer generelt, tror jeg det også – utover det jeg nå nettopp sa – er en utvikling knyttet til hastigheten på sjøen. Det er åpenbart at med de skip som i dag bygges og planlegges, og den fremtiden vi kan se – selv om det er vanskelig å spå om den – vil den generelle hastigheten på sjøen også øke. Det vil igjen skjerpe kravet til sikkerhet, og det er et spørsmål om de systemene vi har i dag, kommer til å matche den teknologiske utviklingen vi ser. Jeg har ikke svar på det. Men jeg tror kanskje også det er en utvikling som nok vil gjøre det nødvendig for oss å se på nye teknologiske løsninger knyttet til sjøtransport.

Når man har fokusert så mye på sikkerhet, kunne man kanskje si: Hva da med å avbemanne fyr, hvis sikkerhet er det aller viktigste. Det tror jeg er paradokset vi kommer opp i etter hvert. Jeg tror det går utmerket, og jeg tror det vil gå i den retning. Det er slik at det menneskelige øyet i en viss tid og under visse forutsetninger var det viktige, men jeg tror altså at verden har gått langt videre. Jeg tror det i dag er større mulighet gjennom teknologisk anvendelse å ha en langt større oversikt og en langt, langt større sikkerhet enn det menneskelige øyet kan bibringe. Jeg tror det er utviklingen. Derfor oppfatter jeg det slik at det som nå skjer med å flytte bemanning fra fyrene og gjøre det på en annen måte, bl.a. ved merker og alt det andre som skal skje, er riktig. Det er ikke en reduksjon av sikkerheten, det er faktisk en økt sikkerhet. Dette må også ses i sammenheng med andre tiltak som skal settes inn.

Dette viser seg også på en lang rekke områder knyttet til teknologien. Det sentrale stikkord i denne sammenheng er en koordinering av det som allerede er av overvåking av norskekysten, som går på hva Forsvaret holder på med, hva vi holder på med av ulike muligheter til å se, høre og lytte. Ved å se om vi kan koordinere disse ressursene på en langt bedre måte enn vi har gjort til i dag, tror jeg vi også i langt sterkere grad kunne overvåke norskekysten til beste for nettopp sjøtransport og sikkerhet.

I denne sammenheng er den diskusjonen vi har hatt knyttet til elektroniske kart, viktig. Kanskje noe av det aller viktigste er at man kan få utnyttet de mulighetene som ligger der, og koble det sammen med ny teknologi og på den måten få dette til. Det skjer ufattelig mye spennende på dette området, og jeg tror vi bare er i begynnelsen av en utvikling. Derfor er det viktig for meg å understreke dette med å holde fokuseringen og tempoet oppe når det gjelder elektroniske sjøkart. Det har andre også vært inne på.

Det andre gjelder en utvikling knyttet til AIS, transpondere på skip, som jeg synes er utrolig spennende, og som også gir oss nye muligheter.

Jeg ser til min store glede at IMO, som jeg aldri har oppfattet å være noe sånt ekspressaktig organ for å få gjennomført tingene raskt, faktisk har besluttet at dette skal være på plass i 2008, på visse skip allerede i 2002, i juli 2002, hvis jeg ikke husker feil.

Dette vil også gi muligheter knyttet til de systemer som vi har, og jeg ser på mange måter at det er noe av det som ligger i revidert nasjonalbudsjett fra Regjeringen. Det er ikke min oppgave å skryte av Regjeringen, men akkurat på dette området synes jeg de fortjener litt honnør. Den koordineringen som de har lagt opp til mellom de ulike departementene knyttet til dette, og den diskusjonen som ligger i revidert knyttet til en trafikkovervåkingssentral i Finnmark, synes jeg er spennende. Så får vi se hva det blir til, og hvilke system vi til syvende og sist vil velge. Men jeg ser alle disse tingene i sammenheng, og ser på mange måter at det vi gjør i dag, er litt å ta farvel med en teknologi som var den gang, men som utviklingen ellers nå har rast forbi.

En ting til som jeg også vil skryte av: Jeg leste på siste side i Aftenposten at det faktisk også var tatt initiativ til nettopp når det gjelder dette nye teknologisystemet, å koble Kystverket opp mot Kongsberg-miljøet for å utvikle FoU-kontrakter knyttet til transpondere. Det synes jeg er kjempeflott. For vi har i mange år, til alle tider, vært en stor nasjon også knyttet til elektronisk styrt transport til sjøs, og hvis vi kan utvikle nye ting der, synes jeg det er meget, meget bra.

Summa summarum er det slik at det vi ser i dag, faktisk er en utvikling knyttet til teknologi som jeg finner både rett og riktig. Og så må vi selvsagt underveis finne ut hva de ulike systemer kan bibringe oss. Men jeg tror dette er en bra dag for sikkerheten på sjøen.

Så litt om Loran C. For Høyres del: Det som står i innstillingen, er det vi står for. Man har ikke tatt noe standpunkt til dette med Loran C, det ønsket man på en måte å få en bred drøfting av. En rapport som ble oversendt komi-

teen, synes jeg på mange måter er et for tynt grunnlag å ta en slik vesentlig beslutning på. Men jeg understreker her og nå at vi ikke har tatt noe standpunkt til dette, og at vi mener det vi mener. Vi skriver nemlig at dette vil vi vurdere, og regner med at Regjeringen kommer tilbake igjen til det i budsjettet for 2002, og da skal vi se på den utviklingen.

Når det gjelder fyr, avhending av fyr og eventuell overtakelse av fyr av private, vet jeg utmerket godt hvilke kriterier som legges til grunn. Men jeg vil understreke så sterkt jeg kan, at for oss – og det er mange – er disse fyrstasjonene noe helt spesielt. Det tror jeg også departementet og de som har med det å gjøre, er klar over. Det er knyttet historiske tradisjoner til dette, og man har faktisk følelsesmessige tilknytninger til det. Det betyr også at så langt man kan, kulturhistorisk, må man forsøke å ta vare på disse, slik at allmennheten får nytte av det. Jeg kan garantere at Høyre også skal være med, og ikke være av dem som ønsker mest mulig penger inn på dette området. Kan man få til en driftsform her som sikrer disse kulturverdiene for fremtiden, og tar vare på dem, skal det ikke mangle på støtte fra Høyre til dette.

Christopher Stensaker (Frp): Fremskrittspartiet er enig i at i dag når våre fyr langs norskekysten er automatisert, er det ikke behov for fast bemanning eller bygg i tilknytning til bemanning, utenom der fyret brukes som fyrstasjon med nødvendig tilsyn og vedlikehold av andre fyr.

Mange fyr representerer likevel en kulturarv som det er ønskelig å ta vare på. Derfor bør fyr som har bygninger av historisk verdi som ønskes bevart, kunne selges eller lånes ut med klausul om vedlikehold. Nå er det slik at mange av fyrene ligger utilgjengelig, langt ute i havet, og er derfor vanskelig tilgjengelige for private og turister. Disse er det vanskelig å sette noen klausul på, og derfor er mulighetene begrenset. Her er muligheten salg, eller at det offentlige sørger for vedlikehold der det er ønskelig å bevare bygningene. Fremskrittspartiet mener at Kystverket ved Fyrvesenet kun skal ha ansvar for drift og vedlikehold av operative fyr og installasjoner. Der det av samfunnsmessige eller sikkerhetsmessige årsaker er ønskelig med fortsatt bemanning, bør dette kunne skje ved at ulike aktører går sammen.

Når det gjelder navigasjonssikkerhet langs kysten vår, mener Fremskrittspartiet at det landbaserte Loran C-navigasjonssystemet som faller inn under Fiskeridepartementets ansvarsområde, bør beholdes inntil det er foretatt en nærmere vurdering av Loran C-systemet i forhold til fremtidig engasjement med elektroniske navigasjonshjelpemidler.

I EU er det av politiske, økonomiske og strategiske grunner startet et arbeid sammen med den europeiske romfartsorganisasjonen ESA om å etablere et europeisk-kontrollert globalt satellittnavigasjonssystem, kalt Galileo. Norge deltar i dette arbeidet via medlemskapet i ESA og finansielle bidrag til EUs 5. rammeprogram. I budsjettet for i år ble det også bevilget tilskudd til utbygging og drift av Loran C.

I brev fra Fiskeridepartementet v/fiskeriministeren, datert 29. november 2000 til samferdselskomiteen, ble det svart at Forsvarets tele- og datatjeneste har utredet muligheten for å bygge om stasjonen i Bø i Vesterålen til et permanent kontroll-senter for Loran C, og de konkluderte med at det var mulig, men at man måtte se dette i sammenheng med den pågående utviklingen innen Eurofix, og avvente avklaring av en mulig integrering av Loran C som et støttesystem i et fremtidig europeisk satellittsystem. Derfor er det merkelig at det i St. prp. nr. 84 for 2000-2001 fra Finansdepartementet fremkommer i en orienteringssak til Stortinget at Regjeringen har besluttet at norsk deltakelse i det nordvest-europeiske Loran C-samarbeidet ikke vil bli videreført, og at det ikke vil bli etablert et permanent norsk kontroll-senter ved stasjonen i Bø. Fremskrittspartiet mener at før en slik beslutning tas, må man avvente den pågående utviklingen innen Eurofix, med Loran C som eventuelt støttesystem i et fremtidig europeisk satellittsystem, som for eksempel Galileo. Det er også viktig å opprettholde den ekspertise som befinner seg i Bø, inntil avklaring om system er foretatt.

De senere skipsulykker viser at det er behov for riktig posisjonsangivelse med landbasert korreksjon av satellitt-signaler, og en forsering av arbeidet med elektroniske sjøkart.

Når Arbeiderpartiet stoler på GPS, eller dGPS, er det en sak som gjør at jeg er litt bekymret. Da vi var på Skrova fyr i forbindelse med en tur vi hadde med samferdselskomiteen, viste GPS-en om bord i båten av vi var på vei over en øy – og det var jo slett ikke tilfellet! Derfor mener jeg at vi skal ikke hive over bord de korreksjonsmidlene vi har, men også være med på å utvikle et nytt og bedre system som korrigerer dagens GPS.

Jorunn Ringstad (Sp): Fyrstasjonene har vore og er framleis ein viktig del av infrastrukturen for båttrafikken langs kysten.

Sjølvsagt har utviklinga også ført til at det har skjedd endringar med omsyn til navigasjonshjelpemiddel. Elektroniske navigasjonshjelpemiddel har etter kvart gitt høve til meir nøyaktig posisjonsfastsetjing enn tidlegare. Men fyrstasjonane og merking av leia er eit viktig støttesystem for alle båtar. For båtar som ikkje har skaffa seg ny teknologi og utrusting, vil fyr, lykter og merke framleis vere viktige – og kanskje det einaste systemet.

Regjeringa legg i meldinga stor vekt på at det ved automatisering, fjernkontroll og ulike rutinar er etablert eit system som kan forsvare at det ikkje er mannskap på fyrstasjonane 24 timar i døgnet. Samtidig står det i meldinga:

«I en totalvurdering av fyrenes rolle for sikkerheten til sjøs, er Regjeringens konklusjon at bemanning av fyrstasjoner ikke lenger er et avgjørende moment.»

Ikkje lenger eit avgjerande moment, seier Regjeringa. Men i ei slik utsegn kan det ikkje liggje noko anna enn at Regjeringa meiner bemanning på fyrstasjonane framleis er viktig. Likevel konkluderer Regjeringa med at alle fyrstasjonar skal avbemannast. Dette skjer altså mange år

før vi har fått elektroniske kart som dekkjer heile kysten, og på eit tidspunkt der det framleis er store manglar ved merking av leia.

Meldinga omtalar også dei andre oppgåvene som tilsette på fyrstasjonane utfører. Konklusjonen i meldinga er at Fiskeridepartementet ikkje kan la desse andre oppgåvene vere avgjerande for om fyrstasjonane skal vere bemanna.

Sjølvsagt skal Fiskeridepartementet først og fremst leggje vekt på fyrstasjonane sine hovudoppgåver. Men etter mi meining må tilleggsoppgåvene som vert utførte for andre etatar eller institusjonar, også leggast vekt på. Til dømes har Meteorologisk institutt overfor komiteen streka sterkt under verdien av manuelle observasjonar frå fleire av dei bemanna fyrstasjonane. Overvaking av skipsleia, enkel assistanse for småbåtar, varsling om forureining og det å vere kontaktledd for sjøredningstenesta er andre viktige oppgåver dei tilsette på fyrstasjonane utfører.

Økonomien i fyrtenesta er eit viktig tema i meldinga. Eg er, som eg òg forstår at Regjeringa er, oppteken av at vi skal bruke ressursane på ein mest mogleg effektiv måte. Samtidig må vi ha råd til å ivareta viktige samfunnsoppgåver. Regjeringa er oppteken av at omlegginga skal gi innsparingar. Spørsmålet er om innsparingane blir særleg store. Svært mange av oppgåvene dei tilsette på fyra har gjort, skal også utførast i framtida. Kostnadene vil ikkje bli borte fordi om andre enn dei tilsette på fyrstasjonane skal utføre dei.

Ei viktig oppgåve for tilsette på fyrstasjonane har vore vedlikehald og tilsyn med bygningar og installasjonar. Dette er oppgåver som ikkje vil bli mindre viktige i framtida. Fyrstasjonane ligg, som naturleg er, vêrhardt til. Trongen for vedlikehald er stor, og utan eit dagleg tilsyn kan omfanget av vedlikehald lett bli større enn det er i dag. Når Regjeringa føreslår at ca. halvparten av dei som i dag er tilsette på fyrstasjonane, i framtida skal få tilbod om arbeid med vedlikehald, trur eg det er heilt nødvendig.

Fyrstasjonane er viktige kulturminne i kystkulturen. Eg vil difor streke under det som ein samla komite har sagt, at Fiskeridepartementet og Kystverket har ansvar for å ta vare på kulturminneverdiane innafor eigen sektor. Kystverket har ikkje oppretta noko eige etatsmuseum, slik andre etatar har gjort. Eg er difor opptatt av at det no må bli fortgang i dette arbeidet slik at det snart kan finnast ei løysing. Fiskeridepartementet har eit viktig ansvar her.

Til slutt nokre ord om Loran C. Det er svært merkeleg at Finansdepartementet i ei orienteringssak til Stortinget seier at Regjeringa har avgjort at Noreg ikkje vil delta vidare i det nordvest-europeiske Loran C-samarbeidet, og at det ikkje vil bli oppretta eit permanent norsk kontroll-senter ved stasjonen i Bø i Vesterålen. Loran C-systemet er eit viktig backupsystem. Før det blir teke så viktige standpunkt som det Regjeringa legg opp til, må det etter Senterpartiet si meining sjølvsagt gjerast grundige utgreiingar. Eg er difor veldig glad for at eit så stort fleirtal i komiteen har bedt om å få desse spørsmåla tilbake som eiga sak.

Inge Myrvoll (SV): Jeg håper jeg greier å navigere gjennom 5 minutter uten noe særlig manus, uten at det blir havari.

Teknologisk utvikling skaper jo en del endringer. Mange var skeptiske da damene på telefonsentralen forsvant. De visste jo hvor distriktslegen var, hvor lensmannen var, og kanskje mer til. Men det er en æra som er over.

Da fjernstyring og automatisk togstopp kom på jernbanestrekningene, forsvant også bemanninga, som hadde som sikkerhet å gjøre. Det er på en måte en konsekvens av at man har fått en ny teknologi.

Org fyrvokterne hadde en stor plass i hjertet til kystbefolkninga. Det er på mange måter en epoke som er over, og som det kanskje er litt vondt å sette sluttstrek for når vi i dag konkluderer med at tida kanskje er inne for å avbemanne de resterende fyrene. Fyrene er helautomatisert med tilnærmet 100 pst. driftssikkerhet, og oppgavene for bemanninga er blitt redusert. Jeg tror det er viktig å tenke på hvordan man skal bruke ressursene mest mulig effektivt. Når det gjelder vedlikehold på merker, lykter, fyr osv., har vi et etterslep. Det har òg vært nevnt her at bemanninga på fyrene tar seg av vedlikeholdet på fyret og kanskje også litt av områdene omkring, der hvor det ligger til rette for det.

Jeg tror det er viktig at man etablerer vedlikeholdslag som skal dekke et størst mulig område med en mest mulig god ressursutnyttelse. De skal sjølsagt også vedlikeholde de fyrene som kommer til å bli avbemannet. Hvis det er mulig å bruke fyrene som base, og eventuelt ha en bemanning, og det faglig sett blir vurdert som en effektiv utnyttelse av ressursene, syns jeg det er greit.

Værtjenesten er viktig, men jeg tviler på at vi kan ha bemanning på 31 fyr – eventuelt ikke fullt så mange, det er ikke alle som har den tjenesten – og at Meteorologisk institutt er villig til å betale. Så må man prøve å finne en løsning som gjør at man får gode værtjenester, men jeg tror ikke det kan være grunnlag nok for å opprettholde bemanninga.

Så er det sagt litt om sikkerheten, det å observere skipsbevegelse i området rundt fyrene. Nå vet vi jo at fyrvokterne ikke sitter og ser ut over havet – det er ingen 24 timers overvåkning. Vi vet også at det er begrenset hvor langt de ser, og jo mer uvær, jo mer begrenset er det som det menneskelige øyet ser fra fyrene. Men de er der, det stemmer det, og noen ringer dit og spør hvordan forholdene er. Da blir problemstillingen for meg: Dersom dette er en viktig del av en sikkerhetsmessig tenkning – hvis det er viktig å ha det menneskelige øyet på fyrene – må det jo i så fall være riktig å begynne å diskutere rebemanning av fyr. Kanskje det til og med er viktig i forhold til en sikkerhetspolitisk tenkning å si at sjøl der det ikke er fyr, må vi opprette observasjonsposter. Men det er det jo ingen som sier. Da lurer jeg på hvorfor det er så viktig at akkurat de fyrene som er bemannet i dag, blir opprettholdt av sikkerhetsmessige grunner. Jeg tror på en måte at dette ikke blir riktig bruk av ressurser. Det har en begrenset effekt. Så jeg har litt problemer med å skjønne argumentasjonen, men jeg ser at det kanskje er den hygge-

ligste måten å gjøre det på, nemlig ved å si at vi rører ikke bemanninga der hvor det er bemanning, det skal i alle fall vurderes individuelt, og så slipper man å si noe om hvordan man vurderer dette individuelt. Det kunne kanskje vært mer behagelig å tilhøre mindretallet, men jeg syns på en måte at jeg ikke får dette logisk til å strekke til.

Så jeg håper at man får utviklet et enda bedre vedlikehold, tar igjen mye av det etterslepet som er, og at man finner gode løsninger for værtjenesten.

Så er det noen merknader her fra et mindretall, bestående av sentrum og Høyre, om avhenging av fyr som jeg ikke skjønner. Det går på betydninga av frivillige lag og organisasjoner. At de spiller en viktig rolle, er alle enige om. Men man har en prioritetsliste – 1, 2, 3, 4 – og jeg lurer på om de har tenkt å flytte på prioriteringa, eller om foreningene fortsatt skal stå på tredje plass. Da skjønner jeg ikke merknaden.

Ellers er jeg glad for at Loran C blir tatt opp til en grundigere faglig drøfting, og ikke på den litt arrogante måten: Regjeringen har besluttet.

May Britt Vihovde (V): Eg tenkte eg skulle gjera som representanten Myrvoll: prøva meg utan manus og sjå om det blir havari!

Eg har lyst til å starta med å gi honnør til Regjeringa som har gripe fatt i arbeidet med å samordna dei ulike departementa og etatane som jobbar med tryggleiken og beredskapen langs kysten vår, og eg håper dette arbeidet får fortgang.

Når me nå diskuterer avbemanninga av fyr, har eg lyst til å seia at for Venstre er det viktig at ein er føre var. Representanten Sigrun Eng sa – eg trur eg siterer rett – at ny teknologi må vera på plass før siste mann forlèt fyret. Det er Venstre faktisk einig i. Men me har lyst til å gi dei signala at dette faktisk må skje, at det er viktig at ein tar i bruk den nye teknologien og samordnar dei ressursane som ein i dag bruker på tryggleiken langs kysten vår, før me fjernar noko som ligg der. Det er dei signala me ønskjer å gi.

Når det gjeld vurderinga av kva fyr som skal nedbemannast, og om det er slik representanten Myrvoll sa, at det var behov for å rebemanna nokre av dei, er det vurderingar som eg og Venstre ikkje er i stand til å gjera. Men når ein nedbemannar, så la det skje på ein slik måte at ein er garantert at tryggleiken er på plass. Vêrvarsling og vêrobservasjon er ein del av tryggleiken, og desse vurderingane må òg vera med i den totale vurderinga. Så får ein ta ein diskusjon om kven som skal betala.

Så til spørsmålet om Loran C-systemet. Der var representanten Sigrun Eng opptatt av at det var viktig for ein del parti å gi ei stikkpille til Regjeringa. Stikkpiller plar av og til kurera. Men det var ikkje det Venstre var opptatt av. Me var opptatt av at før me legg om noko, må me få veta om det som kjem etterpå, er like godt eller betre. Ut frå dei ulike signala som har kome frå Regjeringa i denne saka, ønskjer me å få saka tilbake til Stortinget. Me har heller ikkje tatt noka avgjerd om kva som er det beste, men me ønskjer å få alt på bordet, før me tar den avgjerda.

(Vihovde)

Så har eg lyst til å seia litt om fyrstasjonane. Venstre er einig i prioriteringsrekkefølgja når det gjeld kven som skal ha moglegheit til å kjøpa fyrstasjonar som ikkje har noko å seia for navigasjonen, nemleg først statlege institusjonar, så kommunale eller fylkeskommunale institusjonar og lag.

Me er òg einige i at ein bør vurderer å selja under takst når fyra skal brukast til allmenntilgjengelege føremål. Det er for å sikra at dei som skal driva desse fyra, skal halda dei ved like og ikkje skal bruka så store kostnader på kjøp at dei ikkje har økonomi til drift og vedlikehald.

Då har eg lyst til å snakka om mitt eige fyr – og sender kanskje ei helsing heim i valkampen – nemleg Ryvarden fyr. Det var eit fyr der delar av bygningane stod til nedfall. Kommunen gjekk inn og leigde dette av Kystverket, og dei har gjort ein kjempeinnsats. Når ein kommune som har slite med dårleg økonomi, ville satsa på dette, ser ein eigenleg kor viktig det er å ta vare på desse kulturminna. Der har ein fått opp eit kunstgalleri, og det er valfart ut til fyret heile året, ikkje berre for å sjå på kunsten, men òg for å nyta vêret og det som er der ute. Det er klart at med den tragiske ulykka me hadde med «Sleipner», betyr Ryvarden fyr noko heilt anna for oss – både på godt og på vondt.

Dette seier eg for å visa at desse fyra har ein nytte, har ein verdi, og at det er viktig å sikra dei for ålmenta. Det er viktig å ta vare på den kystkulturen me har. Me føler i Venstre at kystkulturen kanskje har fått ei litt stemoderleg behandling. Dersom ein ser på tida det har tatt for f.eks. å få opp eit hurtigrutemuseum, å sikra og ta vare på hurtigruta, ønskjer me, som fleire, å få fortgang i det som òg går på fyrmusem, det som går på ein nasjonal verneplan for desse kulturminna.

Me står bak det å få ei orientering frå Regjeringa om framdrifta. Det hastar litt med å ta vare på desse, og det er viktig for å sikra dei kulturminna som er langs kysten. Der har ein del av oss eit bankande hjarte, og me ønskjer å likebehandla desse kulturminna med andre kulturminne.

Statsråd Otto Gregussen: Sikker og effektiv sjøtransport er viktige stikkord i den stortingsmeldingen om fyrstasjonar som Regjeringa har lagt fram. En god infrastruktur for sjøtransport er viktig for konkurransevne, verdiskaping og sysselsetting. For at sjøtransporten skal kunne vinne fram som et effektivt og miljøriktig transporttilbud, er det avgjørende at sikkerheten i farledene ivaretas. Dette krevjer gode navigasjonshjelpemidler og høy kvalitet på farvannsovervakning. Elektroniske navigasjonshjelpemidler får stadig større betydning for sikkerhet og kommunikasjon til sjøs. Det tenkes i denne sammenheng på satellittnavigasjon, elektroniske sjøkart og maritim informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Likevel vil det fortsatt være behov for en rekke tradisjonelle navigasjonshjelpemidler som fyr, lykter og merker.

I stortingsmeldingen foretas det en gjennomgang av tilgjengelige navigasjonshjelpemidler for skipsfarten. Det gis også en beskrivelse av ulike tiltak som har til

hensikt å ivareta sikkerheten til sjøs. I denne sammenheng har Regjeringa foretatt en vurdering av fyrstasjonenes betydning som navigasjonshjelpemiddel og fyrbetjeningens rolle i driften av disse installasjonene.

Alle installasjoner som gir lys eller elektroniske signaler, er automatisert og fyrtjenesten kan således drives forsvarlig uten bemanning. Likevel er det fortsatt 31 bemannede fyrstasjonar langs norskekysten. Driften av disse legger beslag på en betydelig andel av de midlene som samlet bevilges til fyrtjenesten. I lys av den tekniske utviklingen på navigasjonsområdet og det akkumulerte vedlikeholdsbehovet innen fyrtjenesten foreslår Regjeringa at det i samarbeid med organisasjonene foretas en gradvis avbemanningsplan for samtlige fyrstasjonar. I en totalvurdering av fyrstasjonenes rolle for sikkerheten til sjøs er det Regjeringens konklusjon at bemanning av installasjonene ikke lenger er et avgjørende moment. Hovedarbeidsoppgavene til den tidligere fyrbetjeningen må videre omdefineres fra vakt og tilsyn på det enkelte fyr til vedlikehold og tilsyn i et nærmere definert område langs kysten. Mannskapene vil kunne lokaliseres i landfaste baser, eller på fyrstasjonar med gode havneforhold og strategisk beliggenhet i forhold til det området som skal betjenes. Det antas at om lag 50 nåværende fyrbetjener kan tilbys arbeid som vedlikeholdspersonell i nevnte system. Arbeidsstyrken vil således forsterke Kystverkets vedlikeholdskapasitet innenfor fyrtjenesten. Som en konsekvens heves kvaliteten på den eksisterende maritime navigasjonsinfrastrukturen, og dette har igjen positiv virkning på sikkerheten i farledene.

I vurderingen som ligger til grunn for forslaget om å avbemanne fyrene, ligger at det i dag er en rekke navigasjonshjelpemidler som utfyller hverandre. Fyrstasjonene må ses i sammenheng med disse, og Regjeringa ser det som viktig at det brukes både tid og ressurser på videreutvikling av moderne navigasjonssystemer, eksempelvis utviklingen av det europeiske satellittnavigasjonssystemet Galileo og transponder-teknologi, AIS. På sikt kan slike systemer erstatte noe av behovet for tradisjonelle navigasjonshjelpemidler i farledene.

Det er en viktig oppgave å legge forholdene til rette slik at brukerne får adgang til navigasjonshjelpemidler som møter deres behov i forhold til sikkerhet, yteevne og økonomi. Dette kan enten realiseres ved utbygging og drift i offentlig regi, eller ved å utnytte internasjonalt tilgjengelige systemer.

I St.meld. nr. 28 varsles det at Fiskeridepartementet vil foreta en vurdering av Loran C i forhold til fremtidig engasjement med elektroniske navigasjonshjelpemidler. På bakgrunn av at Loran C kun i liten grad benyttes som navigasjonshjelpemiddel, har Regjeringa i forslaget til revidert nasjonalbudsjett varslet at norsk deltakelse i det nordvest-europeiske Loran C-samarbeidet ikke vil bli videreført etter 2004. Det amerikanske satellittnavigasjonssystemet GPS er det systemet som i dag har størst utbredelse. GPS har større nøyaktighet enn Loran C, og i tillegg er mottakere for GPS-signaler både billigere og enklere i bruk enn tilsvarende utstyr for bruk av Loran C-systemet. Det har i lengre tid vært arbeidet med å finne

integreerte bruksområder for Loran C og GPS med tanke på å utnytte det beste ved de to systemene, også kalt Eurofix. Loran C-systemets kapasitet kan brukes til å sende korreksjonsdata for GPS med tanke på å oppnå mer nøyaktig posisjonsbestemmelse, men det har fortsatt ikke lyktes å utvikle praktisk anvendbare mottakere for disse signalene. I tillegg til dette har både Danmark, Tyskland og Nederland varslet at de vil trekke seg ut av Loran C-samarbeidet. I Regjeringens beslutning om å trekke seg fra det nordvest-europeiske Loran C-samarbeidet er det likevel tatt forbehold om at avgjørelsen kan revideres dersom det oppstår radikale endringer i bruken av Loran C-systemet før 2004. Jeg vil, slik flertallet i komiteen ber om, komme tilbake til saken i budsjettet for 2002.

Fiskeridepartementet har i dag forvaltningsansvaret for en rekke grunneiendommer langs kysten, og hovedtyngden av eiendomsmassen er tilknyttet fyrtenesten. Utviklingen innen navigasjonshjelpemidler generelt og innen fyrtenesten spesielt har resultert i at enkelte fyreiendommer ikke lenger har navigasjonsmessig betydning. Det er et allment prinsipp i norsk forvaltning at den eiendomsmassen som en statlig etat forvalter, skal forvaltes aktivt. I dette ligger det også at etaten må ha som mål å avhende, eller på annen måte avvikle, bygninger det ikke lenger er bruk for. Dette gjelder også for fyrstasjoner. Det må derfor foretas en løpende vurdering av den enkelte fyrstasjons betydning for sjøsikkerheten med tanke på avhending. For å oppnå reduksjon av fyrtenestens drifts- og vedlikeholdskostnader legges det av denne grunn opp til at fyrstasjoner uten navigasjonsmessig betydning overføres til andre.

Fyreiendommene har ofte en unik beliggenhet. Som ledd i å sikre allmennhetens interesser anbefaler Regjeringen å videreføre den prioriteringsrekkefølge og prosedyre for avhending av fyrstasjoner som ble trukket opp i St.meld. nr. 33 for 1996-97, og som Stortinget sluttet seg til. I korte trekk betyr dette, som flere har vært inne på, at statlige institusjoner fortsatt skal ha førsteprioritet, deretter følger kommunale eller fylkeskommunale institusjoner og foreninger med allmenntilgitt formål. Bare som et siste alternativ åpnes det for at fyrstasjoner kan selges til private.

Riksantikvaren utarbeidet i 1997 en nasjonal verneplan for fyrstasjoner, og til sammen er 84 fyrstasjoner og fem klokketårn foreslått fredet. Utarbeidelsen av verneplanen var et viktig arbeid. Jeg legger stor vekt på at det både gjennom statlig aktivitet og lokal forankring vil bli satt i verk tiltak for å ta vare på kystkulturen. Det er imidlertid viktig å understreke at det isolert sett ikke er tilstrekkelig å fatte vedtak om fredning. Med begrensede ressurser må en konsentrere vedlikeholdet om de fyrstasjonene som er en aktiv del av navigasjonssystemet til sjøs, slik at det er mulig å opprettholde et høyt sikkerhetsnivå i farledene. Som en del av oppfølgingen av verneplanen vil imidlertid Miljøverndepartementet og Fiskeridepartementet gå sammen for å finne alternative forvaltningsformer for fredede ikke-aktive fyrstasjoner. For å dokumentere kysthistorien og ta vare på kystkulturen vil det i denne sammenheng også ses nærmere på mulig-

heten for å etablere en museumsløsning for norske fyr. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere orientering om dette arbeidet i forbindelse med statsbudsjettet for 2002.

Avslutningsvis vil jeg si noen ord om det pågående arbeidet med å følge opp behandlingen av St.meld. nr. 13 for 2000-2001, Om organisering av Kystverket. Fiskeridepartementet og Kystverket v/kystdirektøren følger lojalt opp Stortingets vedtak om å omdanne etaten til forvaltningsbedrift, flytte produksjonsenheten til Kabelvåg og flytte Kystdirektoratet til Ålesund. Jeg har full tillit til disse prosessene, og at de skjer i nært samarbeid med Kystverkets ansatte og deres organisasjoner. Jeg forutsetter videre å komme tilbake til Stortinget med en orientering om fremdriften i forbindelse med statsbudsjettet for 2002. Regjeringen er opptatt av at den totale offentlige ressursbruken langs kysten er optimal, og i dette bildet er Kystverket sentralt. Gjennom den prosessen som Kystverket og Fiskeridepartementet nå står overfor, ser jeg muligheter for å oppnå forbedringer, og de forslagene som Regjeringen har fremmet gjennom meldingen om fyrstasjonene, må ses som en naturlig del av arbeidet med å gjøre Kystverket til en mer moderne og effektiv etat for kystforvaltning og for maritim transport.

Så helt til slutt: Representanten Stensaker viste til at moderne navigasjonshjelpemidler og elektroniske systemer kunne føre til at kartet sa at man var på land, mens man vitterlig var på havet. Jeg har selv sett om bord på hurtigruta at det kan være riktig. Men det er fordi sjøkartene ikke er gode nok. Navigasjonssystemene har blitt så presise at når kartene ikke er gode nok, får vi et problem.

Inger Stolt-Nielsen (TF): Det er en del spørsmål som angår skipsfart, sjøfart og kystsikkerhet, som Regjeringen nokså konsekvent sier at det skal den komme tilbake til ved neste budsjett. Jeg vil få lov å bemerke at jeg tror det ikke før jeg får se det. Jeg har en viss skepsis til alle disse tingene som en skal komme tilbake til «ved neste budsjett». Jeg er litt skeptisk i forhold til den innretningen dette kan få, når jeg ser hvordan Regjeringen håndterer spørsmål som den har vært pålagt å komme tilbake til i tidligere budsjett, som den ikke har fulgt opp.

Så til saken: fyr og fyrbemannning. Jeg deler synspunktene som kom til uttrykk i representanten Vihovdes innlegg. Det er ikke tvil om at med moderne navigasjonshjelpemidler er en mindre avhengig av tilstedeværelse i form av bemanning på fyrene enn før. Men det er allikevel heller ingen tvil om at det er en usikkerhet ute langs kysten. Når Regjeringen sier at det ikke er noen vesentlig svekkelse av sikkerheten å nedbemanne fyrene, er det den lille biten som er igjen, den lille biten som angår dem som ikke har elektronisk navigasjonsutstyr om bord – små fiskebåter og små båter som ferdes langs kysten. Og så er det også den usikkerheten som ligger der: Hva skjer hvis man mister strømmen om bord? Det hender det også, særlig i dårlig vær. Det er jo det med elektronikk at den kan sende signaler og motta signaler, i den grad systemene fungerer, men den handler ikke når noe går galt. Bemanning ved fyrene – de fyrene som er igjen – betyr at

det er noen der som kan iverksette en selvstendig handling ut fra en aktuell situasjon. Det er jo veldig mange fyrstasjoner som er nedbemannet, og jeg vil tro at det har vært en prioritering i forhold til hvilke fyr som fortsatt har bemanning: At dette er fyrstasjoner hvor man i større grad enn ved andre har hatt behov for tilstedeværelse, behov for handlingsevne i forhold til situasjoner som kunne oppstå under skiftende værforhold. Kystpartiet har overheadet ingen sans for at de siste bemannede fyrene skal avfolkes nå.

Så til hvordan våre fyr skal forvaltes. Dette er en felles eiendom av stor kulturell og historisk verdi som vi må ta vare på for allmennheten. De må ikke selges til private, det må være helt klart. Jeg er veldig glad for den klare uttalelsen som kom fra Høyres representant, Oddvard Nilsen, om at Høyre ikke på noen måte ville bruke fyr-eiendommer som inntektskilde i form av gevinst ved salg. Det er jeg veldig glad for, og jeg håper at et samlet storting kan si at fyrene er et felleseie som må forvaltes på en måte som gjør at de er tilgjengelige for alle.

Og så til museumsdelen. Jeg var veldig fornøyd da jeg fikk fyrmuseene inn i ABM-meldingen ved behandlingen i høst – veldig fornøyd. Der ligger også en klar beskjed til departementet om å stille penger til disposisjon slik at de kan ta vare på egen virksomhet. Når bevilgningene til både vedlikehold og forvaltning langs kysten vår er for små, må statsråden gjøre en jobb innad i egen regjering. Vi må simpelthen ha flere penger for både å kunne ivareta kystforvaltningen på skikkelig vis og for å kunne ivareta den historie som ligger i våre fyrmuseer. Her har departementet et klart ansvar, og her har hele Stortinget et klart ansvar for å sørge for at tilstrekkelige midler stilles til disposisjon til at de målene vi trekker opp, også kan innfris. For det har aldri vært noen sprikende meninger, egentlig, om målene: en sikker kystforvaltning, og at en skal ta vare på kystkulturen. Det er når midler skal stilles til disposisjon for å innfri disse målene, ting begynner å falle fra hverandre.

Jeg vil bare varsle at Kystpartiet kommer til å gå imot nedbemanning av fyrstasjoner. Kystpartiet kommer til å gå inn for økte bevilgninger til kystsikkerhet og til bevaring av kystens kultur.

Einar Johansen (A): La meg aller først vise til det som den første taleren, hr. Sahl, sa, at det er mange som ringer opp fyrstasjonene for å få rede på hva slags vær det er. Det kan godt hende, men jeg har 40 års erfaring som bruker av området mellom Varanger og Nordkapp – for å si det enkelt – og jeg har i hvert fall ikke ringt noen fyrstasjon for å få rede på det. Det er det mange andre måter å få rede på. Og et havområde som østhavet er vel egentlig det mest værharde området man har langs kysten, i hvert fall er det mange som hevder det. Ikke dermed sagt at det ikke gjøres en jobb på fyrstasjoner, men den begrunnelsen var kanskje litt tynn sett fra min side.

Tidene forandrer seg, også for de sjøfarende. I riktig gamle dager var sjøfolk avhengig av stjernene for å kunne navigere og komme fram til bestemmelsesstedet. I dag er det blitt slik at man omtrent ikke trenger å ha kunn-

skap om navigasjon for å ferdes på havet. Det er nok at man kan betjene det elektroniske utstyret inkludert elektronisk kartverk.

Det moderne utstyret om bord bringer fartøyet dit det skal. Men dette betyr ikke at vi kan kutte ut bemanningen om bord. Et fartøy må selvfølgelig ha folk på broa for å følge med på at alt går riktig for seg, at utstyret virker, og også følge med i all annen trafikk.

Det jeg lærte på kystskipperskolen i 1967, har ingen praktisk betydning mer i dag. Vi trenger verken sekstant eller radarpeiling for å få en nøyaktig posisjon. Alt vi trenger, får vi fram på en skjerm, som også forteller når vi skal være framme på bestemmelsesstedet, regnet ut fra den fart som fartøyet har. Derfor har heller ikke fyrlyktene den samme betydning som tidligere, da det var enklere å følge leia når det var mørkt enn på lys dag på grunn av fyrlyktene, især hvis man ikke var kjent langsmed leia.

Det er positivt at Regjeringen følger med i utviklingen når det gjelder å gjøre norskekysten mest mulig sikker å trafikkere. Moderne navigasjonsutstyr er også blitt billigere og billigere etter hvert.

Jeg har selv vært med og navigert etter GPS og funnet fram til flytebrygga på tross av frostrøyk og 10 meters sikt, så utstyret fungerer. Hvis det blir brukt riktig, og det ikke er slik fiskeriministeren sier, at kartene er gale – for det kan nok også hende at det kan være mangler på det området – finner man fram. Allikevel skjer det ulykker, og mange av ulykkene som skjer langs kysten, skjer på grunn av menneskelig svikt, ved at f.eks. autopiloten har stått på mens rorvakta har sovnet eller vært uoppmerksom. I slike tilfeller er det ikke noe navigasjonsutstyr som kan hindre at slikt skjer. Men det er oppfunnet en «rormannsvakt», som skal holde rorvakta våken, og det er et spørsmål om denne «rormannsvakta» burde bli obligatorisk i fartøy over en viss størrelse. Jeg er ikke så sikker på om det er trådt i kraft – det har vært snakk om at det skulle bli obligatorisk. Da vil jo mesteparten av de problemene være borte.

Jeg har merket meg at det legges opp til å ta vare på de fleste fyr langs kysten, først og fremst til bruk for allmennheten. Da fyrlyktene ble etablert, ble plasseringen valgt for å dekke et behov. I dag er de fleste plasseringene rene naturperler og er derfor svært attraktive for allmennheten. Derfor er det gledelig å se at salg til private har lavest prioritet, og at det er allmennheten som skal få nytte godt av dette.

Regjeringen har lagt et godt grunnlag for forbedring av farleiene langs kysten. La meg avslutte som man gjør på sjøen – og ønske god seilas videre i dette viktige arbeidet for Kyst-Norge.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Petter Løvik (H): Høgre sitt syn på hovudproblemstillingane i denne saka er kome tydeleg fram tidlegare i debatten, så det skal eg ikkje gå så mykje inn på. Men det er ein liten, men viktig del som eg har lyst til å kome med

nokre få kommentarar til, nemleg det som er sagt om eit fyrmuseum som ei nettverksløysing. Ei slik løysing skal ta vare på viktige sider av norsk samferdselshistorie og kystkultur, og det gledelege er at komiteen no slår fast

1. at dette skal vere eit etatsansvar
2. at både departement og storting sluttar seg til den nettverksløysinga som er foreslått
3. at Regjeringa skal orientere om den vidare framdrifta i statsbudsjettet til hausten

I tillegg har eg lyst til å føye til at denne saka hastar ein del. Vi må kome vidare med dette arbeidet før viktige delar av denne kystkulturen og dei som kjenner til denne kulturen, er borte. Eg håpar at Stortinget med dette har gitt klare nok signal til departementet til at vi får ei positiv oppfølging av denne saka i budsjettet for 2002.

K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Christopher Stensaker (Frp): Når det gjelder utfasing av Loran C, har det bl.a. vært hevdet at Loran C ikke brukes lenger. Men det er dagens bruk og system vi snakker om. Gammel og ny Loran C i forbindelse med Eurofix og Galileo kan ikke sammenliknes. Før mottakerutstyr for det nye systemet er utviklet, kan man heller ikke forvente at utstyret og systemet tas i bruk. Derfor må man avvente utviklingen av det nye utstyret før man sier nei, dette vil vi ikke ha.

Det er derfor bekymringsfullt at Arbeiderpartiet ikke vil gå inn for å utvikle et system som vil gi større nøyaktighet og sikkerhet enn dagens GPS. Jeg vil også minne om at med den utviklingstakten som Arbeiderpartiet og statsråden legger i sine budsjetter for elektroniske sjøkart og merking av kystleiene, vil det gå lang tid før man kan stole på de navigasjonssystemene man har.

Når det gjelder bruk av avbemannede fyr, er det mange eksempler på alternativ bruk. Jeg kjenner til ni fyr som er åpne for overnatting i Midt-Norge. Det er Terningen, Buholmråsa, Grinna, Kjeungen, Asenvågøy, Vingleia, Haugjegla, Halten og Agdenes, bare for å nevne noen. Disse drives av velforeninger og private på en veldig god måte, og det sikrer samtidig nødvendig vedlikehold av disse fyrene. Da slår man jo faktisk to fluer i en smekk: Fyrene er i bruk, og staten sparer penger.

Jan Sahl (KrF): La meg først si at jeg synes det er et gledelig tegn ved denne debatten at det er rimelig stor enighet om de virkemidlene som man ønsker å sette i verk i forbindelse med den meldingen som vi nå har til behandling. Men det er litt ulik vektlegging av betydningen av å ha bemanning ved enkelte fyr, og det er en del uenighet knyttet til behandlingen av Loran C.

La meg bare kort kommentere et par uttalelser som er kommet, og så har jeg et spørsmål til statsråden. Det gjelder først representanten Sigrun Eng som karakteriserte oss – det er nå greit – som nostalgikere, men jeg synes det er litt drøyt at alle de som er opptatt av nettopp øyene som ser langs kysten, skal bli karakterisert som nostalgikere. Det er ikke bare nostalgi å ta vare på noen øyne

som fortsatt ser, selv om teknologien i veldig stor grad er i ferd med å ta over.

Så til representanten Johansen som synes det var underlig at jeg la så stor vekt på det at fyrene blir oppringt. Det er mulig at representanten Johansen ikke har ringt, men ved behandlingen av denne saken har jeg som saksordfører hatt kontakt med en del av de som jobber på fyrene. De sier at det at telefonen ringer, er noe av det de jobber mest med. Særlig småbåtfolket er opptatt av hvordan været er. Kan vi tore å ta ut? Også en del ferger over vanskelige strekninger ringer fyrene og får kontrollert hvordan situasjonen er, før de drar ut.

Så til slutt et spørsmål til statsråden om det som nå har skjedd i forbindelse med Loran C. Norge er i føringen, er vi enige om, når det gjelder Loran C. Med den kyststripen som vi har, skulle det for så vidt bare mangle at vi ikke skulle være opptatt av dette. At Danmark melder seg ut, er ikke så veldig rart. Men når Norge på det siste møtet i NELS-komiteen melder seg ut, og vi står i føringen, hva slags konsekvenser har det for de andre som er med? Når meldte Tyskland og Nederland seg formelt ut? Var det på det siste møtet i NELS-komiteen? Hvilken betydning har det for produksjonen av det materiellet som skal brukes til ny Loran C, når man allerede nå melder at dette skal fases ut? Betyr ikke det i realiteten at vi har lagt det ned nå?

Statsråd Otto Gregussen: Det er selvfølgelig riktig at Norge var i føringen for utviklingen av dette systemet. Man var til og med i føringen for å få dette systemet til å kommunisere med systemet som fantes på russisk side, det såkalte Chaika-systemet.

Dessverre – eller heldigvis – har det blitt slik at nye systemer som er billigere og mer effektive, har kommet på markedet og gjort situasjonen bedre for alle brukere, har gjort seilassen tryggere for alle brukere. Så kunne man ha tenkt seg at man teknisk sett fikk til å løse en kobling mellom et nytt europeisk satellittsystem og Loran C-systemet. Men slik avgjørelse som EU skulle ta, kommer ikke. Jeg er ikke kjent med noe som indikerer at dette er noe som rent faktisk kommer til å skje. For eksempel når det gjelder GPS-systemet, har man valgt enklere, mindre sendere for å korrigere posisjonene. Man har i dag en meget tilfredsstillende nøyaktighet på det systemet som man har.

Poenget er at så lenge ingen tar en beslutning om at dette systemet skal brukes til noe annet enn bakkebasert navigasjon, vil dette ikke komme i bruk. Det vil heller ikke bli utviklet mottakerutstyr for dette så lenge det finnes andre alternativer som vil være mer presise, og som vil være billigere. Det tror jeg nok er en realitet som vi er nødt til å forholde oss til.

Jeg kan selvfølgelig ikke redegjøre for hvilke beveggrunner andre nasjoner har for å melde seg ut. Jeg forutsetter at de gjør dette på selvstendig grunnlag, og det er egentlig vanskelig å tenke seg at det er så viktig for Tyskland f.eks. å ha dette tilgjengelig for navigasjon i våre farvann, at det kunne ha en avgjørende innvirkning på det valget som vi har tatt. Men formelt sett er det rik-

tig at dette er meddelt på det siste møtet i Loran C-organisasjonen.

Einar Johansen (A): Jeg trekker ikke opplysningene Sahl har fått fra fyrbetjentene, direkte i tvil. Været i øyeblikket er én ting å få opplysninger om, men for de som er sjøfarende, er vanligvis været framover det aller, aller viktigste, og det man er mest interessert i. Når man går på havet, er det været framover som forteller hvordan man kan forholde seg, om det er vær til å gjøre det man skal gjøre, eller ikke. Da er det Vervarslinga i Tromsø som man ringer, og som i hvert fall fiskerne veldig ofte bruker. Der får man opplysninger også om bl.a. bølgehøyde. Det er været framover som betyr noe, og den opplysningen kan i alle fall ikke fyrbetjentene gi. De forteller det de selv observerer der og da.

Oddvard Nilsen (H): I forbindelse med en opplysning i oppsummeringen fra saksordfører vil jeg gjerne få et klart svar fra statsråden.

Man kunne få et inntrykk av det som saksordfører sa, at når småbåter og ferger ringte til fyrene, fikk de et råd om de kunne kjøre eller ikke. Jeg regner med at den slags ikke forekommer. Det kan da ikke være slik at fyrbetjeningen gir råd om hvorvidt man skal legge ut eller ikke. Det kan i neste omgang ha en erstatningsmessig side ved seg. Jeg regner med at det man gjør, er å gi en beskrivelse av hvilket vær som er der, og ikke gir råd om man kan kjøre eller ikke kjøre. Jeg vil gjerne be statsråden svare bekreftende på det.

Jan Sahl (KrF): Jeg vil bare for det første oppklare det som representanten Oddvard Nilsen nå tok opp. Jeg er også veldig opptatt av at fyrbetjeningen ikke skal gi råd, men at de skal fortelle hva slags vær det er. Så får den som skal dra ut, selv bestemme om han skal dra ut eller ikke. Men det er uhyre viktig å få vite hva slags vær det er.

Så benytter jeg anledningen helt kort til å si at jeg oppfatter statsrådets svar på mitt spørsmål som nokså klart i retning av at Regjeringen har lagt ned Loran C før vi får debattere det i komiteen og i Stortinget.

Statsråd Otto Gregussen: Til min kunnskap gir ikke fyrbetjeningen råd om hvorvidt man skal kunne foreta seilas eller ikke. Man, forutsetter jeg, gir opplysninger om hvordan situasjonen er der og da. Beslutningen om hvorvidt man skal seile eller ikke, påhviler den som har ansvar for navigasjon om bord i båten.

Til representanten Sahl: Vi tar fra Regjeringens side selvfølgelig seriøst det at Stortinget ønsker å komme tilbake til denne saken, og selvfølgelig er ingen beslutninger endelige før den diskusjonen er avsluttet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 3527)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Da er vi klare for votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram 11 forslag. Det er

- forslagene nr. 1-3, fra Ansgar Gabrielsen på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Terje Knudsen
- forslag nr. 4, fra Leif Helge Kongshaug på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre
- forslag nr. 5, fra Leif Helge Kongshaug på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 6 og 7, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 8-10, fra Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 11, fra Randi Karlstrøm på vegne av Kristelig Folkeparti

Forslagene nr. 1-7 er inntatt i innstillingen, mens de øvrige er omdelt i salen.

Rolf Reikvam (SV): Bare en kort stemmeforklaring.

Vi skal stemme for forslagene nr. 4, 5, 6 og 7 pluss våre egne forslag.

Jon Lilletun (KrF): I tillegg til der vi er medforslagsstiller, skal Kristelig Folkeparti stemme for forslaga nr. 8 og 9, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 10 er vel ope, i samsvar med det dei meiner dei hadde behov for.

Presidenten: Da er vi klare for votering, og vi starter med forslagene nr. 8 og 9, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen prioritere arbeidet med å styrke SNDs arbeid med kompetanseutvikling i små og mellomstore bedrifter og å utvikle SNDs rolle som samtalepartner for bedriftene.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utvikle SNDs rolle som aktør i arbeidet med å styrke og utvikle virksomheter i områder hvor det ligger til rette for å utvikle næringsklynger. SND skal være pådriver for utvikling av virksomhet i områder hvor det ligger til rette for klyngeutvikling.»

Her har Kristelig Folkeparti varslet støtte.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 76 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.57.23)

Presidenten: Forslag nr. 10, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med budsjettet for 2002 å øke postene for tilskudd og risikolån gjennom SND i samsvar med de rammer som SND har meldt behov for.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 5 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Forslagene nr. 6 og 7, fra Senterpartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag om å etablere hovedkontoret for SND utenfor Oslo-området.»

Forslag nr. 7 lyder:

«De regionale styrer oppnevnes av det respektive fylkesting etter tilrådinger fra de instanser som går fram av St.meld. nr. 36 (2000-2001).»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 96 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.57.55)

Presidenten: Forslag nr. 11, fra Kristelig Folkeparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å lage en plan for ytterligere desentralisering av SNDs hovedkontor der en vurderer utflytting av rene administrative oppgaver og også faglige seksjoner til enkelte fylkeskontor som kan fungere som SND-organisasjonens faglige knutepunkt.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 80 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.58.14)

Presidenten: Forslag nr. 5, fra Kristelig Folkeparti og Venstre, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Fylkeskommunen utnevner de regionale styrenes medlemmer med politisk tilknytning.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 85 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.58.32)

Presidenten: Forslag nr. 4, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å iverksette et program i regi av SND for informasjon om statens innkjøp av varer og tjenester samt planer for utflytting av statlige arbeidsplasser.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ble med 77 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.58.54)

Presidenten: Forslagene nr. 1, 2 og 3, fra Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Terje Knudsen, tas opp til votering.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvikle statens engasjement i SND Invest AS.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede mulighetene for å sette forvaltningen av SNDs låne- og garantiordninger ut på anbud.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvikle SNDs lavrisikolåneordning.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Terje Knudsen ble med 79 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.59.15)

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringen innføre en ordning med skattestimulering av bedriftsbasert forskning og utvikling, i tråd med forslaget fra flertallet i Hervik-utvalget, gjeldende fra 2002.

Presidenten: Her har Arbeiderpartiet varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 59 mot 51 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.59.38)

Videre var innstillet:

II

St.meld. nr. 36 (2000-2001) – om SND: Ny giv, ny vekst, nytt næringsliv – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Ansgar Gabrielsen satt fram et forslag på vegne av Høyre og Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen bruke midlene som er bevilget til å etablere statlig/privat investeringsselskap til å styrke START-fondet og de regionale såkornfondene.»

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringa organisere eit statleg privat investeringsselskap i tråd med Innst. S. nr. 308 (2000-2001).

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Venstre bifaltes komiteens innstilling med 80 mot 27 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.24)

Videre var innstillet:

II

St.meld nr. 38 (2000-2001) – om organisering av investeringsselskap – vert lagt ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykker til godkjenning av beslutning i EØS-komiteen nr. 6/2001 av 25. januar 2001 om endring av EØS-avtalens vedlegg XV (Innlemmelse av kommisjonsdirektiv 2000/52/EF om endring av innsynsdirektivet).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:105 (2000-2001) – forslag fra stortingsrepresentantene Odd Einar Dørum, Lars Sponheim og Gunnar Kvasheim om at Stortinget skal få seg forelagt som egen sak en overordnet politikk for bruk av kryptering i Norge, inkludert en prinsipiell drøfting av avveininger, blant annet om personvern, som er knyttet til internettutviklingen og sammensmeltningen mellom Internett og mobiltelefoni – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 28 (2000-2001) Fyrstasjonene – posisjon og betydning i en moderne navigasjonsinfrastruktur – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 6

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet slutt kl. 15.05.
